

MODELI DRAMSKE IGRE I KOMUNIKACIJE KROZ KAZALIŠNI, FILMSKI I RADIJSKI MEDIJ

Šubarić, Katica

Doctoral thesis / Disertacija

2023

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **Josip Juraj Strossmayer University of Osijek / Sveučilište Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:236:437548>

Rights / Prava: [In copyright](#) / [Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2025-03-04**

Repository / Repozitorij:

[Repository of Doctoral School, Josip Juraj University in Osijek](#)

SVEUČILIŠTE JOSIPA JURJA STROSSMAYERA U OSIJEKU
DOKTORSKA ŠKOLA

Poslijediplomski interdisciplinarni sveučilišni studij Kulturologija

Katica Šubarić

**MODELI DRAMSKE IGRE I
KOMUNIKACIJE KROZ KAZALIŠNI,
FILMSKI I RADIJSKI MEDIJ**

Doktorski rad

Osijek, 2022.

SVEUČILIŠTE JOSIPA JURJA STROSSMAYERA U OSIJEKU
DOKTORSKA ŠKOLA

Poslijediplomski interdisciplinarni sveučilišni studij Kulturologija

Katica Šubarić

**MODELI DRAMSKE IGRE I
KOMUNIKACIJE KROZ KAZALIŠNI,
FILMSKI I RADIJSKI MEDIJ**

Doktorska disertacija

Osijek, 2022.

Mentor: prof. dr. art. Robert Raponja, Akademija za umjetnost i kulturu u Osijeku
Komentor: izv. prof. dr. sc. Željka Flegar, Fakultet za odgojne i obrazovne znanosti Osijek

SAŽETAK

Ovaj se doktorski rad bavi praktičnim umjetničkim istraživanjima, analizom i kreativnom primjenom alata, metoda i tehnike glume kroz kazališni, filmski i radijski medij.

Pisanoj doktorskoj disertaciji prethodilo je opsežno umjetničko istraživanje tijekom kojeg je uprizorena monodrama *Jedna od sestara* Kordelije Paladin kroz tri različita umjetnička medija: film u VR mediju, kazališnu predstavu i radiodramu. Monodrama, kao vrlo transparentna kazališna forma, pružila je mogućnost za istraživanjem i praktičnom uporabom modela dramske igre i svrsishodnih modela dramske igre i modela komunikacije iz triju sustava glume Antonina Artauda, Bertolta Brechta i Konstantina S. Stanislavskog te glumačkih metoda Mihaila Čehova, Sanforda Meisnera i Bore Stjepanovića. U umjetničkom dijelu ovog rada, kroz praktičan rad, sintetizirani su rezultati praktične primjene glumačkih alata iz spomenutih, priznatih glumačkih sustava i metoda, a svi ti procesi opisani su u pisanom dijelu doktorske disertacije. Studiozno je objašnjen proces koji je prethodio samom umjetničkom doktorskom istraživanju, a to je pretvorba ideje u dramski tekst i glumičina suradnja sa spisateljicom te izmjena ideja koja je rezultirala tekstom monodrame *Jedna od sestara* koji je kreiran posebno u svrhu ovog dokorskog istraživanja. Po istom tekstualnom predlošku ispitani su modeli glumačke igre: model glume glumac pred kamerom, model glume glumac pred publikom i model glume glumac pred mikrofonom, te su na praktičan način ispitana glumačka sredstva koja je glumica u suradnji s mentorom i suradnicima odabrala pri oblikovanju umjetničkog čina u različitim izvedbeno-umjetničkim formama. Sve je to u više navrata provjereno pred publikom te je isto tako nakon odabranih 11 kazališnih izvedbi monodrame provedena anketa o modelima igre i uspostave komunikacije s publikom koju je publika ispunjavala nakon odgledane predstave. Rezultati ankete obrađeni su i opisani na kraju pisanog dijela rada.

Hipotezu da je gluma autentična i organska umjetnost koja u svim medijima „nadopisuje“ i ispunjava prostore literature, redateljske, scenografske i multimedijske „praznine“ glumica je obranila glumačkim i organskim angažmanom u umjetničkom radu. Taj pisani dio doktorske disertacije potkrijepljen je priložima: snimkom predstave, VR filmom, radiodramom, novinskim člancima, kritikama, TV prilogom o problematici predstave. Sintetizirana je i tablično prikazana istraživačko-glumačka priprema potrebna za različite modele glumačke igre prilagođene različitim medijima.

Ključne riječi: modeli dramske igre, modeli komunikacije, sustavi glume, glumačke metode i alati

ABSTRACT

This doctoral dissertation deals with practical artistic research, analysis and creative application of tools, methods and techniques of acting in theatre, film and radio media.

The doctoral dissertation is based on extensive artistic research within which Kordelija Paladin's monodrama *Jedna od sestara* has been staged in three different artistic media: as a movie in the virtual reality medium, as a theatre performance and as a radio drama. Being a transparent theatre form, monodrama provided the opportunity for research and practical use of dramatic play models and purposeful models of dramatic play and communication from three acting systems of Antonin Artaud, Bertolt Brecht and Konstantin S. Stanislavsky, as well as acting methods of Mikhail Chekhov, Sanford Meisner and Boro Stjepanović. The artistic part of this dissertation presents practical work for the purpose of synthesizing the results of the practical application of acting tools from the mentioned, well-known acting systems and methods. The doctoral dissertation describes all these processes, as well as the process that preceded the artistic part of the doctoral research, the transformation of an idea into the dramatic text and the cooperation between the actress and the playwright that resulted in the monodrama *Jedna od sestara*, created specifically for the purpose of this doctoral research. The textual template has been used to test the following acting models: actor in front of the camera, actor in front of the audience, and actor in front of the microphone. The acting tools that the actress chose in cooperation with her mentor and colleagues have been examined practically during the development of the artistic act within different performing and artistic forms. All the above stated has been tested on several occasions in front of the audience. After 11 theatrical performances of the monodrama, the audience was asked to fill out a survey on the models of the play and the communication with the audience. The results of the survey have been processed and described in the final part of this dissertation.

The hypothesis that acting is an authentic and organic art that "co-writes" and fills in the spaces of literature, directing, scenography and multimedia "emptiness" in media has been defended by the actress through her acting and organic engagement in the artistic work. The written part of the doctoral dissertation is accompanied by the appendices: the recording of the play, VR movie, radio drama, newspaper articles, reviews and TV reports on the play. The research and acting preparation required for different models of acting adapted to different media has been synthesised and presented in tables.

Key words: models of play, communication models, acting systems, acting methods and tools

SADRŽAJ

1. UVOD	1
2. MONODRAMA	1
3. SUSTAVI GLUME	2
3.1. METODE GLUME.....	3
3.1.1. RADNJA I POZICIJA GLUMICE U FILMU, U KAZALIŠNOJ PREDSTAVI I RADIODRAMI.....	5
3.1.2. PROCESI PREOBRAZBE – ŽENSKO PITANJE – PITANJE IDENTITETA	6
4. CILJEVI UMJETNIČKOG ISTRAŽIVANJA	7
4.1. OD IDEJE DO DRAMSKOG TEKSTA	7
4.1.1. ČITANJE DRAMSKOG TEKSTA	9
4.1.2. TABLICA KAO TEMELJ GLUMAČKIH MODELA IGRE	12
4.2. MODEL GLUME - GLUMAC PRED KAMEROM	50
4.3. MODEL GLUME - GLUMAC PRED PUBLIKOM	52
4.4. ODNOSI	57
4.5. MODEL GLUME – GLUMAC PRED MIKROFONOM.....	58
4.6. ODNOS PRIVATNOG I PROFESIONALNOG.....	60
5. ANKETA O MODELIMA IGRE I USPOSTAVE KOMUNIKACIJE S PUBLIKOM	64
5.1. METODOLOGIJA ISTRAŽIVANJA	68
5.1.1. METODA PRIKUPLJANJA PODATAKA	68
5.1.2. OPIS UZORKA I UPITNIKA	69
5.1.3. METODOLOGIJA ANALIZE PODATAKA	70
5.2. REZULTATI ISTRAŽIVANJA I RASPRAVA	71
5.2.1. OPIS VARIJABLA.....	71
5.3. PROVEDBA BIVARIJANTNE STATISTIČKE ANALIZE	88
6. ZAKLJUČAK.....	94
7. POPIS LITERATURE.....	95
8. ŽIVOTOPIS AUTORICE.....	96
9. PRILOZI	99
9.1. PRILOG A	99
9.2. PRILOG B	102
9.3. PRILOG C	105

1. UVOD

U umjetničkom dijelu rada glumački sam uprizorila monodramu *Jedna od sestara* kroz tri različita umjetnička medija: film (VR tehnika),¹ kazališnu predstavu i radiodramu. Isti dramski materijal poslužio mi je da proučim, kreiram i realiziram tri različita modela glume: glumu pred kamerom, glumu pred publikom i gluma pred mikrofonom. U vrijeme epidemije koronavirusa realizirala sam filmski materijal. Snimanje VR tehnikom ujedno mi je poslužilo kao dobra glumačka priprema za rad na kazališnoj predstavi, a nakon odigranih dvadesetak izvedbi snimila sam radiodramu.

Analizom, strukturiranjem i kreativnom primjenom alata, metoda i tehnike glume istraživala sam i utvrdila poziciju glumice u odnosu na dramski tekst, u odnosu na redateljsku koncepciju, u odnosu na zakonitosti i konvencije različitih medija te istovremeno praktično propitivala hipotezu da je gluma autentična, organska i autohtona umjetnost te da nije u podređenom položaju prema literaturi, filmskom i radiomediju, tj. da ju mediji ne mogu asimilirati, već se gluma kroz medije može prezentirati i afirmirati kao umjetnost.

Ovoj monodramskoj formi pristupila sam kao „multimedijskom obliku prikazivanja identiteta”, kako zagovara suvremeni kazališni teoretičar Manfred Pfister,² te sam njegovu misao slijedila vodeći računa o adekvatnim i svrsishodnim modelima dramske igre i komunikacije.

2. MONODRAMA

Monodrama (mono- + drama) dramski je komad s jednim likom ili bar sa samo jednim glumcem (koji može igrati više likova). U središtu komada nalazi se figura osobe čije se intimne motivacije, subjektivnost ili liričnost proučavaju. Početkom 20. stoljeća monodrama postaje žanr koji se nastoji svesti na jedinstvenu viziju jednog lika, čak i unutar drame s mnoštvom likova.³

¹ Virtualna stvarnost, prividan okoliš simuliran s pomoću računala te posebnih računalnih periferija i programa unutar kojega je korisniku omogućen privid boravka, kretanja i opažanja; također *prividna stvarnost*. To se trodimenzionalno multimedijsko okružje ostvaruje vizualizacijom stvarnoga ili zamišljenoga okružja, čija se slika predočuje na zaslonu računala ili posebnim stereoskopskim uređajima (naočale ili kaciga s dvama ugrađenim zaslonima od tekućih kristala). Citiranje: virtualna stvarnost. *Hrvatska enciklopedija, mrežno izdanje*. Leksikografski zavod Miroslav Krleža, 2021. Pristupljeno 4. 10. 2022. <<http://www.enciklopedija.hr/Natuknica.aspx?ID=64795>>.

² Pfister, M. (1998.) *DRAMA teorija i analiza*, Zagreb: Hrvatski centar ITI

³ Pavis, P. (2004.) *Pojmovnik teatra*, Zagreb: Izdanja Antibarbarus d.o.o., str. 227.

Monodrama, kao vrlo transparentna kazališna forma, pružila mi je mogućnost za istraživanje i praktičnu uporabu modela dramske igre i svrsishodnih modela komunikacije. Tri sustava glume Antonina Artauda, Bertolta Brechta i Konstantina S. Stanislavskog i glumačke metode Mihaila Čehova, Sanforda Meisnera, Branka Gavella te upute o tome kako se treba glumac pripremiti da bi bio ravnopravan suradnik u stvaralačkom procesu, profesora glume Bore Stjepanovića, pomogla su mi, uz rad s mentorom, u osmišljavanju modela dramske igre i modela komunikacije za realizaciju praktičnog zadatka: model glume u kazalištu pred publikom, model glume pred kamerom za gledatelja, model glume pred mikrofonom za slušatelja.

3. SUSTAVI GLUME

Konstantin Sergejevič Stanislavski glumac je, redatelj i kazališni pedagog koji je svojim radom i istraživanjem u *Sistemu* dao praktične odgovore na pitanja i izazove s kojima se susreću glumci tijekom rada na ulozi. Stanislavski je ponudio dvanaest osnovnih glumačkih alata te tehniku i etiku glume kao odgovor na to kako je gluma slojevita i važna ljudska i umjetnička djelatnost koja nam pomaže da sagledamo i upoznamo svoje kreativno i scensko „ja” koje se manifestira u kazališnim okolnostima pod svjetlima reflektora. Ujedno je označio i definirao razliku između umjetnosti proživljavanja i umijeća predstavljanja, razliku između umjetnosti glume i scenskog zanata. Prema *Sistemu* razvile su se gotovo sve relevantne škole glume u Europi i Americi, iz *Sistema* su izišle zanimljive, provokativne i učinkovite metode glumačkog stvaralaštva kao i model filmske glume. „Kada se osvrnem na pređeni put, na cio svoj život u umjetnosti, htio bih da se uporedim s kopačem zlata koji je u početku morao dugo lutati po neprohodnim prašumama, da bi otkrio mjesta gdje se nalazi zlatonosna ruda, a zatim isprati stotine pudova pijeska i kamenja, da bi odvojio nekoliko grumenčića plemenita metala. Kao i kopač zlata, ja potomstvu ne mogu predati svoj trud, svoja traganja i lišavanja, radosti i razočarenja, nego samo onu dragocjenu rudu što sam je pronašao. Takva ruda u mojoj glumačkoj oblasti, rezultat istraživanja cijelog mog života, jest takozvani *Sistem*, metoda glumačkog rada koju sam napipao, koja dopušta glumcu da stvori lik uloge, da otkrije u njoj život ljudskog duha i da ga prirodno ostvari na sceni u lijepoj umjetničkoj formi. (...) Moj Sistem se dijeli na dva glavna dijela: 1. unutarnji i vanjski rad glumca na sebi, i 2. unutarnji i vanjski rad na ulozi.“⁴

⁴ Stanislavski, K.S.(1988.) Rad glumca na sebi, Zagreb : Biblioteka Prolog, OKC, str. 371.

3.1. METODE GLUME

Bertolt Brecht u fokus je rada i istraživanja postavio didaktički teatar. Riječ je o vrsti kazališne forme kojoj je cilj usmjeriti pozornost gledatelja na prosuđivanje i formiranje kritičnog stava prema suvremenim socijalnim i moralnim problemima. „Teatarska umjetnost stoji pred zadatkom da oblikuje novi način predavanja umjetnine gledaocu. Ona mora napustiti svoj monopol na vođenje gledaoca koje ne podnosi ni protivljenja ni kritike, i treba da teži prikazivanjima zajedničkog života ljudi u društvu koja gledaocu omogućuju, pa i organiziraju, kritički, eventualno protuslovni stav kako prema prikazanim zbivanjima tako i prema prikazivanju.“⁵

Antonine Artaud inzistira na inovativnom i autorskom pristupu tekstu i dramskoj interpretaciji glumaca. Artaud je uvjeren da dah tijekom glumačke igre ima veliku ulogu: „Pitanje disanja u biti jest od prvotne važnosti; ono stoji u obrnutom odnosu prema važnosti vanjske glume. Jamačno je da svakom osjećaju, svakoj kretnji duha, svakom poskoku ljudske afektivnosti odgovara pripadajući dah.“⁶

Mihail Čehov isticao je da je poslanje glumca ne samo da ulozi pruži dio sebe već i da dodatno uključi vlastitu imaginaciju, proširujući time krajolike karakterizacije lika, u cilju postizanja učinka transformirajućeg životnog iskustva među publikom. Sam je postupak rezultirao nastajanjem jedinstvenog glumačkog elementa – psihološke geste. „U kvalitetama i osjetima pronalazimo ključ za blago naših osjećaja. No, postoji li takav ključ za snagu volje? Postoji, a pronalazimo ga u pokretu (akciji, gesti). To si lako možete dokazati ako pokušate stvoriti *snažnu*, dobro oblikovanu, ali jednostavnu gestu. Ponovite je nekoliko puta i vidjet ćete da će vam nakon nekog vremena snaga volje postajati sve snažnija pod utjecajem takve geste. ...Nazovimo ih *psihološkim gestama*, jer je njihov cilj utjecati, potaknuti, oblikovati i prilagoditi cijeli unutarnji život njegovim umjetničkim ciljevima i svrhama.“⁷

Sanford Meisner kao mentor poticao je svoje studente glume da osvijeste svoju prisutnost u ulozi u svakom trenutku igranja te da odbace svaku pretpostavku ili ideju o svojoj ulozi i prepuste osjetilima da konkretno i neposredno, u trenutku, reagiraju na misli i podražaje koje im daje glumački partner. Posebice je poticao kod studenata maštu i inventivnost. „I decided I wanted an exercise for actors where there is no intellectuality. I wanted to eliminate all that „head“ work , to take away all the mental manipulation and ge to where the impulses come from.“ ...“ Look, I'll

⁵ Brecht, B.; (1966.) *Dijalektika u teatru*, Beograd: Biblioteka Sazvežđa, NOLIT, str. 64.

⁶ Artaud, A. (2000.) *Kazalište i njegov dvojnik*, Zagreb : Hrvatski centar ITI – UNESCO, str.119.-120)

⁷ Čehov, M. (2019.) *GLUMCU o tehnici glume*, Zagreb: Hrvatski centar ITI, str. 129., 133.

tell you why the repetition exercise, in essence, is not boring : it plays on the source of all organic creativity, which is the inner impulses. I wish I could make that clear!“⁸

Dr. Branko Gavella odvažno je precizirao specifičnost glume – stvaralaštvo je to pred drugim, s drugima i za druge. Umjetnost glume može se manifestirati samo u nazočnosti publike ili pak filmske i radiotehnike koja pomaže da se uspostavi komunikacija s publikom. Njegovo inspirativno teorijsko štivo bilo mi je pravi izvor nadahnuća, posebice u kreiranju i stvaranju predstave. „Da bi glumac mogao publici nešto reći i pokazati, mora on to najprije reći i pokazati svojoj okolini i samo u nijansama različitih paralelnih doživljavanja na pozornici leži mogućnost da ta doživljavanja mogu aktivno prijeći i rampu. Unutarnje čulo publike otvara se tek onda kad unutarnje zbivanje glumčevo prelazi na njegovu okolinu. Direktno, glumac ne može djelovati na publiku, on djeluje na publiku djelujući na svoga partnera.“⁹

Boro Stjepanović bio je moj profesor na Umjetničkoj akademiji u Osijeku, danas Akademiji za umjetnost i kulturu gdje radim kao docentica i vodim glumačke kolegije: Gluma: Rad glumca na sebi (radnja) i Gluma: Rad glumca s partnerom. Koliko i kako treba biti pripremljen glumac za rad sa svim partnerima u stvaralačkom procesu, redateljem, glumačkim kolegama, svim umjetničkim suradnicima, učila sam od profesora koji nas je nesebično motivirao da pristup glumi bude studiozan i temeljit kako bismo tijekom igre dosegнули slobodu stvaralaštva. „Kad bi se pisala Biblija glume, moglo bi se reći: „U početku svega bijaše vježba.“ Vježba je u glumi, dakle, logos, prapočetak svega. Vježba otkriva, razvija i usmjerava kreativni potencijal iz koga onda sve nastaje. U obučavanju glumca vježba premošćava jaz od maglovitih izvora na kojima počiva tzv. talenat do hotimičnog izraza, koji je cilj. Drugim riječima, vježbanjem se slučajna djelatnost pretvara u namjernu akciju, u onu koju glumac sam bira, svjestan odgovornosti i za izbor i za izvršenje... Mada, treba reći i to: bez vježbanja glumac može biti dobar. Ali ne može postati bolji.“¹⁰

Teorija o suvremenom kazalištu, a posebice zapisi kazališnih stvaratelja iz prakse ojačali su moj stav da je gluma u svojoj biti jedna i nedjeljiva, ali se manifestira drugačije u ovisnosti o okolnostima u kojoj se treba dogoditi. Mogućnost prilagodbe glumca u danim okolnostima naslanja se na osnovnu ljudsku sposobnost da je čovjek prolazno biće koje se prilagođava,

⁸ Meisner, S., Longwell, I. (1987.) Sansford Meisner on acting, New York: Random House, Inc. str. 36., 37.

"Odlučio sam da želim s glumcima razviti vježbe bez intelektualiziranja. Htio sam eliminirati pretjerani rad uma i pokušati eliminirati mentalnu manipulaciju i otkriti odakle dolazi stvaralački impuls. ... Vidi, reći ću ti zašto vježbe repetitive u suštini nisu dosadne: fokusiraju se na izvor organske kreativnosti, koja je suština unutarnjeg impulsa. Volio bih kad biste ovo razumjeli." (prijevod sa engleskog izvornika – čiji?)

⁹ Gavella B. (2005. 9 Teorija glume, Zagreb: CDU – Centar za dramsku umjetnost, str. 46.

¹⁰ Stjepanović, B. (2014.) GLUMA I-III: IVPE, str. 21-24.

transformira i naravno usavršava kako bi odgovorio na izazove koji su uglavnom posljedica njegova izbora. Školovan glumac mora profesionalno, odgovorno i temeljito prionuti realizaciji svojih zadataka. Faze su rada vezane uz sposobnosti koje čovjek darovit za glumu mora imati, razvijati i njegovati, a to je sposobnost prepoznavanja radnje, sposobnost njezina organiziranja te ponavljanjem igrati radnju svaki put sve bolje.

3.1.1. RADNJA I POZICIJA GLUMICE U FILMU, U KAZALIŠNOJ PREDSTAVI I RADIODRAMI

Monodrama *Jedna od sestara* Kordelije Paladin humorna je monodrama prvi put izvedena u mojoj glumačkoj interpretaciji pred publikom. Dramski je to predložak na kojem sam provela doktorsko istraživanje. Uprizorenjima toga teksta kroz kazališni, filmski i radiomedij dokazala sam tezu da je monodrama pogodna forma za uspostavu i provjeru glumačkog, umjetničkog i osobnog identiteta koji utječe na stvaranje autentičnog, organskog modela dramske igre u različitim medijima. Gluma kao organska umjetnost u svim medijima „nadopisuje” i ispunjava prostore literature, redateljske, scenografske i multimedijske „praznine”¹¹, a da kazališna izvedba, snimljeni film i radiosnimak omogućuju recipijentu osjetilnu i kognitivnu spoznaju na drugačiji način, ovisno o uspostavi i provedbi glavne radnje iskaza kao i uporabi adekvatnih i primjerenih glumačkih sredstava i modela glumačke igre. Glumicu u kazališnoj izvedbi postavili smo mentor i ja na poziciju svojevrsnog korifeja, a publiku na mjesto kora, građanstva koji sudjeluje u činu spoznaje i inicijacije te odluke glavne protagonistice Irene da se ohrabri i izbori na pravo za slobodan izbor svojeg zvanja i ostvarivanje punine svojeg života. „Nemam cilj, kaže mama? Ma imam: dati ljudima ono najbolje od sebe. Ali to moje najbolje nije ono što je za njih najbolje! Kako bih mogla ispuniti potrebe i želje drugih? Tako da ih sve slušam i radim sve što mi kažu! A bi li me njihovi savjeti doveli do mjesta do kojeg ja želim stići i tamo sebe zateći?”¹²

Glavna radnja u istoimenom filmu (snimljenom u tehnici VR tehnologije) jest uvesti gledatelja u intimne Irenine prostore. Primjenom predmetnih radnji kao i promjenama lokacija snimanja, korištenjem interijera i eksterijera nastojala sam dočarati da okruženje, u kojem se junakinja intimno, otvoreno ispovijeda, djeluje stvarno.

Kazalište prikazuje ono što je moguće, a film bilježi ono što je stvarno. „Umjetnik, uvodeći gledaoca u proces stvaranja preoblikovane zbilje, prirodno teži da u svom djelu zahvati što veći i

¹¹ Ubersfeld, A. (1982.) Čitanje pozorišta, Beograd : Biblioteka Vuk Karadžić

¹² Paladin, K. (2020.) Jedna od sestara, Osijek: Grafika, d.o.o. Osijek, str. 25

što dublji dio stvarnosti. Prirodno je, da se ova opća težnja umjetnika nastoji izraziti realističkim prikazom mnogostrukih pojava koje neprekidno pomiču granice stvarnoga.”¹³

Radiofonski uradak oblikovala sam kao „unutarnji monolog” u kojem se kao svojevrsno „višeglasje“ javljaju muški glasovi duhovnih autoriteta. „Uz svakog čovjeka stoji Biće od Svjetlosti koje ga vodi i čuva, govorio je stari filozof, iz krajeva odakle potječe moje ime... oni koji vole djecu, ne bi ih trebali imati... sasvim je kratko vrijeme ružina cvata; kad prođe, nećeš pronaći cvijet, ostao samo je trn“.¹²

Glavna radnja u radiodrami osmišljena je kao posljedica životnog iskustva glavne junakinje koja pred slušateljima kreira i uobličuje svoje literarne iskaze. Zvukovnom kulisom nastojali smo stvoriti dojam prodiranja u unutarnji Irenin svijet, a distanciranje istog od vanjskog svijeta označili smo blagim ehom prazne sobe. U vanjski svijet vodit će je tek zvukovi zvona mobitela, zvukovi stizanja poruka na mobitelu, zvukovi laptopa, a upotrijebljena glazba u prijelazima među scenama jest iskaz mojeg afiniteta i afiniteta glavne protagonistice.

3.1.2. PROCESI PREOBRAZBE – ŽENSKO PITANJE – PITANJE IDENTITETA

U monodrami *Jedna od sestara* glumački sam oblikovala devet različitih ženskih likova: Irenu, njezinu majku i sestre: Maju, Korinu i Martu, njezinu prijateljicu Valeriju, tetku časnu Mihaelu, te njezine dvije bake i ženu iz parka. Sve one angažirano progovaraju o ženama: poslušna kći, buduća majka, sestra, prijateljica, unuka, studentica, zaposlenica... središnji lik te humorne monodrame, sve svoje uloge i funkcije treba ispuniti prema očekivanju drugih, ali njihove upute i savjete Irena doživljava kao izraze ograničenja, strogo omeđene običajima, normama obitelji i društva u kojima je pojedinac najčešće promatran kao objekt. Problemi i nesporazumi s bližnjima počivaju na tome što je Irena nadarena za literaturu, a oni koji nisu posebno nadareni, ne razumiju što je to žeđ za prekoračenjem granica i napuštanjem pravila prosječnosti i ostvarivanjem svojeg pravog identiteta. „Neki nevažni problem sam ja, tralala. Ali oni od mene traže – da budem prosječna i radim sve što i drugi. A ja se trudim odgovoriti na tuđe zahtjeve. Moja mama stalno govori: »Ne«. A ja stalno govorim: »Da«“.¹²

¹³Pudovkin, V.I., (1950.), *Glumac u filmu*, Zagreb: DRŽAVNO IZDAVAČKO PODUZEĆE HRVATSKE, str. 10

¹²Paladin, K. (2020.) *Jedna od sestara*, Osijek: Grafika d.o.o., str. 11., 15., 18.

4. CILJEVI UMJETNIČKOG ISTRAŽIVANJA

Prije pisanja doktorskog rada, prema određenim ciljevima rada, praktično sam istraživala modele dramske igre kroz kazališni, filmski i radiomedij te propitala monodramu kao formu za uspostavu i provjeru glumačkog, umjetničkog i osobnog identiteta u različitim medijima te utvrdila učinkovite i ekonomične modele komunikacije. Drugi je cilj ovoga umjetničkog istraživanja da isti tekstni predložak odigram u kazališnoj formi, snimim film u VR tehnologiji (virtualna realnost) i snimim radiodramu te tako ispitam koja glumačka sredstva glumica izabire i prema kojim kriterijima pri oblikovanju umjetničkog čina u različitim izvedbeno-umjetničkim formama. Sve sam to u više navrata provjerila pred publikom. Hipotezu da je gluma autentična i organska umjetnost koja u svim medijima „nadopisuje“ i ispunjava prostore literature, redateljske, scenografske i multimedijske “praznine“, branit ću glumačkim, organskim angažmanom u svojem daljem glumačkom, pedagoškom i umjetničkom radu.

Treći cilj rada nalazi se pred vama u ovoj pisanoj formi s priložima: snimkom predstave, VR filmom, radiodramom, novinskim člancima, kritikama, TV prilogom o problematici predstave. Sintetizirana je i tablično prikazana istraživačko-glumačka priprema potrebna za različite modele glumačke igre prilagođene različitim medijima. Bilo mi je zanimljivo anketirati publiku nakon odgledane kazališne izvedbe. Prije kazališne izvedbe najavila sam da ih molim za pomoć. Zamolila sam ih da zbog mog doktorskog istraživanja odgovore na pitanja nakon izvedbe. Rado su se odazvali, ostajali bi i ispunjavali anketu, htjeli su razgovarati o viđenom, podijeliti svoje dojmove, uglavnom sam čula riječi hvale, neugodnih komentara nije bilo, možda su ih iz ljubaznosti prešutjeli. Rezultate ankete iznijet ću na kraju rada.

4.1. OD IDEJE DO DRAMSKOG TEKSTA

Rad na doktorskome projektu *Jedna od sestara* započeo je prije nego što je bio napisan tekst. Ideja da kao dio umjetničkog doktorskog rada uprizorim monodramu činila mi se vrlo zahtjevnom jer sam čitajući tekstove otkrivala mnoge izvedbene zamke te primamljive dramske forme. Tko, gdje, kada, kako i zašto nešto radi i zbog čega to radi pitanja su koja mi se nameću kad čitam dramski tekst i odmah nastojim proniknuti koja je glavna radnja te što je cilj djelovanja likova u odnosu na glavnu radnju, time i na ideju i temu djela, te se bavim pitanjem komu je upućeno, koja publika može sudjelovati u kazališnom činu koji nastaje prema određenom dramskom tekstu. U suradnji

s mentorom domislili smo da se po meni (prema mojim izvedbenim sposobnostima i karakteristikama) i za mene kreira tekst te da ću sudjelovati u nastajanju teksta koji će zadovoljiti širi spektar publike od srednjoškolske, studentske do građanske publike. Tema monodrame, kao i njezina struktura, temeljena je na mojim fizičkim, emotivnim i nominativnim datostima, a u nastajanju teksta vodilo se računa o mojim izvedbenim kapacitetima te mojem glumačkom integritetu i umjetničkoj osobnosti. Osjećala sam da ću kroz takav pristup i kreativni rad na uprizorenju monodramske forme nadrasti neka svoja izvođačka ograničenja. Suočila sam se sama sa sobom u osnaživanju svoje tehničke glumačke osobnosti koju je bilo potrebno kondicijski i govorno prirediti za formu u kojoj sam sama izložena pred publikom više od sat vremena. Mentor i ja odlučili smo domišljati komunikativnu, aktualnu predstavu gdje ću se izravno i neposredno obraćati publici te iskoristiti svoje transformacijske glumačke sposobnosti. Iz tih premisa krenuli smo dalje, u rad s autoricom Kordelijom Paladin.

U ciljanim susretima s autoricom, u kreativnom dijalogu izmjenjivale smo misli, ideje, stavove o različitim životnim temama, sjećanjima iz djetinjstva, o odnosima s voljenima i bližnjima, i o tjelesnosti i o duhovnosti mlade ženske osobe koja je trebala biti središnja figura monodrame. Naravno da smo razgovarale i o umjetnosti i afinitetima prema toj plemenitoj i objema uzvišenoj ljudskoj djelatnosti. U doticaju s autoricom, osobom bogatog životnog i umjetničkog iskustva, ali neposrednom i iskrenom koja se zna šaliti na vlastiti račun te govoriti otvoreno i o svojim zabudama, strahovima, slutnjama, željama i nadama vrlo jednostavno, bez ikakvih pretenzija i velikih riječi, otvorilo se pitanje zašto se bavimo umjetnošću, pisanjem, čitanjem, glumom, režiranjem, kazalištem, filmom, dramskom pedagogijom? Zašto smo se i zbog čega našle u svijetu umjetnosti? Čega smo se morale odreći da bismo dobile, na primjer, potrebno vrijeme za čitanje? U druženju s „knjigom” dogodio nam se i jednoj i drugoj proces usamljivanja, od ljudi koji nas okružuju, s kojima dijelimo životni prostor i vrijeme. U obiteljskom okruženju odlazile smo u osamu svojih soba da bismo bile bliže sebi, da bismo hranile svoju glad i želju za spoznajom i znanjem. Je li to bio unutarnji imperativ naših bića još u formativnom razdoblju? Razgovori su se odvijali spontano, lako, a ono što nam je bilo zajedničko jest afinitet i strast prema lijepom, dobrom, plemenitom, umjetnički oblikovanom i organiziranom svijetu u kojem se zrcale pravila višeg reda, neke više volje koja od nas zahtijeva da budemo, bez obzira na sve primjedbe i zahtjeve okoline, dosljedne i uporne u ostvarenju svojih namjera, želja, potreba na svim razinama bića. Razumijevanje i povjerenje koje sam stekla kroz razgovor sa spisateljicom potvrdilo mi je mišljenje da su pisci oni ljudi koji vide i domišljaju stvari, ljude, pojave, misli i ideje drugačije od ostalih, da se znaju ostvariti kroz neobično, a pitko izrečenu misao.

Nekoliko mjeseci nakon tog našeg inicijalnog razgovora dobila sam dramski tekst u ruke. U tekstu sam otkrila dijelove našeg razgovora, ali toliko duhovito utkane u priču o potrebi mladog ženskog bića da se realizira. Ono što je autorica prepoznala kao moju potrebu za samoostvarenjem uobličeno je kroz Irenine odnose s članovima njezine obitelji, kroz 24 prizora u kojima glavna protagonistica raščičava unutarnje i vanjske nesporazume s bližnjima, ali i sa samom sobom. Kako bi se istaknula glavna tema drame o djevojci čije ime Irena znači mirna, a ona zapravo iskreno priznaje da je nemirna osoba, autorica ju stavlja u okolnosti pripreme ispita iz kaznenog prava koji bi trebalo položiti na Pravnom fakultetu kako bi mogla upisati višu godinu. Zadatak koji ima studentica i koji bi prema očekivanjima bližnjih trebala realizirati jest učiti i učiti pravo – što je glavna prepreka u samorealizaciji Irene kao emotivnog, afektivnog i refleksivnog bića uronjenog u svijet lijepe književnosti kao i u filozofske tekstove o smislu postojanja. Iz sadržaja i iz strukture te humorne monodrame, iz pitkih i duhovito raspisanih monologa nastale su tijekom mojeg promišljanja i artikulacije o doktorskoj tezi ideje o potrebi da se isti materijal propita u različitim medijima, ali da u fokusu bude različita manifestacija glumačke igre istog sadržaja. Olakotna je okolnost što je autorica i filmska i radijska redateljica, tako da je struktura teksta bila unaprijed prilagođena svim medijima. Prizori su kratki, nabijeni smislom i značenjem, proizlaze jedan iz drugoga, prostori se mijenjaju, a opet se svi vraćaju u prostor osame jedne studentske sobe.

4.1.1. ČITANJE DRAMSKOG TEKSTA

Nakon što sam dobila tekst u ruke i pročitala ga nekoliko puta, dogovorena je prva čitaća proba s mentorom. Pripreme za prvu čitaću probu obavljala sam savjesno, ispunjavajući tablicu koja nam je kao alat pripreme glumca za rad s redateljem ponuđena na drugoj godini Akademije u radu s vrsnim pedagogom, redovitim profesorom Borom Stjepanovićem koji je studente poticao na sustavnost, analitičnost, pronicljivost, a iznad svega igrivost i učinkovitost u organiziranju postupaka za oblikovanje radnje koja ima pretenziju izazvati umjetnički užitak. Polazeći od premise da je glumac ravnopravan sudionik u kreativnom procesu koji se izlaže na svim razinama svoje tehničke glumačke i umjetničke osobnosti, kroz organičnost, maštu, sposobnost analiziranja odlomaka i zadataka u zavisnosti od danih okolnosti te magičnog okidača i pokretača djelovanja, i unutarnjeg i vanjskog „kad bi“, željela sam da čitaćim probama, na kojima se dogovara što i kako glumački uobličiti, otvorim pitanja o izvedbenim rješenjima i iznesem svoje prijedloge te da ih kroz proces proba istražim, propitam i u konačnici oblikujem. Dobra pripremljenost glumca za procese koje slijede u stvaranju alternativnog života na sceni ne znači doći na probu s gotovim

rješenjima, pogotovo ne na prvu probu, već biti otvoren za kreativnu komunikaciju, nadopunjavanje i dubinsku analizu misli i osjećaja koji se trebaju otjelotvoriti.

Uzbuđenje pred prvu probu kod mene se pojavilo iz više razloga. Ponajprije zbog toga što su mi zadatci – različiti likovi koje sam trebala odigrati – predstavljali izazov i osjećala sam veliku potrebu za otkrivanjem, analiziranjem i promišljanjem života likova: Irene, njezine majke, njezinih baka, sestara Marte, Maje i Korine, tete časne Mihaele i prijateljice Violete. Irena, središnja osoba te duhovito ispisne priče, neposredna je, živa, govornjiva osoba koja piše i želi pisati, ali studira pravo da bi udovoljila ocu. Irenina svakodnevnica sastoji se od komuniciranja s ocem koji ju provjerava, poput kakvog internog kontrolora, uči li i kako napreduje u svladavanju gradiva. Majka ju pak provjerava što jede i kako se hrani, ali najviše se brine hoće li Irena obaviti svoju biološku funkciju. Sestra Korina provjerava ju s kim se druži i što radi, u svako doba dana i noći, putem SMS poruka. Bake ju pozivaju na druženje ne bi li joj iz svojeg bogatog iskustva dale savjete o raznim životnim pitanjima: kako se obući i prezentirati u životu da bi se dobila naklonost suprotnog spola, baba ju savjetuje da ne gubi vrijeme u životu zato što biološki sat brzo otkucava, dok ju babica bodri da ustraje u onome što je Irenina suštinska priroda: znatiželja i izvornost te održavanje kvalitete života i što se tjelesnog i duhovnog zdravlja tiče. Časna sestra Mihaela poziva ju na služenje Isusu i pronalaženje smisla života u pomaganju drugima jer zna da je Irena empatično biće. Komunikaciju Irena ostvaruje putem mobitela, koji je preuzeo ulogu „stres-majstora“, a sa sestrama putem društvenih mreža.

Tijekom prve čitaće probe u suradnji s mentorom odredili smo glavnu radnju kroz koju treba oživjeti tjelesno, emotivno, misaono i duhovno sva zbivanja i odrediti sve što je materijalno potrebno da se okolnosti života svih likova dožive i u krajnjem cilju dočaraju publici. Odredivši da Irena tijekom pripremanja „teškog ispita“ na Pravnom fakultetu izoštava stavove o sebi kroz:

a) samospoznaju i samoanalizu te misao o sebi:

Irena o sebi misli da je nemirna osoba, ljubazna, da se trudi, da nastoji zadovoljiti očekivanja i potrebe drugih ljudi, tvrdi da ne bi mogla nikomu zapovijedati ni ikoga odgajati, da je čovjek od knjige, a ne čovjek od neknjige, da bi o svojim putovanjima od Osijeka do Tuzle pa do Čepina i nazad mogla napisati tri knjige. Umjetnost joj je, vjeruje, najvažniji segment života, a participiranje u umjetnosti predstavlja joj željenu životnu sreću, ispunjenje svrhe i cilja postojanja... Kroz fizičke radnje autorica je sugerirala koji odnos Irena ima prema sebi i prema svojem krhkom tijelu te prema svojoj pojavnosti na ovome svijetu.

b) drugi ju vide kao...

zbunjenu i prosječnu djevojku koja još uvijek nije našla svoj put i koja se ne snalazi u obvezama, društvenim i obiteljskim, ali i u onim vezanim uz fakultet i obrazovanje. Njezina obitelj smatra da ju stalno trebaju imati na oku, kontrolirati što radi, uči li, jede li pravilno, što radi s dečkom, planira li se udati, kada će roditi, je li položila ispit iz Kaznenog prava... Irena je rođena kao druga kći od petero djece svojih roditelja i majka ju opisuje kao ni najstariju ni najmlađu, ni najružniju ni najljepšu, ni najgluplju ni najmudriju, ni najdarovitiju ni najbezvezniju i brine ju što Irena u svojoj dvadeset i sedmoj godini nije udana i nema se, još uvijek, potrebu ostvariti kao majka. Otac ju smatra nentalentiranom za učenje, često podcjenjuje njezinu inteligenciju, a njezine pokušaje da se bavi pisanjem smatra djetinjastima. Njezine baka i baba vide ju kao načitanu i bistru osobu s kojom razgovaraju kroz literaturu i kroz razmjenu spoznaja o svijetu, o novim medicinskim dostignućima, o društvenim pojavama, nudeći joj savjete mudrosti koju su stekle svojim bogatim životnim iskustvom. Teta časna Mihaela vidi ju kao empatično biće i nudi joj priliku da svoju potrebu da zadovolji potrebe drugih ljudi usmjeri k služenju potrebitima, bolesnima i nemoćnima.

c) ona ustvari jest...

osoba koja traži način kako ostvariti ono za što je sigurna da je njezina zadaća i njezina sudbina na ovom svijetu – pisati i kroz pisanje stvarati nove svjetove. Neovisna i samosvjesna, bez potrebe da ju se usmjerava i kontrolira.

Uvjerena sam da glumac treba znati što igra, proniknuti u dubinske motive i pokretače radnje kako bi mogao otkriti kako će igrati i kojim se će izvedbenim sredstvima poslužiti. Nekada do glumačkih rješenja dolazimo lako, ali ih svejedno trebamo osvijestiti, detaljno utemeljiti, ispisati, odrediti kako bismo ih mogli u svakoj idućoj izvedbi sve bolje igrati. Alat koji sam dobila tijekom studija od profesora Bore Stjepanovića zahtjevan je i ne treba ga olako shvatiti. On mi je pomogao da se priprelim za model glume pred kamerom, pred publikom i pred mikrofonom. Tijekom pokusa, pa čak i nakon izvedbi, mijenjala sam opise u tablici, a kako sam dublje uranjala u dramski materijal i iskušavala glumačka rješenja – istražujući tekst, preispitivala sam i vlastite stavove i mišljenja o ljudima i odnosima. Mnoge sam svoje stavove promijenila, nadopunila, zablude i predrasude odbacila, a nastojat ću ih iskorijeniti kako bih mogla i dalje razvijati se i rasti, uštimavati svoju scensku i umjetničku osobnost. U tehničkom glumačkom smislu postala sam određenija, jezgrovita, konkretnija, utemeljenija, artikuliranija, sve u svemu jednostavnija. Taj mi je alat pomogao da skinem sa sebe teret autoriteta pisca, redatelja, mentora, budućih kritičara i postala sam iz probe u probu, iz izvedbe u izvedbu sve samosvjesnija svoje glume, svoje umjetnosti. Osjećam da postajem ravnopravan sudionik u stvaranju kazališnog čina.

4.1.2. TABLICA KAO TEMELJ GLUMAČKIH MODELA IGRE

Rad na tekstu

A) UTISAK

U nekoliko rečenica formulirajte svoj prvi utisak o:

a) dramskom tekstu

Iako je tekst nastajao u suradnji autorice, mentora i mene kad sam u ruke dobila prvu verziju teksta osjetila sam veliko uzbuđenje, a nakon što sam ga u dahu pročitala prožeo me je i osjećaj glumačke odgovornosti i počela sam razmišljati kako otjelotvoriti sedam žena, oživjeti bujice raskošno napisanih monologa koji vrve citatima. Ova humorna drama me zaintrigirala, te sam počela proučavati autore koje je spisateljica citirala, odnose mlade studentice spram umjetnosti, religije, duhovnosti, znanosti, kao i složene obiteljske odnose. I uvijek sam se nanovo vraćala prvom dojmu dok sam čitala i smijala sam se, i plakala i bila upitana oko ideje o samorealizaciji i strasti za izvršenjem sebe.

b) o priči i radnji

Pripremajući se za ispit iz kaznenog prava, Irena uviđa da studij prava nije njen pravi životni put i spoznaje da ju njena potreba da uvijek zadovolji očekivanja drugih sputava u samorealizaciji i izvršenju sebe.

Spoznaja da ne može i ne želi više zadovoljavati očekivanja svojih bližnjih vodi je do prekida odnosa s ocem, sestrama i momkom. Kroz raspetljavanje petlje odnosa sa bližnjima odlučuje da su studij književnosti, bez obzira što će joj biti uskraćeno očevo financiranje. Ljudi i način kako živjeti s njima - materijal su i Ireninog književnog stvaralaštva, kroz koji otkriva sebe, vrijednosni sistem za koji se zalaže.

c) o Vašem liku

Irenina empatičnost, direktnost, neposrednost i britak smisao za humor su najbitnije crte njenog lica. Irena u sebi uvijek nosi svjetlost i razumijevanje za druge ljude, ljubazna je i otvorena, bolno iskrena i odrješita.

Probleme, dileme i nesporazume koje ima u odnosima s drugim ljudima rješava oštroumnim opažanjem i humorom. Slobodoumna, nezavisna, načitana i puna strasti za životom nastoji dati ljudima ono najbolje od sebe - književno stvaralaštvo.

B) ČINJENICE

Zapisujte isključivo, ali sve, ono što nađete u **tekstu** zadatka (scene, komada, romana...)

1. TKO?

Zapišite imenice koje se odnose na vaš lik. (Npr: medvjed; uzurpator; susjed; vatra, barut, raketa). Što kaže:

- a) **pisac:** studentica prava, čovjek od knjige, individualac, kći, unuka, jedna od sestara, cura, vjernica
- b) **lik o sebi:** nemirna osoba, spodoba koja nikoga ne sluša, nevažni prosjek
- c) **drugi o njemu:** nedonošče, mlađa sestra, prosječno dijete, bezlično dijete, miljenica, babina ljepotica, luda, curica, prosjek, tele, govedo.

2. S KIM?

Zapisujte **imenice** koje se odnose na druge likove, a koji su s vašim u značajnoj vezi.

- a) **mama:** žene, prijateljice, bol, razgovori, prijatelj, djeca, pelene, kćer, trauma, brak, vjenčanje.
- b) **tata:** knjiga, stupica, bivoli, livada, prosjek, nimalo nježna ruka, novčanik, život na uzici, interna kontrola, glava, srce.
- c) **baka:** kosa, nokti, trepavice, uvreda, baka, gospođa, žena, legenda, pomagala, cvikeri, slušni aparat, stentovi, pločice u koljenu, plastični kuk, premosnice, cure, tvrde žile, trn.
- d) **sestra Korina:** velika sestra, najstarija sestra, orvelijanska šala, fotka s porukom, mobitel, zafrkancija.
- e) **Branko:** ima formu, nema sadržaj, ne zna raditi rukama, kad bi barem znao raditi glavom, dečko.
- f) **baba:** savjeti, sto godina, Nobelova nagrada, artritis, colitis, cystitis, arterioskleroza, osteoporoza, reuma, glava, duh, mlada trešnja u cvatu, knjižnica, knjige, snaga duha, bol.
- g) **sestra Marta:** Srpanj, Julijana, Julia, svađalica.
- h) **sestra Maja:** miroljubiva, kosa, Kosača, pjevačica u bendu.
- i) **časna Mihaela:** služenje Bog; Isus, zadatak, samostan.

3. KAKAV?

Bilježite **pridjeve** i izraze iz kojih se vidi kakav je tko.

- a) **vaš lik:** Irena: nemirna, komična, ljubazna, ima razumijevanja za druge ljude, krhka, ljepotica, slobodna, ispunjena, najsretnija.
- b) **mama:** dobra, nesretna, nezadovoljna.
- c) **tata:** nimalo nježna ruka, tvrda glava, meko srce.
- d) **baka:** bogata pomagalima, stara.

e) **sestra Korina:** velika, naredbodavna, najstarija, narcisoidna, duhovita.

f) **Branko:** normalan, ograničenog vokabulara.

g) **baba:** slaba, stara, snažnog duha, mlada trešnja u cvatu.

h) **sestra Marta:** mlađa sestra,

i) **sestra Maja:** miroljubiva.

4. ŠTO?

Zapisujte **glagole**. To su *radnje* koje su obavljali, obavljaju ili će obavljati:

a) vaš lik : **Irena:** pružam, nastojim, slušam, studiram, slutila, čitam, učim, pročitala, odstudirala, doći ću, naučit ću, napisati, opirala, slušam; jedem, ždereš, natrpavaš se, mislim, čitam, vidim, odgovorim, učim, čitati, lakirala nokte, iznevjerim, trudim odgovoriti, dati najbolje od sebe, prozvala se, učiš, izašla na ispit, nisam položila, testirala sam se, ne vrijeđam, proglašavam sebe neovisnom, nikoga ne ograničavam, izrekla molitvu, kaže, učinim, predložim, dolazim, dovodim, ne ljubim ga, slijedit ću ga, pokušati ostvariti, poželjet ću, volim, se zaljubim, htjeti imati, žrtvuješ se, idem na predavanja, poljubiti ću te, zagrliti.

b) **mama:** rekla, daje savjet, otrgla joj, pita se, rodila je, brine se, naziva telefonom.

c) **tata:** uzeo, namamio u stupicu, pripremio zamku, ubija volju. platit će, je prozvao, novčano pomaže. Predvidio, ne dopušta, nije ga zanimalo, neće financirati.

d) **baka:** proživjela, zaboravila, tvrdi, boji se.

e) **sestra Korina:** gleda te, pošalje svoju sliku, neprekidno gleda.

f) **Branko:** bjesni, ne zna kako, ne zna raditi rukama, uselio se, skinuo slike, pokazuje želju za vladanjem, pokazuje želju da istjera umjetnost, rugao se sklonostima, skidao sa zidova, davao pogrdna imena, smijao se, ne moli se, ofikario obitelj, okačio poster Osječkog piva.

g) **baba:** naučila, čitala, čula, pokazat ću, dat ću ti savjete, proučava sve odreda, pomaže sama sebi, žali se, nazvat će, predlaže pomirbu, štiklirala, moram zapisati, ne želim umrijeti, želim živjeti, tebe želim vidjeti.

h) **sestra Marta:** odlučila je promijeniti ime, poslala je svima poruku. Piše, više ne razgovaram.

i) **sestra Maja:** ne izazivam svađe, počinjem s nastupima, pozvat ću te.

j) **časna Mihaela:** radi u pučkoj kuhinji, u staračkom domu, njeguje bespomoćne, služi drugima.

5. ZAŠTO?

Zapisujte izraze koji određuju želju, potrebu, motiv, cilj, htijenje, volju, nastojanje, nagovještavaju neki plan za budućnost. To su razlozi zbog kojih likovi čine to što čine.

a) **vaš lik :**

Irena: željela bih odgovoriti na zahtjeve ljudi oko sebe, htjela bi biti dobra, trudi se, nastoji, postaje joj jasnije, naslućuje, mogla bi napisati knjigu, poželi uzeti uzde u svoje ruke, trudi odgovoriti na tuđe zahtjeve, ima cilj, dati ljudima ono najbolje od sebe, ima jedino žeđ za životom, želim znati da ako imam tu mogućnost da je u svakom trenutku mogu ostvariti (brak), treba joj srodna duša, slijedit ću Isusa tako što ću pokušati odgonetnuti koji je Njegov naum sa mnom, znam da se žrtvujem za ono što mi je važno; idem na predavanja.

b) **mama:** ne, ne dopuštam to, udat ćeš se, ja ti kažem!, ona želi da se udam i rodim djecu, željela je da joj drugo dijete bude sin a ne druga kći.

c) **tata:** vlada novčanikom, želio je da mu drugo dijete bude sin a ne druga kći, želi provjeriti Ireninu motivaciju za studiranjem književnosti.

d) **baka:** želi poštovanje ljudi prema vremešnim ljudima, voljela bi dočekati unuke, želi da uvažavaju njene savjete i da joj nitko ne proturiječi.

e) **sestra Korina:** komunicirati sa sestrama, voditi brigu o sestrama.

f) **Branko:** želi da se iznad svega cijene i uvažavanju njegovi afiniteti.

g) **Baba:** želi razgovarati, živjeti usprkos boli, želi se pomiriti sa svima s kojima je u sukobu, želi vidjeti svoju unuku Irenu.

h) **sestra Marta:** želi se nazvati imenom koje joj odgovara, želi da se njene odluke poštuju.

i) **sestra Maja:** želi okupiti obitelj na nastupu, želi da je svi vole i da se dive njezinom izgledu i glazbenim uspjesima.

j) **sestra Mihaela:** želi ustrajno pomagati ljudima, želi prenositi drugima svoja religiozna iskustva, uvažava odluke bližnjih.

6. GDJE?

Zapisujte **izraze** koji određuju mjesto događanja. (Npr.: Salon na imanju; ide prema vratima; stavlja pištolj na stol)

a) na Pravnom faksu; na krevetu; u tramvaju; u parku; oko nakićenog božićnog bora; kod babice; u samostanu; skladište; u kavani; na faksu u knjižnici.

7. KADA?

Zapisujte **riječi i izraze** koji određuju vrijeme vršenja radnje, odnosno trenutak za otpočinjanje ili završavanje radnje.

a) **vaš lik:** Irena: vidimo se za pola sata, dvije godine sam hvatala zalet, za dva – tri sata opet, pola sata ću manje biti s tobom, ali zato sam pola sata duže bila s Ivom Andrićem, svaki dan iznevjerim nekog, kad položim ispit otići ću u posjet babi.

8. KAKO?

Zapisujte **priložne oznake** kojima se određuje način vršenja radnje.

a) **vaš lik:** Irena: idem hitro; jurim ko blesava; zvučim nadmeno; iznevjerim nekog nenamjerno; ja djelujem otresito; u strahu da nešto pogrešno ne kažem; kao tele bleji u knjigu; ispunjena i zadovoljna sluša predavanja o Euripidu.

C) ANALIZA

Povežite utvrđene činjenice, odvojite važno od nevažnog. Zadani materijal dopunite vlastitim materijalom, to jest logičnim, mogućim i zanimljivim zamislima svoje mašte.

1. PRIČA

Napravite sekvencijalnu podjelu priče, utvrdite događaje i njihov sklop u situaciji i okolnostima.

1.1 Sekvence i događaji

Odlomci

Dijelovi

(I) JA JESAM

1. Prisutna sam, osviještena i otvorena pred publikom i kao glumica i kao lice

a)

1.1. Ljubazna sam, trudim se i nastojim zadovoljiti očekivanja drugih ljudi

	1.2. Svi su nezadovoljni onim što im pružam	
	1.3. Slutim izlaz iz problema	
(II) DA, TATA		
1. Povlađujem ocu 2. Izražavam želju za bavljenjem pisanjem 3. Ne mogu uspostaviti komunikaciju s ocem a)		
1.1. Uvjeravam oca da učim 1.2. Otkrivam da me otac iskušava time što mi je uzeo udžbenik iz kojeg sam trebala učiti. 1.4. Ironiziram pravničku profesiju.		
b) 2.1. Razuvjeravanje oca da nisam najgluplja od njegove djece, da sam čovjek od knjige i da mogu napisati knjige, čak i putopise, ne iz iskustva već iz stvarateljske mašte.	2.2. Argumentacija da je svačiji život za priču citiranjem duhovnih autoriteta.	
c)		
3.1. Pristajanje na očev imperativ da učim <i>Kazneno pravo.</i>	3.2. Preispitivanje odluke da postanem pravnic.	
(III) SLUŠAM TE MAMA	a)	b)
1. Povlađivanje mami	1.1. Slušam majčine savjete i mirim se s majkom	2.1 Preispitivanje svog odnosa prema majčinih uputama.
(IV) DI SI BAKO ?	a) 1.1. Prepoznaje istomišljenicu po pitanju odnosa starosti i mladosti	
1. Razmjenjuje ideje s bakom		

<p>(V) BAKA</p> <p>1. Baka ne pristaje da joj se ljudi obraćaju sa „bako“</p> <p>2. Rušenje predrasuda</p>	<p>a)</p> <p>1.1. Baka time što je izdržljiva i bitka usprkos starosti</p> <p>1.2. Prozivanje društva koje starije žene ne tretira po zaslugama</p>	<p>b)</p> <p>2.1. Kritiziranje ponašanja mladih djevojaka</p> <p>2.2. Žaljenje mladih djevojaka</p>
<p>(VI) DA, BAKO</p> <p>1. Irena ruši predrasude o ženi kao stroju za rađanje</p>	<p>a)</p> <p>1.1. Zalaganje za to da svatko ima pravo na vlastiti životni odabir</p> <p>1.2. Zalaganje za pravo na vlastiti izbor profesije</p> <p>1.3. Razmišljanje o demografskoj situaciji. Zaključivanje da ima još mladih koji ne planiraju obitelj i ne misle o potomstvu</p>	
<p>(VII) VELIKA SESTRA TE GLEDA</p> <p>1. Irena je ometena sestriinom nametljivošću</p>	<p>a)</p> <p>1.1. Čitanje brojnih SMS poruka sestre Korine.</p> <p>1.2. Branim se duhovitošću od sestrine pretjerane znatiželje.</p>	
<p>(VIII.) BRANKO</p> <p>1. Iznevjerna očekivanja sam zbog Brankovog kašnjenja.</p>	<p>a)</p> <p>1.1. Iščekujem Brankov dolazak.</p> <p>1.2. Odbijanje Brankove isprike zbog kašnjenja.</p> <p>1.3. Isticanje da je moje vrijeme dragocjeno</p>	
<p>(IX) ANASTAZIJA</p> <p>1. Mirenje s činjenicom da od samog rođenja razočaravam svoju obitelj.</p> <p>2. Razumjevanje postupka svoje obitelji glede odgoja djece</p>	<p>a)</p> <p>1.1. Priznanjem i prihvaćam činjenicu da sam od samog rođenja drugačija od brata i sestara</p>	<p>b)</p> <p>2.1. Otkrivam da je jedan od mogućih razloga kontrole moje obitelji pokušaj otmice koje mi se dogodio kad sam bila mala i da zato vode pojačanu kontrolu nadamnom.</p> <p>2.2. Priznajem da se teško nosim s prevelikim zahtjevima svoje obitelji.</p>

<p>(X) MAMA</p> <p>1. Mama negoduje zbog neuspjeha vlastite djece</p> <p>2. Strahovanje za Ireninu budućnost</p>	<p>a)</p> <p>1.1. Majčino strahovanje zbog straha za Ireninu sigurnost</p> <p>1.2. Doživljaj svoje djece kao prosječne i ispodprosječne</p>	<p>b)</p> <p>2.1. Prepričavanje pokušaja otmice Irene koju mama doživljava kao traumu</p> <p>2.2. Mamina briga za Irenu</p>	
<p>(XI) (IZNAD)PROSJEČNA</p> <p>1. Moja se vizija ispunjenja i životne sreće razlikuje od onoga što moji bližnji žele za mene.</p>	<p>a)</p> <p>1.1. Nemogućnost preuzimanja života u svoje ruke.</p> <p>1.2. Preispitujem svoje sposobnosti za majčinstvo.</p>		
<p>(XIII) MARTA JULIJANA</p> <p>1. Martina odlučnost za iskazivanjem svojeg vlastitog identiteta.</p>	<p>a)</p> <p>1.1. Ispravljanje roditeljske pogreške.</p> <p>1.2. Odabiranje vlastitog imena.</p> <p>1.3. Suočavanje s ismijavanjem od strane obitelji.</p>		
<p>(XIV) MAJA</p> <p>1. Sestrinsko nadmetanje</p>	<p>a)</p> <p>1.1. Majino isticanje.</p> <p>Uvjerenje sestara kako je talentirana i posebna, kako izgledom (kosom) tako i pjevačkim umjećem.</p>		
<p>(XV) BOŽIĆNI HOROR</p> <p>1. Obitelj je na okupu nakon dugo vremena.</p>	<p>a)</p> <p>1.1. Međusobno plašenje, zadirkivanje i zabavljanje djece.</p> <p>1.2. Bijeg roditelja od kuće.</p> <p>1.3. Zajedničko spašavanje božićne večere u kojoj se djeca ujedinjaju, ali i svađaju.</p>		
<p>(XVI) BABA</p> <p>1. Savjetovanje o skupljenim medicinskim znanjima.</p> <p>2. Žaljenje za mladosti koja je prebrzo prošla.</p> <p>3. Suočavanje s prolaznošću života.</p>	<p>a)</p> <p>1.1. Uspostavljanje zajedništva između babe i mene.</p> <p>1.2. Babino podučavanje o alternativnoj medicine.</p> <p>1.3. Baba se povjerava Ireni i priznaje joj koliko</p>	<p>b)</p> <p>2.1. Nemogućnost uživanja u prezentacijama umjetnosti (izložbama, koncertima, kazalištu) zbog nemogućnosti dugog stajanja, sjedenja i oslabljenog</p>	<p>c)</p> <p>3.1. Predosjećanje kraja života</p> <p>3.2. Babino ohrabrenje unuke da bude hrabra i svoja</p> <p>3.3. Čeznutljivo pozivanje na susret</p>

	ju boli i koliko joj je tijelo krhko, iako je duh jak	sluha. 2.2. Pomirba s prošlosti i uvid u to koliko je život kratak.	
--	---	--	--

<p>(XVII) RASKID S TATOM</p> <p>1. Suočavanje oca s činjenicom da nisam položila ispit iz <i>Kaznenog prava</i> i s činjenicom da želim studirati književnost.</p> <p>2. Raskidanje očevog i mog odnosa, usprkos uskrati financiranja studija</p>	<p>a)</p> <p>1.1. Priznanje da nisam položila ispit. 1.2. Ne pristajem na očevo inzistiranje da sam inferiorna i nesposobna. 1.3. Inzistiram na tome da su moje želje i potencijali usmjereni ka književnosti i njiževnom stvaralaštvu.</p>	<p>b)</p> <p>2.1. Očev pokušaj da nametne svoju volju o nastavku studiranja prava. 2.2. U afektu se hrabro oslobađam od očevog autoriteta i studija prava.</p>
<p>(XVIII) RASKID S BRANKOM</p> <p>1. Irena pokušava iskomunicirati razlike koje su sve izražajnije između nje i Branka</p> <p>2. Raskidanje veze</p>	<p>a)</p> <p>1.1. Pokušavam razijasniti Branku da su naše vizije budućnosti u potpunosti različite. 1.2. Osvjestavam da mi se u vezi Branka ne sviđa ni njegovo podrugivanje religiji, želja za vladanjem i nesenzibilnost za umjetnost. Odlučujem da više neću trpjeti nerazumijevanje.</p>	<p>b)</p> <p>2.1. Irena konačno odlučuje da više neće trpjeti ničije nerazumijevanje 2.2. Prekidanje veze</p>

<p>(XIX) SESTRA KOSAČA - REP</p> <p>1. Majin imperativni poziv na nastup na Supertalentu, skupljanje navijača.</p> <p>2. Odbijanje sestrinog poziva.</p>	<p>a)</p> <p>1.1. Maja na svoj nastup poziva sve koje poznaje i ne poznaje, treba joj podrška i navijači.</p>	<p>b) 2.1.</p> <p>Ironiziranje sestrine potrebe da joj se svi dive</p> <p>2.2. Prekidanje odnosa</p>
<p>(XX.) ČASNA SESTRA MIHAELA</p> <p>1. Predlaganje zaređivanja u Sveti red</p>	<p>a)</p> <p>1.1. Sestra Mihaela predlaže Ireni svoj plan kako bi joj pomogla da nađe životni put</p> <p>1.2. Priznanje o teškim trenucima redovničkog poziva</p>	
<p>(XXI) O BOGU</p> <p>1. Irenino osjećanje istine i vjera u Boga</p>	<p>a)</p> <p>1.1. Irena ne vjeruje da treba slijepo slijediti vjerska pravila, ona zna da Bog postoji i obraća mu se svakodnevno</p> <p>1.2. Spoznaje da će Ga najbolje slijediti tako što će otkriti koja je njena misija i strast u životu</p>	

<p>(XXII) VIOLETA</p> <p>1. Irena ima potrebu najboljom prijateljicom podijeliti životne odluke za koje joj je trebalo hrabrosti da ih donese</p> <p>2. Strahovanje od majčinstva i odgoja</p> <p>3. Sklapanje dogovora s Violetom</p>	<p>a)</p> <p>1.1. Priznanje o prekidima odnosa s ocem, sestrom i dečkom</p> <p>1.2. Argumentiranje stavova o očekivanjima u ljubavnoj vezi</p> <p>1.3. Pripremanje za odlazak iz studentske sobe</p>	<p>b)</p> <p>2.1. Maštanje o idealnom partneru s kojim će svi strahovi o suživotu i odgajanju nestati</p>	<p>c)</p> <p>3.1. Irena uviđa razlike između nje i Violete, ali kod Violete nalazi na razumijevanje</p> <p>3.2. Sklapanje dogovora između Irene i Violete</p>
---	--	---	---

<p>(XXIII) SKLADIŠTE KAFIĆA</p> <p>1. Neočekivan susret s ocem</p> <p>2. Irena ponosno podnosi sve nedaće kako bi ostvarila svoj životni put</p> <p>3. Traženje razumijevanja od oca</p>	<p>a)</p> <p>1.1. Otac nenajavljen dolazi u Irenin novi stan (skladište kafića u kojem radi)</p> <p>1.2. Otac ne prihvaća Irenine nove životne uvjete i njenu odluku da studira književnost</p>	<p>b)</p> <p>2.1. Irena je zadovoljna sa svime što ima, dokle god studira ono što želi</p> <p>2.2. Irena afirmira svoje stavove i želje</p>	<p>c)</p> <p>3.1. Irena preuzima odgovornost za svoje životne odluke bez obzira na posljedice</p> <p>3.2. Odustajanje nakon što joj otac okrene leđa</p>
<p>(XXIV) SAVRŠEN TRENUTAK</p> <p>1. Postizanje sklada u savršenom trenutku</p>	<p>a)</p> <p>1.1. Irena pronalazi zadovoljstvo u naoko malim sitnicama koje su njoj veliko bogatstvo</p>		
<p>(XXV) POMIRBA S TATOM</p> <p>1. Pomirba s ocem</p>	<p>a)</p> <p>1.1. Očevo prihvaćanje Irenine odluke iz želje da Irena bude sretna i ostvarena</p> <p>1.2. Tatina i Irenina pomirba</p>		

Jednom rečenicom iskažite *dogadaj* u cjelini zadatka. (Npr.: Edip spašava grad od kuge)

JA JESAM. Irena izražava tko je ona i što je ono što ju sputava i ono što ju uzvisuje u životu.

DA, TATA. Irena se sukobljava s ocem zbog studija prava.

SLUŠAM TE MAMA. Irena se trudi ispuniti majčine zahtjeve i prihvatiti njene savjete, pa se samooptužuje jer joj to ne uspijeva.

DI SI BAKO? Irena se dobro sporazumijeva s bakom po pitanju predrasuda prema starijim osobama.

BAKA. Baka ruši predrasude o starijim osobama i bori se za pravedniji i bolji tretman u društvu.

DA, BAKO. Irena dokazuje baki da i ona sama ima predrasude prema Ireni, koja se bori za samostalan životni izbor.

VELIKA SESTRA TE GLEDA. Irena se pokušava odmaknuti od nametljive sestre koja ju kontrolira SMS porukama, a da se pri tome ne sukobljava s njom.

BRANKO. Brankovo kašnjenje izaziva ljutnju u Ireni, budući je njoj njeno vrijeme dragocjeno.

ANASTAZIJA. Irena osjeća kako od samog rođenja razočarava sve oko sebe, pogotovo svoje roditelje.

MAMA. Majka se suočava s činjenicom da njena djeca nikada neće biti onakva kakva bi ona željela da budu, te osjeća da je to njen propust kao majke.

(IZNAD)PROSJEČNA. Irena se odriče potrebe da bude ukalupljena u potrebe njene obitelji, te strahuje od toga da bude roditelj koji ograničava i kontrolira novo biće.

MARTA JULIJANA. Irenina mlađa sestra hrabro zauzima svoj stav i bori se za izražavanje svog identiteta, što u Ireni izaziva divljenje.

MAJA .Irenina sestra Maja nadmeće se sa mlađom Julijanom oko pažnje koju dobivaju od obitelji.

BOŽIĆNI HOROR. Djeca preuzimaju zabavljanje i atmosferu Božićne večeri, na što njihovi roditelji reagiraju odlaskom od kuće i napuštanjem djece koja se sama snalaze za večeru.

BABA. Baba se miri s prolaskom života, znanjem i inteligencijom bori se protiv boli i osamljenosti i Irenu hrabri ljubavlju i prihvaćenjem.

RASKID S TATOM. Irenin pad na ispitu izaziva sukob između Irene i njenog oca koji ju na temelju pada na ispitu omalovažava i prijeti joj uskraćivanjem financija izazove njen konačni bunt protiv očeve dominacije.

RASKID S BRANKOM. Irena suočava svog dečka Branka sa razlikama u poimanju života, umjetnosti i vjere koje njih dvoje imaju, te konačno prekida s njim shvaćajući da u tom odnosu nema sreće za nju.

SESTRA KOSAČA. Irenina sestra Maja uporno traži pažnju hvalisanjem oko svog nastupa, što Irenu dovede do toga da joj duhovito odbrusi i posvađa se s njom.

ČASNA SESTRA MIHAELA. Sestra Mihaela savjetuje Ireni službu Bogu, ljubavi i potrebitima kao prekrasan i svrhovit životni put.

O BOGU. Na prijedlog sestre Mihaele Irena joj odgovara kako ona Boga osjeća kao sveprisutnu ljubav i putokaz da se ne izgubi u umu i u zabludama, ali da ipak vjeruje i u svetost muško-ženskih odnosa.

VIOLETA. Irena u razgovoru s Violetom razlaže sve razloge svojih prekida odnosa s obitelji i dečkom, pakira svoje stvari spremna na odlazak i novi početak.

SKLADIŠTE KAFIĆA. Irena se suočava sa svojim ocem koji ju pronalazi u skladištu kafića u kojem sada radi kako bi mogla studirati književnost.

SAVRŠEN TRENUTAK. Irena meditirajući na omiljenu glazbu i čitajući omiljene knjige pronalazi mir i sigurnost u svojoj odluci da bude samostalna i studira ono što želi.

POMIRBA S TATOM. Nakon što je vidio njenu odlučnost i požrtvovnost koju podnosi za svoje snove, Irenin tata popušta i odlučuje joj pomoći pri financiranju studija, te ju tako prihvati i oslobodi.

Jednom rečenicom iskažite *dogadj* u svakom posebnom odlomku (npr. Edip ispituje glavnog svjedoka; ili Kažnjava krivca)

JA JESAM

a) Irena ima veliku strast za izvršenjem sebe.

DA, TATA

- a) Irena tvrdi da uči za ispit, no kada ju otac uhvati u laži ona ga optuži da je iznevjerila samu sebe na njegov nagovor
- b) Irena ističe svoju želju za pisanjem
- c) Irena prihvaća očev poziv da dođe po knjigu iz kaznenog prava i izađe na ispit

SLUŠAM TE MAMA

- a) Majčin poziv usred nezdravog obroka iznenadi Irenu koja uvjerava majku da se pridržava svih njenih savjeta o tjelesnoj aktivnosti i zdravoj prehrani.
- b) Irenu provociraju svi savjeti o vezama, braku i majčinstvu.
- c) Irena se sama nudi da preuzme neke majčine obaveze na sebe jer ju ne želi razočarati.

DI SI BAKO?

a) Irena razumije baku i slaže se s njom o predrasudama koje društvo gaji prema starijim osobama.

BAKA

a) Baka se ne da predrasudama koje doživljava svakoga dana i zahtijeva jednak tretman kao starija gospoda koju, po bakinom mišljenju, više poštuju.

b) Baka tvrdi da je unatoč svojim pomagalima (pacemakeru, premosnicama i slušnom aparatu) bogatija i sposobnija, za razliku od mladih djevojaka koje se svojim pomagalima (kozmetičkim napravama, neudobnom obućom i nakitom) samo ograničavaju.

DA, BAKO

a) Irena upozorava baku koja tvrdi da joj vrijeme još nije prošlo, dok Ireni savjetuje da se uda i rodi prije nego što joj vrijeme prođe, gubeći iz vida da je njena životna misija možda negdje drugdje.

VELIKA SESTRA TE GLEDA

a) Irenina starija sestra Korina nekoliko joj puta dnevno šalje SMS poruke, te ju pod okriljem šale konstantno pokušava kontrolirati, na što Irena duhovito i vješto odgovara.

BRANKO

a) Brankovo kašnjenje u Ireni izaziva ljutnju, budući je njoj njeno vrijeme dragocjeno, pogotovo ono koje provodi čitajući i pišući.

ANASTAZIJA

a) Irena je upitana nad situacijom u svojoj obitelji u kojoj se osjeća da je razočaranje od samog rođenja, te da je uvijek tretiraju kao onu koja se ne može brinuti sama za sebe.

b) Situacija u kojoj je žena u parku pokušala oteti Irenu kad je bila dijete je duboko obilježila odnos obitelji prema Ireni, jer se od tog trenutka obitelj postavila previše naredbodavno prema Ireni.

MAMA

a) Konstantna zabrinutost i nezadovoljstvo vlastitom djecom.

b) Irenina majka brine za Irenu kao da je izgubljeno dijete.

(IZNAD)PROSJEČNA

a) Irena je svjesna kako ju majka i ostatak obitelji vidi ali ne razumije njihovu potrebu da ju kontroliraju.

MARTA JULIJANA

a) Irenina sestra Marta je odlučila samu sebe nazvati Julijana jer je rođena u lipnju.

b) Irenina sestra Maja je odabrala baviti se glazbom i radi na svom atraktivnom izgledu.

BOŽIĆNI HOROR

a) Irena piše priču o obiteljskom hororu.

BABA

a) Baba Ireni kao najdražoj unuci daje savjete o samopomoći i alternativnoj medicine kojima si baba pokušava pomoći i tako olakšati tjelesne boli koje ju muče i sputavaju njen vitalni duh.

b) Babina najveća patnja je to što ne može više uživati u izložbama, predstavama i knjigama.

c) Baba hrabri Irenu da može položiti svaki ispit.

RASKID S TATOM

a) Irena priznaje ocu kako je pala ispit, te se pokušava izboriti da otac odobri njen izbor studija književnosti.

b) Nakon što ju otac pokuša ucijeniti da joj neće plaćati studij književnosti, Irena se ohrabri i preuzme odgovornost sama za sebe.

RASKID S BRANKOM

a) Irena pokušava vidjeti da li može računati na Branka kao na životnog partnera.

b) Nakon što Irena osvijesti da se po pitanju budućnosti, potencijalnog braka i vjere njih dvoje apsolutno ne slažu i da ju k tome Branko još i naziva „ludom“ odluči prekinuti vezu.

SESTRA KOSAČA

a) Irenina sestra Maja željna je pažnje, te stoga cijelu užu i širu obitelj, prijatelje, poznanike i prolaznike poziva na svoj nastup, ucjenjujući i namećući se.

b) Irena ju duhovito izbanalizira i odluči da i s njom prekine odnos na neko vrijeme.

ČASNA SESTRA MIHAELA

a) Časna Mihaela predlaže Ireni da bi njena sreća i njen put mogao biti baš u tom služenju i posvećivanju Bogu.

O BOGU

a) Irena zna da Bog postoji i da se očituje u savršenstvu prirode i ljubavi prema čovjeku te osjeća kako je njena misija služiti Bogu tako što će slijediti svoju životnu svrhu.

VIOLETA

- a) Irena svojoj najboljoj prijateljici razlaže razloge prekida odnosa sa Brankom, s ocem i sa sestrom iznoseći argumente zbog kojih je osvijestila da Branko nije čovjek po njenim mjerilima.
- b) Irena trenutno ne želi djecu, no isto tako se ne želi zareći da ih nikad neće poželjeti pogotovo ako se zaljubi tako da pamet izgubi.
- c) Violetin i Irenin odnos dobiva novu dimenziju.

SKLADIŠTE KAFIĆA

- a) Užasnuti otac dolazi u skladište kafića u kojem Irena sada živi dok radi i studira književnost, te ju pokušava osvijestiti kako takav način življenja nije ispravan.
- b) Irenino prihvaćanje svih novih otežanih životnih okolnosti čini se lako jer je svjesna da je to mala cijena za slobodu koju dobiva.
- c) Irena pokušava ocu objasniti koliko je sretna i ispunjena na studiju književnosti i kako dosiže svoj cilj izvršenja sebe, no otac odlazi ne saslušavši ju do kraja.

SAVRŠEN TRENUTAK

- a) U savršenom trenutku Irena je osjetila kako ju njeni vlastiti životni odabiri dovode sve bliže Biću od svjetlosti, koje ju vodi i čuva na njenom putu.

POMIRBA S OCEM

- a) Nakon što je konačno potvrdila ocu da se ne neće baviti pravom, on joj popušta i odlučuje joj pomagati i podupirati njene izbore, zato što ju voli – a ljubav oslobađa.

1.2 Situacija

Odredite dinamičke sile u cjelini zadatka i u odlomcima.

1.2.1 Objekt

Najprije odredite *objekt*, to jest ono *željeno*. Sve ostale pozicije kasnije odredite prema objektu. (Npr.: Objekt je *promjena*; pa dalje - subjekt želje za promjenom; protivnik promjene; pomoćnik subjekta ili protivnika promjene, korisnik promjene itd.).

JA JESAM: Objekt je Irenina potreba za zaokretom smjera u životu i izvršenjem sebe, subjekt želje je Irena jer izražava svoju potrebu i priželjkuje ju.

DA, TATA: Objekt je promjena fakulteta, subjekt želje je Irena koja želi upisati književnost, protivnik promjene je otac koji ju zove i opominje da treba učiti za ispit iz kaznenog prava.

SLUŠAM TE MAMA: Objekt je Irenin zdraviji životni stil, subjekt želje je majka koja zove Irenu i provjerava njene aktivnosti, Irena je u ovom slučaju i protivnik subjekta (zato što ne slijedi majčine upute već radi po svom), a ujedno je i pomoćnik subjekta zato što razumije važnost takve promjene i htjela bi ju sprovesti.

DI SI BAKO: Objekt je bakina želja da se stariji ljudi smatraju jednako vrijednima kao i mlađi ljudi, subjekt je baka a pomoćnik subjekta je Irena koja se slaže s bakom i smatra da je baka potpuno jednaka kao i ona samo što se baka rodila ranije.

BAKA: Objekt je tretman starijih osoba kao mudrih i iskusnih ravnopravnih građana u društvu, subjekt je baka koja negoduje zato što ju svakodnevno nepoznati ljudi oslovljavaju s „bako“ a ne „gospođo“ i ne cijene njenu mudrost i iskustvo, pomoćnik je Irena koja razumije baku.

DA, BAKO: Objekt je tretman i poštivanje izbora mlađih generacija koje imaju pravo na svoje životne izbore i samim time i na svoje pogreške. Subjekt je Irena koja se zalaže za slobodu vlastitog izbora, protivnik je baka koja ju opominje da bi se trebala udati i roditi dok je još mlada.

VELIKA SESTRA TE GLEDA: Objekt je sestrina želja da u svakom trenutku zna gdje sam i što radim, te da nameće svoje šale. Subjekt je sestra Korina koja uporno šalje SMS-ove, protivnik sam ja koju te sestrine radnje smetaju ali ju ne želim povrijediti ne odgovaranjem na poruke.

BRANKO: Objekt je kažnjavanje Branka zbog kašnjenja na dogovoreni sastanak. Subjekt sam ja koja mu želim pokazati da me je nepoštivanjem mog vremena jako uvrijedio, protivnik je Branko koji se ne želi ispričati i koji dolazi kad mu je zgodno.

ANASTAZIJA: Objekt je popuštanje obiteljske kontrole nad Ireninim životom i odlukama. Subjekt sam ja, protivnici su moja mama, baka, otac i starija sestra.

MAMA: Objekt su uspješna, realizirana i „po mjeri društva“ djeca, subjekt je mama koja želi da joj djeca zadovoljavaju njene želje i ambicije, protivnici su njeno petero djece koja sama donose životne odluke drugačije od majčinih.

(IZNAD)PROSJEČNA: Objekt je neponavljanje roditeljskog obrasca i drugačija vizura majčinstva kao poštivanja slobode drugog bića a ne kontrole. Subjekt sam ja, protivnik je mama koja mi vlastitim primjerom pokazuje da je roditelj netko tko brine ali ujedno kontrolira i emotivno ucjenjuje.

MARTA JULIJANA: Objekt je pridobiti obitelj i okolinu da osobu nazivaju drugim imenom koje si je sama odabrala. Subjekt je sestra Marta, koja si je sama dala ime Julijana, pomoćnici subjekta smo ja i baka koje smo prihvatile Julijanino novo obilježje, a protivnici su mama, tata i sestre Maja i Korina.

BOŽIĆNI HOROR: Objekt je zabava djece obitelji koje se međusobno plaše svojim izraslinama. Subjekti su petero djece, protivnici su roditelji koji su nakon niza opomena otišli od kuće prije božićne večere.

BABA: Objekt je aktivan, radostan, ljepotom i društvom ispunjen život u starosti, unatoč nemoći i fizičkoj boli. Subjekt je baba koja žali za aktivnostima duha u kojima je mogla uživati dok je bila mlađa, pomoćnik sam ja koja ju jedina uvijek slušam i razumijem.

RASKID S TATOM: Objekt je ispis s pravnog fakulteta i upis na filozofski fakultet. Subjekt sam ja koja od oca želim dobiti potvrdu da moj pad na ispitu iz kaznenog prava ne znači pomanjkanje inteligencije nego nedostatak želje da se bavim pravom, protivnik je otac koji podcjenjuje mene i moju želju da se bavim pisanjem.

RASKID S BRANKOM: Objekt je otvorena i korisna komunikacija po pitanju razilaženja u životnim, umjetničkim i religijskim pitanjima između Branka i mene. Subjekt sam ja zato što želim otvoreno iskomunicirati postupke i razilaženja između Branka i mene koja mi smetaju, protivnik je Branko koji banalizira moje pokušaje i naziva me ludom.

SESTRA KOSAČA: Objekt je dolazak svih poznanika, uže i šire obitelji na Majin koncert. Subjekt je Maja koja me poziva na koncert i uvjetuje mi dolazak, protivnik sam ja zato što više ne želim udovoljavati tuđim željama.

ČASNA SESTRA MIHAELA i O BOGU: Objekt je moje zaređenje i služenje Bogu kroz služenje potrebitima. Subjekt je časna sestra Mihaela koja mi savjetuje da je put redovništva smislen, svrhovit, pun odricanja ali s velikim duševnim zadovoljstvom, protivnik sam ja koja tražim isto služenje Bogu ali kroz brak, pisanje i ispunjavanje svrhe koju mi je sam Bog dodijelio.

VIOLETA: Objekt je razumijevanje od strane Violete za moj prekid odnosa s Brankom, tatom i sestrom Majom, subjekt sam ja, zato što Violeti argumentiram razloge zašto sam prekinula odnose s nekim članovima obitelji, Violeta je pomoćnik zato što razumije Irenu i nudi joj razgovor i pomoć kad joj je potrebna.

SKLADIŠTE KAFIĆA: Objekt je očevo prihvaćanje Irenine odluke da studira književnost bez obzira na okolnosti u kojima se ona nalazi zbog toga. Subjekt je Irena koja želi da otac shvati njenu sreću i životno zadovoljstvo zbog odabira fakulteta koji ju zanima, protivnik je otac koji je došao vidjeti u kakvim se nepoželjnim uvjetima nalazi Irena i koji ne želi slušati o njenom novom fakultetu.

SAVRŠEN TRENUTAK: Objekt je savršen trenutak uz omiljenu glazbu uz osjećaj slobode i pripadnosti u vremenu i prostoru. Subjekt je Irena koja se opušta i meditira uz omiljenu glazbu znajući da je na dobrom putu za ispunjenje svog životnog sna.

POMIRBA S OCEM: Objekt je pomirba između Irene i njenog oca. Subjekt je otac koji zove Irenu i pristaje ju financirati za vrijeme studija književnosti, Irena je pomoćnik i korisnik, budući da i ona želi pomirbu i ta joj situacija uvelike olakšava život.

1.2.2 Pozicije

Odredite poziciju vašeg lika i drugih likova kao dinamičkih sila u cijelom zadatku, a zatim u odlomcima.

JA JESAM:

a) Irena je subjekt zato što želi učiniti zaokret u svom životu i poći za ciljem za kojeg ona osjeća da je njen pravi.

DA, TATA:

a) Subjekt je Irena koja uvjerava oca da uči i da joj je preostalo još malo gradiva iz kaznenog prava za naučiti, protivnik je otac koji joj namjerno namješta stupicu i otkriva da laže.

b) Irena je subjekt jer pokušava ocu dokazati da je ona darovita za pisanje i da motive nalazi u svakodnevnim, naizgled „malim“ situacijama, otac je protivnik zato što joj govori da očito nije za knjigu ako ne može položiti ispit iz kaznenog prava.

c) Otac je subjekt zato što zahtijeva od Irene da dođe do njega po knjigu i spremna izađe na ispit iz kaznenog prava. Irena je protivnik ali i korisnik, budući da nakon što se ne uspije oduprijeti očevim zahtjevima pristaje na njegov prijedlog.

SLUŠAM TE MAMA:

- a) Subjekt je Irena koja laže majci da jede zdravo i redovito se bavi tjelovježbom, kako bi izbjegla majčine kritike, pomoćnik je majka koja povjeruje u Irenine laži.
- b) Subjekt je majka koja Ireni savjetuje da se uda i osnuje obitelj, jer čovjek nije cjelovit bez obitelji, protivnik je Irena koja se ne slaže s majčnim savjetima i ne namjerava ju poslušati.
- c) Subjekt je Irena koja optužuje samu sebe zbog toga što ne sluša majčine savjete i ne drži se urednog života kakvog njena majka očekuje.

DI SI BAKO?:

- a) Subjekt je baka koja se zalaže za to da je i dalje vrlo trezvena i mudra žena, a ne ishlapjela jadnica kakvom ju ponekad društvo smatra. Irena je pomoćnik budući se ona slaže s bakom da je baka ista kao i ona.

BAKA:

- a) Subjekt je baka jer ona zahtijeva da ju se tretira s poštovanjem i dostojanstvom koju mudrost i zrelost podrazumijevaju, Irena je pomoćnik jer se slaže s bakom.
- b) Subjekt je baka koja kritizira mlade djevojke zato što muče same sebe i misle da su sadržajnije i zanimljivije ako su dotjerane i pune kozmetičkih dodataka. Irena je u ovom slučaju prvo protivnik pa pomoćnik, budući da se ne slaže s time da su sve djevojke takve kakvima ih baka opisuje, ali slaže se da previše dotjerivanja nije dobro.

DA, BAKO:

- a) Subjekt je Irena koja se zauzima za svoje pravo na izbor životnog partera i rađanja djeteta. Protivnik je baka koja ju opominje da joj vrijeme prolazi. vrijeme prolazi.

VELIKA SESTRA TE GLEDA:

- a) Subjekt je Irena koja se pokušava riješiti sestrine nametljive kontrole i SMS poruka kojima ju svakodnevno uznemirava. Protivnik je njena sestra Korina koja ju ne sluša i uporno odbija shvatiti da bi Irenu njene poruke mogle uznemiriti. Pomoćnik subjekta je Branko, koji Irenu potiče da blokira Korinine poruke i riješi se njene kontrole.

BRANKO:

a) Subjekt je Irena jer želi pokazati dečku koji joj je kasnio na dogovor nekoliko sati da ju je nepoštivanjem njenog vremena jako uvrijedio, protivnik je Branko koji se ne želi ispričati i koji dolazi kad mu je zgodno.

ANASTAZIJA:

a) Subjekt je Irena koja pokušava dokučiti zašto se od svog samog rođenja osjeća da razočarava sve u obitelji, protivnik su svi u njenoj obitelji jer imaju potrebu uspostaviti nekakav vid kontrole nad njom.

b) Subjekt je Irena koju sve više opterećuju veliki zahtjevi njene obitelji i ne zna kako bi mogla ispuniti sve zahtjeve koji su stavljeni pred nju. Protivnici su članovi njene obitelji, koji smatraju da bi na Irenu trebalo konstantno paziti i imati ju pod kontrolom.

MAMA:

a) Subjekt je mama koja svoju djecu doživljava kao prosječnu i nedovoljno uspješnu, te je u konstantnim zabranama i ograničenjima koja podstavlja pred njih. Protivnik je Irena koja na majčina upozorenja lupa vratima.

b) Mama je subjekt koji smatra da je Irena prosječna i nedruštvena jer je u djetinjstvu doživjela pokušaj otimice.

(IZNAD)PROSJEČNA:

a) Subjekt je Irena koja želi preuzeti kontrolu nad vlastitim životnim odlukama i ujedno preispituje vlastite sposobnosti za biti majkom.

MARTA JULIJANA:

a) Subjekt je Irenina mlađa sestra Marta koja je samu sebe nazvala Julijana, protivnici su majka, otac, baba i sestre Maja i Korina, dok su Irena i baka pomagači subjekta.

BOŽIĆNI HOROR:

a) Subjekt su djeca obitelji: Irena, Maja, Korina, Marta – Julijana i Branko koji se žele zabaviti međusobnim plašenjem izraslinama: nožnim i ručnim noktima, bradom i kosom, protivnici su roditelji koji su napustili božićnu večeru.

BABA:

- a) Subjekt je Irenina baba koja priznaje da ju boli svaki dio tijela, ali se ne da i dijeli sva znanja imudrosti svog bogatog duha. Protivnik je samoća.
- b) Subjekt je baba koja žali za mladosti i predivnim aktivnostima u kojima je kao lađa mogla uživati, dok joj sada zbog krhkog zdravlja preostaje samo televizijski program. Protivnik su tjelesne tegobe.
- c) Subjekt je Irenina baba koja predosjeća svoj kraj i shvaća je je njen život sad već iza nje, a ne ispred nje, ohrabruje svoju unuku koju jako voli da može položiti ispit. Protivnik je prolaznost života. Irena je pomagač jer empatično sluša babu.

RASKID S TATOM:

- a) Subjekt je Irena jer ona priznaje ocu da nije položila ispit iz kaznenog prava i ne dopušta da otac degradira njene uspjehe i sposobnosti koje otac ne vidi. Otac je protivnik koji smatra da je studij prava jedini pravi odabir za Irenu i neuspješno ju pokušava motivirati da slijedi njego put
- b) Subjekt je Irena koja ne dopušta ocu da ju novčano ucjenjuje i prekida odnose s njima kako bi mogla preuzeti odgovornost za svoje odluke. Protivnik je otac koji se suprostavlja Ireninim odlukama.

RASKID S BRANKOM:

- a) Subjekt je Irena koja potiče razgovor o njenoj i Brankovoj vezi u kojoj ona ne pronalazi zajedništvo, a ni zajedničku viziju budućnosti.
- b) Subjekt je Irena koja odluči raskinuti vezu, jer s Brankom se razilazi po svim (za nju) bitnim stavkama. Protivnik je Branko koji Irenu smatra ludom i nerazumnom.

SESTRA KOSAČA:

- a) Subjekt je Irenina sestra Maja, koja pozive sve poznanike, nepoznanike, obitelj na svoj nastup na talent showu kako bi joj se divili.
- b) Subjekt je Irena koja ironizira sestrinu potrebu da ju ljudi gledaju i dive joj se, pa stoga i prekida odnos s njom.

ČASNA SESTRA MIHAELA:

- a) Subjekt je Irenina teta časna sestra Mihaela koja Ireni predlaže redovnički život kao hvalevrijedan poziv što nije lak izbor, ali zato omogućava ženi da pronađe smisao, svrhu i da pomogne potrebitima kroz služenje Bogu. Protivnik je Irena koja ju cijeni ali se ne želi zarediti.

O BOGU:

a) Subjekt je Irena koja razumije časnu sestru Mihaelu, ali smatra da je njen poziv u služanju Bogu kroz izvršavanje talenata koje joj je Bog dao i u suživotu s mužem u zajednici braka.

VIOLETA:

a) Subjekt je Irena jer Violeti objašnjava razloge prekidanja odnosa s ocem, Brankom i sestrom Majom i sprema se za odlazak iz studentske sobe u kojoj je do sada živjela. Violeta je pomoćnik jer se trudi razumjeti Irenu i njene postupke.

b) Subjekt je Irena jer pokušava racionalizirati svoj strah od majčinstva i pokušava dokučiti nagon koji ju vuče ka tome da bude mama.

c) Irena je subjekt koji se zalaže za svoju viziju umjetnost u čemu joj je Violeta isprva protivnik jer se ne slaže s njom, ali do kraja scene postaje joj pomagač jer ju podupire i pomaže joj u pronalasku novog prostora za život.

SKLADIŠTE KAFIĆA:

a) Irena je subjekt jer sama zarađuje za svoj život konobarenjem. Protivnik je otac koji svoju kćer želi imati pod kontrolom.

b) Subjekt je Irena koja priznaje da su životne okolnosti u kojima se našla nakon što je napustila pravni fakultet nepovoljne ali da je unatoč tome sretna i ispunjena jer sada studira književnost. Protivnik je otac.

c) Subjekt je Irena koja je sretna i zadovoljna sa svojim izborima, protivnik je otac.

SAVRŠEN TRENUTAK:

a) Subjekt je Irena koja u nesavršenosti pronalazi mir i spokoj, sigurna u pravilan odabir životnog trenutka. Pomagači su literatura i glazba.

POMIRBA S TATOM:

a) Subjekt je tata koji zove Irenu i nakon što je provjerio da se ona nikako ne želi vratiti studiranju prava odluči pružiti joj ruku pomirbe, poduprijeti ju u njenim željama i financijski ju uzdržavati za vrijeme studija. Irena je pomagač i korisnik u ovoj sceni.

CIJELI KOMAD: Irena je subjekt koji želi doseći vlastito samoostvarenje, odabrati životni put koji joj odgovara, profesiju koja će ju usrećiti – što će sve skupa biti ispunjenje njenih snova, a ujedno i njena socijalna afirmacija. Baba je njen pomoćnik, između nje i babe postoji razumijevanje i međusobno podupiranje. Irena je empatična i uvijek ima sluha za babine patnje i potrebe za razgovorom, dok je baba uvijek potpora Ireni. Violeta je Irenina najbolja prijateljica i uvijek je uz nju, spremna ju je saslušati i pa makar se i ne slagala uvijek s njom, podupirat će njene odluke. Baka je također Irenin pomagač do

određene mjere, jer iako voli Irenine oštroumne opaske o životu i njene čvrste stavove, ona ju požuruje da ostvari socijalnu zadaću (da se uda i rodi). Jer baka shvaća da je vrijeme neumoljivo.

Protivnici su Irenin otac, majka, sestre i dečko Branko. Branko je protivnik jer je samoživ i nije mario za Irenu već samo za svoje potrebe. Irenini roditelji ne slažu se s njenim odabirom, smatraju ga iracionalnim i ne razumiju odstupanja od već uhodanog socijalno programa – završiti fakultet, udati se, roditi djecu. Oni za Irenu žele samo najbolje, nevolja je u tome što ne vide da ono što je njihovo najbolje, nije ono što je i njeno najbolje, a to je – biti ono što jesi i kroz samorealizaciju doći do punine života. Otac se iz protivnika pretvara u pomagača.

1.3. Okolnosti

Uz pomoć činjenica i vaše mašte odredite osnovne okolnosti u okviru kojih se razvija priča. (Npr.: gostinska soba u kući Glembaja; u noći između pola tri i pola četiri; überspannt)

Mjesto:

JA JESAM: U Ireninoj studentskoj sobi u studentskom domu. U sobi se nalaze krevet, police s knjigama, pisaći stol, stolac na točkiće, Irenine omiljene slike vise na zidovima u okvirima. Na krevetu su pokrivač, jastuk i dva plišana medvjedića. U sklopu sobe nalaze se i manji hodnik i kupaonica.

DA, TATA: Na krevetu Irenine studentske sobe na kojoj je ona netom prije te scene čitala roman *Ana Karenjina*.

SLUŠAM TE MAMA: U Ireninoj studentskoj sobi.

DI SI BAKO?: U Ireninoj studentskoj sobi.

BAKA: Stepenište koje vodi s I. kata prema izlazu u bakinoj zgradi.

DA, BAKO: Stolac na točkiće u Ireninoj studentskoj sobi.

VELIKA SESTRA TE GLEDA: Kupaonica u sklopu Irenine studentske sobe.

BRANKO: Irenina studentska soba (krevet, stolac, hodnik)

ANASTAZIJA: Irenina studentska soba

MAMA: Trpezarija Irenine obiteljske kuće

(IZNAD)PROSJEČNA: Irenina studentska soba

MARTA JULIJANA: Irenina studentska soba (pisaći stol na kojem je laptop s kojeg Irena čita sestrin mail)

BOŽIĆNI HOROR: Irenina studentska soba (pisaći stol na kojem je laptop na kojem Irena piše horor priču u kojoj su njene sestre i brat glavni likovi)

BABA: Babina kućica u predgrađu, 50 kilometara od grada

RASKID S TATOM: Irenina studentska soba

RASKID S BRANKOM: Irenina studentska soba

SESTRA KOSAČA: Irenina studentska soba

ČASNA SESTRA MIHAELA: Predvorje samostana Sv. Vinka

O BOGU: Predvorje samostana Sv. Vinka

VIOLETA: Irenina studentska soba

SKLADIŠTE KAFIĆA: Skladište kafića u kojem je Irena zaposlena, u skladištu se nalaze stvari koje je Irena donijela sa sobom, gajbe piva s praznim pivskim bocama, linija s CD-om, Irenine knjige i dragocjenosti.

SAVRŠEN TRENUTAK: Skladište kafića u kojem je Irena zaposlena.

POMIRBA S TATOM: Skladište kafića u kojem je Irena zaposlena

SAM KRAJ*: mjesto u publici

Vrijeme:

JA JESAM: 10h ujutro

DA, TATA: 10:30h za vrijeme dok Irena čita roman *Ana Karenjina*.

SLUŠAM TE MAMA: 13h za vrijeme ručka

DI SI BAKO? : 15h poslijepodne

BAKA: 15h poslijepodne

DA, BAKO: 15h poslijepodne

VELIKA SESTRA TE GLEDA: 18h (za vrijeme tuširanja i pripreme za Brankov dolazak)

BRANKO: 19:45h (nakon 45 minuta čekanja na Brankov dolazak)

ANASTAZIJA: 20:30h (nakon Brankovog odlaska)

MAMA: 20h iste večeri za vrijeme druženja s prijateljicama

(IZNAD)PROSJEČNA: 21h

MARTA JULIJANA: 21:15h

BOŽIĆNI HOROR: 21:20h

BABA: 10h (2 sata pred Irenin izlazak na ispit iz kaznenog prava)

RASKID S TATOM: 10h (tjedan dana nakon Ireninog izlaska na ispit iz kaznenog prava)

RASKID S BRANKOM: 11h (tjedan dana nakon Ireninog izlaska na ispit iz kaznenog prava)

SESTRA KOSAČA: 12h

ČASNA SESTRA MIHAELA: Prijepodne

O BOGU: Prijepodne, kao odgovor sestri Mihaeli

VIOLETA: Poslijepodne, nakon razgovora sa sestrom Mihaelom

SKLADIŠTE KAFIĆA: Večer, dva tjedna nakon raskida s tatom

SAVRŠEN TRENUTAK: Večer, nakon odrađene smjene

POMIRBA S TATOM: Večer, nakon savršenog trenutka

Način:

JA JESAM: Irena energično i sa zanimanjem dijeli sve ono što ju zaokuplja i aktivno se trudi proniknuti u otkrivanje svog životnog puta.

DA, TATA: pomalo smeteno i ustrašeno jer je uhvaćena u laži, no kad se zauzima za sebe onda je britka i neustrašiva.

SLUŠAM TE MAMA: jedući majonezu i krekeru, komunikativno i nestrpljivo.

DI SI BAKO? : veselo i duhovito, dok raspoređuje staklenke zdrave hrane na policu u studentskoj sobi.

BAKA: glasno i odrješito, pričajući na mobitel dok izlazi iz svoje zgrade

DA, BAKO: presvlačeći se iz trenirke u traperice, nezgrapno skačući.

VELIKA SESTRA TE GLEDA: za vrijeme tuširanja, ležerno i bezbrižno.

BRANKO: bezbrižno, erotično i zavodnički, pa potom razočarano i nestrpljivo.

ANASTAZIJA: otvoreno, neposredno i iskreno.

MAMA: pripito i nametljivo, dok poslužuje prijateljice kolačima.

(IZNAD)PROSJEČNA: blago i ironično.

MARTA JULIJANA: samosvjesno i britko na jeziku.

BOŽIĆNI HOROR: duhovito i zabavljajući se.

BABA: dirljivo, s boli u tijelu, sjetom i čežnjom.

RASKID S TATOM: obrambeno, hrabro i elokventno.

RASKID S BRANKOM: argumentirano i odriješito.

SESTRA KOSAČA: opušteno i vješto.

ČASNA SESTRA MIHAELA: mirno, posvećeno, prijateljski, utješno.

O BOGU: nadahnuto, s ljepotom, oslobađajuće.

VIOLETA: odlučno, hrabro, poduzetno.

SKLADIŠTE KAFIĆA: mirno, argumentirano, hrabro, elokventno.

SAVRŠEN TRENUTAK: produhovljeno, mirno, polako, pažljivo, blaženo.

POMIRBA S TATOM: mirno, radosno, ganuto, dirljivo, s ljubavlju.

2. LIK

Povežite sve činjenice o liku, dopunite ih logičnim, mogućim i zanimljivim zamislima svoje mašte. Odvojite važno od nevažnog. Ustanovite *unutrašnja* određenja lika kao vršioca radnje prikladnog priči. Utvrdite *vanjska* i *druga* određenja. Primjenjujući *ostale* korisne postupke utvrdite devizu, uzor, biografiju i budućnost lika. Stvorite konačan *zaključak* o liku određujući osnovnu karakteristiku, osnovnu radnju i osnovni zadatak.

2.1 Unutarnja karakterizacija

Između brojnih određenja, koja su data ili koja ste sami izmaštali za svoj lik, izdvojite *jedno osnovno* i nekoliko *sporednih*. Planirajte radnje pomoću kojih ćete ih realizirati

2.1.1 Iz situacije

SESTRA KOSAČA: Subjekt je sestra Maja koja pleše i repa pozivajući na svoj nastup.

ČASNA SESTRA MIHAELA: Subjekt je časna Mihaela, ona u rukama drži lavor s vodom i krpom jer čisti prostor predvorja samostana.

O BOGU: Subjekt je Irena, ona zapisuje svoje misli u bilježnicu.

VIOLETA: Subjekt je Irena, ona nazove Violetu na mobitel, pakira svoje stvari i ostavlja prostor studentske sobe.

SKLADIŠTE KAFIĆA: Subjekt je Irena, ona ulazi u skladište nakon odrađene smjene, skida potpetice, sjeda na gajbu piva na kojoj je jastučić, čita knjigu i tada ulazi otac.

SAVRŠEN TRENUTAK: Subjekt je Irena, uzima jastučić, zauzima mjesto na posu na kojem sjeda na jastučić u turskom sjedu, pušta omiljenu glazbu, uspije raspetljati klupko lančića kojeg je pokušala raspetljati u I. sceni, stavlja lančić oko vrata, učini pokret za bolji rad živčanih impulsa kojeg joj je pokazala baba i u meditaciji dolazi do mira i savršenog trenutka.

POMIRBA S TATOM: Irena je subjekt, razgovara s tatom na mobitel, ustaje se, skida konobarsku pregaču i zauzima svoje mjesto u publici.

2.1.2 Iz okolnosti

Utvrđite *jedno osnovno* i nekoliko *sporednih* određenja. Odredite svoj lik iz okolnosti:

a) mjesta

Irena: (jedna od, druga)

b) vremena

Irena: (mladolika, buduća)

c) načina

Irena: (strastvena, raspričana, energična, empatična, elokventna, zanimljiva, senzualna.

2.1.3. Iz radnog procesa

Utvrđite mjesto vašeg lika u užem radnom procesu koji se odvija u događaju ili priči, kao i u širem procesu iz koga lik ulazi u priču. (Npr.: iz užeg - onaj koji *posluhuje*, to jest konobar; ona što s' *udaje* ili mlada, udavača; onaj koji *kumuje* ili kum; iz šireg - kao zanimanje - *pisac, šofer, električar* ili društvena uloga - *majka, sestra, plemić*)

Odredite radnje pomoću kojih namjeravate realizirati određenja iz radnog procesa:

a) (iz užeg) ona koja studira = studentica, ona koja piše = spisateljica, ona koja čita = čitateljica, ona koja vodi ljubav sa svojim dečkom = ljubavnica, ona koja posluhuje = konobarica, ona koja vjeruje = vjernica

b) (iz šireg) studentica, spisateljica, čitateljica, ljubavnica, sestra, unuka, kćer, prijateljica, konobarica, vjernica.

2.2 Vanjska određenja

2.2.1 Opis

Opišite svoj lik izvana. Navedite što ćete učiniti da ostvarite taj vanjski izgled.

Irena je slobodoumna djevojka koja ne robuje određenoj formi ni modnom trendu. Energična je i voli se osjećati slobodno u svom okruženju, tako da je i njena odjeća veselih boja i naglašava njene obline. Irena je srednjeg rasta i težine, ne pazi na prehranu tako da je malo punija, ali okretna i gipka, jer je njen karakter okretan i brz. Irena ima dugu kosu na koju su njene mlađe sestre ljubomorne, ali ona radi praktičnosti tu kosu povezuje u punđu na vrhu glave, a tu punđu raspušta samo u trenucima kada je Branko s njom, zato što ona uvijek lagano zavodi Branka kad je s njom. Irena je pobornik prirodnih materijala, njena odjeća je udobna i praktična, nakit gotovo da i ne nosi (jer bi joj smetao pri pisanju, meditaciji, obavljanju svakodnevnih poslova koje obavlja za svoju obitelj). Ljubiteljica je prirodnih eteričnih ulja, tako da njena koža i kosa mirišu na ulje melise, lavande i pačulija. Budući da po pitanju fizičkih karakteristika privatno dosta nalikujem Ireni, za potpuno utjelovljenje Irene promijenit ću frizuru i domaštati gestikulaciju te brze i neposrednije reakcije koje će nastati neposredno iz igranja dramske situacije.

2.2.2 Slika

Nacrtajte svoj lik. Portret, cijelu figuru, u nekoj radnji. Sliku priložite kao poseban materijal.

2.2.3 Kostim

Opišite kostim, napravite specifikaciju:

Irenin glavni kostim je pamučna zelena haljina koja je pomalo neobičnog kroja sa džepovima (jer Irena uvijek treba mjesto za ostaviti sebi drage sitnice). Zelena je boja vitaliteta i svježine, tako da je upravo ta boja najprisutnija na scenografskim elementima i Ireninom kostimu. Ispod pamučne zelene haljine nosit ću body boje kože koji je posebno važan za scenu „Velika sestra te gleda“ i „Branko“ budući da u tim scenama oko tijela imam ogrnut samo zeleni ručnik na koji je našiven čičak, zato što te scene igrat dok izlazim iz tuša i pripremam se za Brankov dolazak.

Irenina obuća su jednostavne crne balerinke ili tenisice koje oblači u scenama kada izlazi van svoje sobe i na jogging. U trenucima kada izlazi van Irena oblači jednostavne plave traperice, crvenu majicu na bretele i tamno zelenu bomber jaknu. Kada je na treningu onda je u tenisicama i dvodijelnoj svijetloplavoj trenirci. Svi Irenini kostimi osmišljeni su tako da se ona osjeća slobodno i ugodno, jer ona je po pitanju vanjskog izgleda praktična i neopterećena. No, iako je praktična, njeni kostimi variraju od haljine, trenirke pa do traperica i majice na bretele.

Budući da sam u ovoj monodrami odigrala i ostalih sedam ženskih likova, kostimske promjene za svaki od tih likova morale su biti vrlo spretno osmišljene i organizirane, budući su i same promjene scena bile brze.

Za uprizorenje scena sestara Maje i Marte Julijane koristile su se brze promjene frizura (sestra Maja ponosi se dugom kosom), tako da će te scene biti odigrane u Ireninom baznom kostimu, zelenoj pamučnoj haljini. Lik Majke odigrat će se u baznoj zelenoj pamučnoj haljini s dodatkom tamno zelenog šala i crnih potpetica na nogama.

Za likove bake, babe te časne sestre Mihaele bit će potrebna najveća kostimska transformacija u odnosu na glavni lik Irene.

Baka je aktivna i ne želi se osjećati staro i nemoćno, stoga je ona u dvodijelnoj svijetloplavoj trenirci, tenisicama i plavoj sportskoj traci na glavi ispod koje je praktična punđa. Baka nosi naočale i u hod u si pomaže platnenom torbom na kotačiće u kojoj su cigarete, upaljač i sve namirnice koje je kupila.

Baba je većinom kod kuće i teško se kreće, nosi smeđu kućnu halju na kopčanje sprijeda, rajf za kosu, kosu povezanu u punđu, naočale na licu i kućne papuče na nogama. Zbog obloga od švedske grenčice koje stavlja na zglobove, zglobovi ruku i nogu su joj povezani zavojima.

Časna sestra Mihaela nosi crni redovnički habitat i crni veo koji je karakterističan za redovnice. Crni habitat koji će biti korišten u ovoj predstavi prilagođen je tako što je jednodijelan i oblači se tako da se

navuče preko ruku i poveze odozada i učvrsti čičkom. Crni veo našiven je na crni rajf, tako da je maksimalno olakšano oblačenje inače slojevitog uniformiranog habita.

2.2.4 Rekvizita

Opišite rekvizitu, napravite specifikaciju:

JA JESAM: lančići zapetljani u čvor (pokušavam ih otpetljati), 2 knjige iz prava (jedna na podu, druga na krevetu), roman *Ana Karenjina* (kojeg čitam), laptop (na kojem pišem najnoviju priču), kutija za nakit, papirići s citatima, podsjetnicima koji se nalaze na stolu, plišani medvjedići, linija u kojoj svira CD glazbenika Marka Knopflera, zelena bomber jakna koja se nalazi na naslonu stolca na točkiće, tenisice koje se nalazi u podnožju kreveta na podu.

DA, TATA: mobitel (preko kojeg razgovaram s tatom)

SLUŠAM TE MAMA: knjiga *Kaznenog prava* (velika i teška, donosim ju od tate), zdjelica s krekerima (jedem ih), tuba majoneze (sišem majonezu iz tube), mobitel, papirić s majčinim uputama kako i što jesti.

DI SI BAKO?: platnena vrećica u kojoj su 3 staklenke zdrave hrane (integralna riža, mješavina indijskih oraščića oraha i suncokretovih sjemenki, sušeno voće – staklenke vadim iz platnene torbe i odlažem na policu), mobitel (preko kojeg razgovaram s bakom).

BAKA: ljubičasta torba na kotačiće za kupovinu u kojoj se nalazi kutija York cigareta i upaljač (palim cigaretu u sceni), mobitel (preko kojeg baka razgovara s Irenom)

DA, BAKO: mobitel (preko kojeg Irena razgovara s bakom).

VELIKA SESTRA TE GLEDA: mobitel (preko kojeg se Irena dopisuje sa starijom sestrom Korinom), mlijeko za tijelo (s kojim mažem ruke i noge).

BRANKO: roman *Znakovi pored puta* Ive Andrića (kojeg Irena čita dok čeka Branka), bočica laka za nokte (kojim si pokušava nalakirati nokte), košarkaška lopta (koju joj Branko dobacuje pri ulasku u njenu sobu), koš za smeće (u koji Irena baca bočicu laka za nokte i košarkašku loptu).

ANASTAZIJA: zeleni stolac na kotačiće (na kojem Irena sjedi kao na optuženičkoj klupi).

MAMA: čaša za vino (iz koje mama ispija vino), tanjur s kolačima (koje poslužuje gostima).

(IZNAD)PROSJEČNA: boca vina (koju Irena donosi sa sobom), čaša za vino (koju je mama ostavila u prijašnjoj sceni i iz koje sada pije Irena).

MARTA-JULIJANA: laptop (na kojem Irena čita zajednički mail kojeg je svima u obitelji poslala njena mlađa sestra Marta).

BOŽIĆNI HOROR: laptop (na kojem Irena tipka priču u kojoj su glavni likovi članovi njene obitelji).

BABA: dvije velike plastične kutije s knjigama i časopisima o prirodnoj medicini (iz kojih baka vadi knjige i časopise i pokazujem Ireni), velika bilježnica u kojoj su naznačene teme razgovora, kemijska olovka (kojom baka označava teme o kojima je pričala s Irenom).

RASKID S TATOM: bežični telefon (preko kojeg razgovara s tatom), smeđi medvjedić (kojeg polaže na stolac na kotačiće).

RASKID S BRANKOM: smeđi plišani medvjedić na stolcu na kotačiće (kojem se Irena obraća kao Branku), žuti plišani medvjedić (kojeg tretira kao dijete).

SESTRA KOSAČA: gumica za kosu (kojom Irena povezuje kosu u čvrstu punđu), redovnički habit kojeg oblači za vrijeme sestrinog repanja iza scenografskog elementa gdje joj se vidi samo glava.

ČASNA SESTRA MIHAELA: plastični lavor s vodom, krpa za čišćenje (pomoću kojih pere i čisti).

O BOGU: bilježnica (u koju Irena upisuje svoje ideje i misli o Bogu) i kemijska olovka (pomoću koje Irena zapisuje).

VIOLETA: mobitel, plavi ručnik, čaša s kemijskim olovkama, laptop, tenisice, medvjedići, koš za smeće, kutija za nakit, dvije uokvirene slike, stol na točkiće, stolac na točkiće (koje Irena spakira i odloži na zeleni stol na kotačiće te uz stolac na kotačiće odnosi sve iz svoje studentske sobe u skladište kafića).

SKLADIŠTE KAFIĆA: linija s CD-om Marka Knopflera, gajba Osječkog piva (na kojoj sjedi), kutija za nakit i nakit u njoj, knjiga Emmanuela Kanta *Kritika čistog uma* (koju Irena čita), jastučić za sjedenje (koji se nalazi na gajbi Osječkog piva).

SAVRŠEN TRENUTAK: jastučić za sjedenje (na kojem Irena sjedi u turskom sjedu), zapetljani lančići (koje otpetlja), jedan lančić (otpetljanog ga stavlja oko vrata).

POMIRBA S TATOM: mobitel (preko kojeg razgovara s ocem).

2.2.5 Šminka i frizura

Opišite šminku i frizuru i specificirajte potrebe:

Irenin stil odijevanja i šminkanja je jednostavan i prirodan, jer ona je u svemu praktična i autentična. Njena duga kosa je često radi praktičnosti povezana u visoku punđu na vrhu glave. Budući da voli eterična ulja, povremeno koristi eterično ulje melise kao parfem. Irenin nakot je zapetljan, tako da je tokom prve i predzadnje scene autorica teksta ponudila radnju raspetljavanja lančića koja je višeznačna, jer Irena se nalazi u životnom razdoblju u kojem ima potrebu raspetljati i svoj životni put, i odnose sa svojim bližnjima.

Ni jedan od sedam ženskih likova u monodrami ne koristi šminku, niti će za uprizorenje monodrame šminka biti potrebna. Uz brze kostimografske i glumačke promjene, koristit će se i brza promjena

frizura. Tako da mama nosi raspuštenu kosu, sestra Kosača skroz raščupanu, bake nose povezane kose uz dodatak marama i rajfova, a časna sestra nosi crni veo koji je dio habita.

2.3 Druge crte

Utvrđite *zajedničke, tipske, individualne* i *distinktivne* crte u mjeri u kojoj pomažu konkretizaciji i razvoju priče. Navedite radnje koje ćete obaviti da biste realizirali crte.

2.3.1 Zajedničke

Navedite određenja bilo koje vrste po kojima se vaš lik može svrstati u istu grupu sa nekim drugim likovima.

crte: *žene, empatične, koje čitaju*

Radnje:

Irena i svi ženski likovi u monodrami (baka, baba, mama, sestre, Violeta) dijele tu karakteristiku da su rodno osviještene. Budući je Irena otvorena i komunikativna, te svaku od njih s kojom dođe u kontakt čuje, vidi i pokušava razumjeti, na nju se na neki način obilježi svaka od njih. U priči sve one zainteresiraju Irenu svojom ženskom sudbinom i svaka dijeli svoju filozofiju i spoznaju života, jer nijednoj nije laka uloga žene u društvu i etiketa koju društvo tako lako prilijepi na svaku od žena (nemoćna starica, frigidna časna, baka, raspuštenica, neuspješna majka, netaletrirana...).

Irena i njena baba dijele posebnu vezu zbog toga što se najempatičnije osobe u komadu. Irena osjeća i suosjeća s bakinom boli i samoćom, dok baba bodri i hrabri Irenu shvaćajući da joj nedostaje roditeljske potpore i ohrabrenja. Njih dvije su povezane i preko literature, baba je bivša knjižničarka, a Irena buduća književnica.

2.3.2 Tipske

Na osnovi jedne ili više crta vaš lik bi mogao biti tipičan predstavnik neke grupe. Navedite koje ga crte čine takvim.

<p>crte: <i>Studentica, Sestra, Poslušna kći, Unuka</i></p>	<p>radnje:</p> <p>Irena (sestra) – Irena je jedna od četiri sestre koje imaju brata Janka. Ona je jednim dijelom obilježena time što je sestra, jer ju je odrastanje u brojnoj obitelji i njena pozicija kao drugog ženskog djeteta postavilo u određenu poziciju spram sestara, majke i baka.</p> <p>Irena (studentica) – ona živi u studentskom domu kojeg joj financira otac, službeno je studentica Pravnog fakulteta.</p> <p>Irena (Kći) – Irena je kći svojim roditeljima, trudi se udovoljiti njihovim zahtjevima i osjeća veliku grižnju savjesti kada im ne udovolji. Voli ih i trudi se biti ljubazna prema njima.</p> <p>Irena (Unuka) – Irena je unuka koja ima lijepe odnose i komunikaciju sa svojim bakom i babom. S bakom je uvijek duhovita i baka ju nasmijava, dok s babom uvijek razgovara polako jer ju ne čuje i jako empatira s njenom boli.</p>
---	---

2.3.3 Individualne

Navedite određenja koja ima samo vaš lik.

crte:	radnje:
-------	---------

2.3.4 Distinktivne

Navedite određenja koja vaš lik razlikuju od drugih. U toj distinkciji najčešće se krije klica sukoba. (Npr.: *pošten - nepošten; dobitnik - gubitnik; iskren - neiskren; star - mlad; sluga - gospodar; vjeran - nevjeran*)

<p>crte: <i>Spisateljica, Neudana</i></p>	<p>radnje:</p> <p>Irena je jedina u svojoj obitelji koja je nadarena za pisanje. Njen otac je i sam pravnik, kao i njena majka, tako da je otpočetak stavljen očekivanje da se i Irena bavi nečim konkretnim i unosnim. Njene afinitete prema pisanju razumije samo baba i njen prijateljica Violeta.</p> <p>Ona nije jedina u svojoj okolini koja nije udana i koja nije zasnovala obitelj, ali je sa svojim 27 godina već zašla u dob u kojoj njena okolina očekuje da se mlada žena uda i rodi djecu.</p>
---	--

2.4 Ostali postupci

Između ostalih korisnih postupaka za utvrđivanje detaljne i jasne predstave o liku, odredite ovdje *uzor*, *devizu*, *biografiju* i *budućnost* lika. Navedite radnje pomoću kojih ćete ostvariti ta određenja.

2.4.1 Uzor

Nađite *uzor* ili model prema kome biste mogli da kreirate svoj lik. Taj uzor može biti bilo šta: drugi lik, životinja, biljka, predmet, apstraktan pojam, neka posebna kvaliteta.

uzor: ***Mačka***

radnje:

Mislim da Irena dijeli neke osnovne karakteristike s mačkom. Irena je neovisna i samostalna, isto kao i mački koja voli biti u prisustvu samo određenih ljudi i samo onda kada to želi, njoj jako gode trenuci kada je sama u svojoj tišini i miru i kada se može posvetiti sebi i svojim maštanjima. Snalažljiva je poput mačke i ne pada joj teško snalaziti se u prašnjavom skladištu kafića, jednako kao i kad je imala sve uvjete u lijepoj sobi koju joj j financirao otac. I drevni Egipćani su bili fascinirani mačkama i odavali im velike počasti zbog uvjerenje da su čuvarice podzemlja i svetih znanja. Irena je isto tako samozatajna i nenametljiva, ona ne ovisi o pažnji drugih, a opet u sebi čuva znanja prikupljena iz drevnih knjiga, prelijepe citate koje sa lakoćom pamti i mudrost koja će joj pomoći da prebrodi teške trenutke i dođe do punine sebe.

2.4.2 Deviza

Kratkim izrazom odredite suštinu lika.

deviza: ***Uz svakog čovjeka stoji Biće od svjetlosti, koje ga vodi i čuva.***

radnje:

Ovo je uvjerenje koje od prve scene prati Irenu na njenom putu. Ona duboko osjeća prisustvo Bića Svjetlosti za koje zna da joj je dano od Boga. Ono ju vodi i ta joj pomisao daje hrabrosti svaki put kad osjeti da ju okolnosti u kojima se našla ili ljudi u njenoj okolini obeshrabruju. Biće je ono prema čemu Irena želi poći i koje će ju spremno dočekati u svoje naručje samo ako s punim povjerenjem poleti u zagrljaj i prepusti mu se.

2.4.3 Biografija

Rekonstruirajte *prošlost* svog lika.

Irena je odrasla kao drugo dijete (kći) u velikoj obitelji od petero djece. Od kad je bila sasvim malena djevojčica događale su joj se stvari koje kao da su „ispale“ iz nekog romana. Kao četverogodišnju djevojčicu neka ju je žena pokušala oteti u parku, nazivajući je Anastazijom. Budući da je rođena kao nedonošće, od samog rođenja ju svi imaju potrebu paziti i nadzirati, a to se zadržalo čak i kad je Irena zašla u kasne dvadesete godine. U školi je uvijek bila odlična učenica, imala je potrebu upiti svo znanje koje joj se davalo a i otkad je naučila pisati, smišljala je priče i scenarije na temelju svakodnevnih događaja koje je primjećivala u svojoj svakodnevnicu. Starija sestra joj je uvijek nametala svoje mišljenje i odluke a Irena ju je često slušala, zato što je Korina ipak starija. Brat Janko joj je uvijek bio zabavan, jer je kao jedini dečko u obitelji bio pomalo opušten i bezbrižan, tako da je voljela provoditi vrijeme s njim. Mlađa sestra Maja je uvijek imala potrebu za ljubavlju i htjela je biti u centru svačije pažnje, Irena je bila potpuno drugačija, ali je Maji tolerirala njena nametanja i hirove, isto kako je i najmlađoj Marti uvijek davala savjete i bodrila ju da ustraje u svojim zamislima i idejama, bez obzira na to što drugi kažu.

2.4.4 Budućnost

Zamislite *budućnost* svog lika.

Nakon što se izborila za svoje pravo da studira književnost, Irena je završila studij komparativne književnosti i već na trećoj godini studija počela je redovito objavljivati članke i kratke priče u časopisima, tako da je pri završetku studija već imala objavljenu zbirku kratkih priča. Postala je uspješna spisateljica, prvenstveno zato što nije podcjenjivala niti jedan životni motiv i zato što je uvijek slušala i shvaćala ljude oko sebe, pogotovo one na margini društva, čije su priče skromne ali pune ljubavi, doživljaja i životne istine inspirirale njenu maštu i poticale njenu misiju da pisanjem priča mijenja živote ljudi. Sa svim članovima svoje obitelji je u dobrim odnosima, a njena mama je presretna svaki put kad ju Irena zamoli da joj pričuva trogodišnjeg sina. Zaljubljivala se nekoliko puta i udavala tri puta.

2.5 Zaključak

Svedite brojna određenja na *jedno, osnovno*, u svakoj vrsti: osnovna karakteristika, osnovna radnja, osnovni (glavni) zadatak. Navedite radnje i postupke pomoću kojih ćete ostvariti to određenje.

2.5.1 Osnovna karakteristika

Između svih određenja bilo koje vrste odaberite ono *jedno* za koje smatrate da je u zadatku *najvažnije*, presudno za oformljenje cjeline karaktera i za razvoj priče.

karakteristika: ***Pisanje***

radnje:

Irena piše, ona mora pisati jer je pisanje njeno izražavanje, njeno poimanje sebe same i svijeta koji ju okružuje. Njen je cilj samoostvarenje i to u nimalo unosnom području. Irena je darovita, žudi za znanjem, za proširenjem obzora. Čeznja za knjigama, čitanjem i pisanjem, odražava potrebu za prekoračenjem zadanih obrazaca življenja. Čitači žele više od života. Više znanja a ne stvari.

Žude za sve više i više knjiga jer u većoj je količini veća mogućnost da će pronaći sebe i sve one važne odgovore na najbitnija pitanja života i smrti, kakva obično žele saznati knjiški ljudi – tko sam, zašto postojim, kamo idemo, tko su drugi ljudi i kako živjeti s njima, što je i gdje je Bog...

Biti ono što jesi, ostvariti sebe, doživjeti punoću života kroz samorealizaciju, živjeti sretno u skladu sa svojim bićem, iako to ne garantira i sklad s drugim ljudima – pitanja su koja pokreću Irenu.

2.5.1.1 Kontra - karakteristika

Odredite jednu karakteristiku koja je u suprotnosti sa osnovnom i time liku daje bogatstvo i dimenziju. Kontra - karakteristika je osnova unutarnjeg *sukoba*.

Kontra - karakteristika:

mudra-glupača

Radnje:

Irena (mudra –glupača): Irena je obrazovana, načitana i pametna djevojka koja ima razumijevanja za sve ljude i koja ne treba tuđe savjete i pažnju kako bi bila sretna i zadovoljna. Ona treba kreativnost, slobodu i pisanje kako bi ispunila svoje potrebe i izrazila sve svoje svjetove. S druge strane, Irena ima veliku potrebu zadovoljiti potrebe svih ljudi oko sebe. Iako zna što je njene velika želja, iako predosjećajući svoju strast i misiju, ona ostaje na putu koji su za nju odabrali njeni roditelji, kako bi ih učinila sretnima i kako bi zadovoljila njihova očekivanja. Čemu naš strah od toga da nećemo uspjeti zadovoljiti potrebe drugih ljudi, da nećemo ispuniti očekivanja onih do kojih nam je jako stalo? Isto kao što je navikla i sa svojim roditeljima, ona postupa i u vezi koju je sama odabrala, a to je ljubavna veza s njenim dečkom Brankom, koji ju ne vidi i ne razumije, ali ona svejedno slijedi isti

	obrazac zadovoljavanja tuđih potreba, iako su njeni talenti i kapaciteti za davanje i primanje misli i osjećaja puno veći od njihovih.
2.5.2 Osnovna radnja	
Šta je ono <i>jedno, najvažnije</i> , što vaš lik čini:	
radnja: <i>samospoznaja</i>	<p>Postupci:</p> <p>Irena je: nemirna, znatiželjna, otvorena, raspričana i zabrinuta. Ona žeda za znanjem, za literaturom, za duhovnošću i humorom. Ima organsku potrebu naglas izraziti sve dvojbe svojih unutarnjih i vanjskih konflikata i nesporazuma. Trudi se ne izazivati konflikte sa svojim roditeljima koji je savjetuju i određuju pravac života. Pa se s pravom pita: „Da li bi me njihovi savjeti doveli baš do mjesta do kojeg ja želim stići, i tamo sebe zateći?” Irena prihvaća sve različitosti u svojoj užoj obitelji, ali otkriva da je jedini način na koji može ostvariti svoju potrebu za kreiranjem i pisanjem i sačuvati svoju posebnost i različitost, da se odupre tuđim savjetima.</p>
2.5.2.1 Protiv-radnja	
Odredite jednu radnju koja je u suprotnosti sa osnovnom čime se stvara mogućnost za <i>sukobljenu dramsku</i> radnju.	
Protiv-radnja: <i>zadovoljenje tuđih očekivanja i potreba</i>	<p>Postupci:</p> <p>Unatoč tomu što zna što želi u životu, Irena prihvaća i sluša savjete drugih, jer je njoj stalo do njene obitelji. Ima snažan osjećaj krivnje kad ne zadovolji očekivanja drugih; bilo da se radi o tome da nije udana, da nije majka, da nije položila ispit, ili da je ona dvadesetsedmogodišnja studentica prava koja još uvijek pokušava studirati pravo samo kako bi zadovoljila svoje roditelje. Ona zna što želi, ali ne može to priznati svojim bližnjima, kako ih ne bi povrijedila, a taj osjećaj dužnosti je kod ne velik i traži velike žrtve...jer kako zadovoljite sve, a ne povrijediti sebe?</p>
2.5.3 Osnovni zadatak	
Šta je ono <i>jedno, najvažnije</i> , što vaš lik nastoji da ostvari svojim činjenjem:	
zadatak: <i>Kroz pisanje dati ljudima najbolje od sebe</i>	<p>Radnje:</p> <p>Ona uviđa da bližnji od nje traže da bude prosječna i da radi sve što rade i drugi ljudi, ali to je skreće s njenog pravog puta, Irenin cilj je dati ljudima najbolje od sebe, ali njima je dosta i manje od toga.</p>

4.2. MODEL GLUME - GLUMAC PRED KAMEROM

Već prvi moj susret s glumom pred kamerom bio mi je uzbudljiv i izazovan zadatak. Budući da sam se kao studentica diplomskog studija glume susrela s prvim vježbama pred kamerom, nakon što sam uspješno savladala tehniku glume i usvojila osnovne alate Sistema K. S. Stanislavskog na preddiplomskom studiju, imala sam potrebu ono što sam naučila primjenjivati u kazališnom mediju iskušati i na filmu. Taj isti osjećaj uzbuđenja prati me i dan danas kad stanem pred kameru. Istina je, da sam do sada tokom svog školovanja i profesionalnog rada radila pretežito kazališne predstave, tako da mi je ovo doktorsko istraživanje pružilo izvrsnu priliku da usavršim alate primjenjive za glumu pred kamerom, a ujedno i da dublje istražim prostor umjetničke slobode i vlastitu glumačku tehničku osobnost koju sam tokom iskustva rada u kazalištu polako gradila i izgradila. Mislim da nisam jedina koja će reći da je dobra gluma uvijek prisutna u glumčevu radu, a ako je nema – onda to ni nije gluma. Tokom priprema za ulogu u kazalištu vodim se premisom da je glumčev glavni cilj *stvaranje "života ljudskog duha" uloge i izražavanje toga života na pozornici u umjetničkoj formi*, kako je to rekao Stanislavski, a tokom rada na filmu u VR tehnologiji¹ uvjerila sam se da ista premisa vrijedi i za glumu pred kamerom. Dakako, morala sam prilagoditi neke od glumačkih elemenata koje primjenjujem glumeći na sceni. Mimika lica i ekspresija je ono što sam najviše osvijestila tokom rada na glumi pred kamerom. Izražajnost lica, pogotovo položaji oka čiji intenzitet „pojačavam“ tokom igranja na sceni kako bi pomoću izražajnosti doprijela i do najudaljenijeg gledatelja u publici, pred lećom kamere sam morala reducirati i vrlo pažljivo procijeniti i organizirati glumačku govornu radnju i pokret ili mimiku lica, jer bi u suprotnom gluma bila „pretjerana“ i neuvjerljiva. U suradnji s kamermanom i stručnjakom za VR tehnologiju Mariom Mikićem–Vučkom i redateljem Robertom Raponjom, pažljivo sam organizirala svaku scenu koja se snimala u jednom potezu (bez prekidanja prizora), budući da VR kamera snima kadar u širini 360 stupnjeva i svaki moj pokret, rad s rekvizitom i mimika lica bila je vidljiva u svakom trenutku. U cjelokupnom praktičnom djelu dokorskog istraživanja snimanje filma u VR tehnologiji je bila prva etapa, i taj rad mi je poslužio da se što bolje priprelim i za uprizorenje komada na sceni i snimanje radio – drame pred mikrofonom, i to upravo zbog tehničke zadatosti same kamere i zbog principa rada na filmu, koji se razlikuje od rada na predstavi. Kako smo prizore snimali ne po kronološkom redu, kako su upisani u samom tekstu, već po raspoloživosti različitih eksterijera i interijera na kojima smo snimali, dogodilo se da prizor br. 10. (scena majke) snimamo u trpezariji mog roditeljskog doma, dok se scena br.11. snimala u sobi Studentskog doma, scene 12 i 13 u čitaonici Gradske i sveučilišne knjižnice u

Osijeku, a scena br. 14 na balkonu te iste knjižnice te sam zbog rascjepkanosti rada morala biti vrlo skoncentrirana na glavnu radnju svakog od lica i vrlo dobro pripremljena pri odabiru predmeta i fizičkih radnji koje sam u dogovoru sa suradnicima kreirala. Budući da je film medij koji glumcu omogućava da iznova ponavlja određeni prizor i da se od nekoliko snimaka iste scene odabere ona najbolja, osjetila sam slobodu znajući da ako u nekom trenutku i dođe do neke tehničke nepravilnosti (nedovoljna ili preslaba glasnoća i artikulacija govornog aparata, pogreška u obavljanju fizičke radnje, prometna buka prilikom snimanja eksterijera) da ću najbolju finalnu scenu moći odabrati u završnoj fazi montaže filma. Svaku scenu snimili smo više puta, isprobavajući različite pozicije u prostoru, različite fizičke radnje (jedenje majoneze, raspetljavanje lančića, tuširanje,) tako da sam svakog puta sa što većom preciznošću ovladavala i unutarnjom i vanjskom glumačkom radnjom. Još jedna od prednosti snimanja scena jest ta da sam se za svaku od transformacija iz jednog lika u drugi imala vremena pripremiti i time što vjernije obaviti kostimske promjene, promjene frizure i šminke, a i svaki lik je imao svoj prostor (eksterijer ili interijer) tako da mi je osjećaj prostora za svakog od likova uvelike pomogao, jer sam tokom snimanja scene zbilja boravila u mogućim prostorima u kojima bi živjela i boravila lica koja sam igrala. Proces snimanja s VR kamerom doživjela sam kao pomalo osamljениčki, što je vrlo doprinijelo radnji same monodrame, budući je Irena često sama sa sobom i razmišlja, raspetljava svoje životne situacije, osjećaj odgovornosti spram obitelji i osjećaj želje za samoostvarenjem svog Bića. Ta vrsta osamljenosti drugačija je one javne scenske osamljenosti kako ju opisuje K. S. Stanislavski. Tako sam i ja tokom snimanja bila u potpunosti sama u prostorijama u kojima smo snimali i tretirala jednu od šest leća VR kamere kao scenskog partnera kojem se obraćam, i te trenutke direktnog obraćanja i pogleda u leću sam morala pažljivo organizirati i dozirati, budući će te trenutke gledatelji koji film budu gledali preko posebnih stereoskopskih naočala za VR doživjeti kao direktan pogled u oči. Tako sam tokom snimanja filma sama s kamerom dobila priliku isprobati sve mogućnosti za oživjeti likove koje mi nudi dramski tekst, i mislim da sam se tako vrlo dobro pripremila za trenutak kad će mi partner umjesto leće kamere biti publika, pred kojom će moja izvedba svaki put zavisiti o međusobnom partnerskom scenskom odnosu publike i mene.

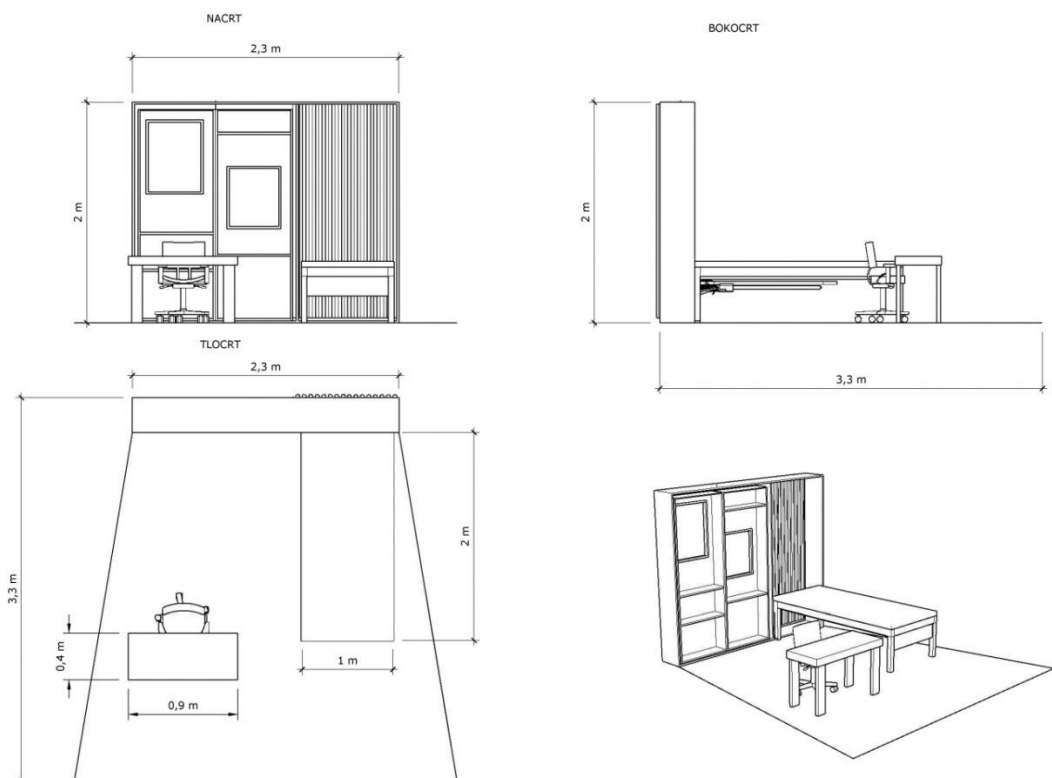
4.3. MODEL GLUME - GLUMAC PRED PUBLIKOM

Dobra priprema i temeljiti dvomjesečni pokusi, koji su uslijedili nakon realizacije filma rezultirali su predstavom u kojoj je tekst humorne monodrame "Jedna od sestara" zaživio u meni na nov i uzbudljiv način. Savladavši tijekom pokusa sve fizičke radnje i tehničke zadatke: raspetljavanje lančića, brojna presvlačenja, čitanja literature, puštanja glazbe, usmjeravanje pažnje na veliki broj objekata (knjige, cd-ovi, vrećice, mobitel, laptop, teglice zdrave hrane, prehrambeni proizvodi, košarkaška lopta, plišane životinje, lijekovi, sredstva za čišćenje, vinske i pivske boce, čaše, umjetničke slike, - rekvizite s kojima sam se počela igrati, počela sam se osjećati ugodno i scenski bezbrižno u koži lica Irene, i svih osoba u koje sam se preobražava. Misli koje sam izgovarali, osjećaji koji su me prožimali sjedinili su se u glumačkom angažmanu kao izraz potrebe rasvijetliti pametno, iskričavo, brbljivo, ponekad i superiorno, autoironično i sarkastično bića da se izrazi i jasno iskaže svoje namjere, želje i htjenja. Preuzimanje odgovornosti za svaku izvedbenu odluku koju sam isprobavala učinila me scenski hrabrijom, jačom, određenijom i konkretnijom, samim tim me i gledateljstvo bolje prihvaćalo, prolazilo sa mnom kroz sve dvojbe, trenutke ranjivosti, kao i iskričave duhovitosti snažnim reakcijama.

Cilj moje igre bilo je doseći trenutak savršenstva, izraziti sebe kroz Irenu, zbog mnogih Irena, sputanih i empatičnih osoba u publici. Cilj moje glume održavao se u potrebi da biće koje svima oko sebe želi udovoljiti i ugoditi, počne ugađati sebi, da prihvati odgovornost prema svom talentu, i raščisti obiteljske odnose koje je sputavaju, sapinju i odvlače od onoga što njenu osobnost čini posebnom, jedinstvenom, i u tome leži tajna njene jednostavnosti i neodoljivosti. Osjećaj oslobađanja koji sam doživjela tijekom pokusa, jer sam savladala precizno sve vanjske uvjetovanosti i omogućio mi je da s radošću i ozarenošću očekujem svaki izlazak pred publiku. U pomno osmišljenom prostoru otvorene studentske sobe koji je kreirao Davor Molnar dogodio se život mladog bića koji se prometnuo u „korifeja“ iskreno i neposredno, lako i transparentno, iznoseći svoje misli i emocije, otvorenog oka i duše nazočnima koji su tijekom izvedbe mijenjali izraze lica, način disanja, smijali se ili plakali, te pristajali na to da je kazalište mjesto epifanije, mjesto susreta čovjeka sa božanskom iskrom u sebi i u drugome. Tu božansku iskru nazivamo talentom, darom, kreativnošću i u trenucima glumačkog stvaralaštva, bilo na pokusima, bilo tijekom izvedbe, pred drugima i za druge volim iskriti, goriti, plamtjeti. Publika zrači onoliko koliko glumac isijava. Unutarnja ozarenost događala mi se gotovo svake izvedbe. Osjećaj živosti, otvorenosti, igrivosti, maštovitosti, potpomognuti isplaniranim scenskim iznenađenjima

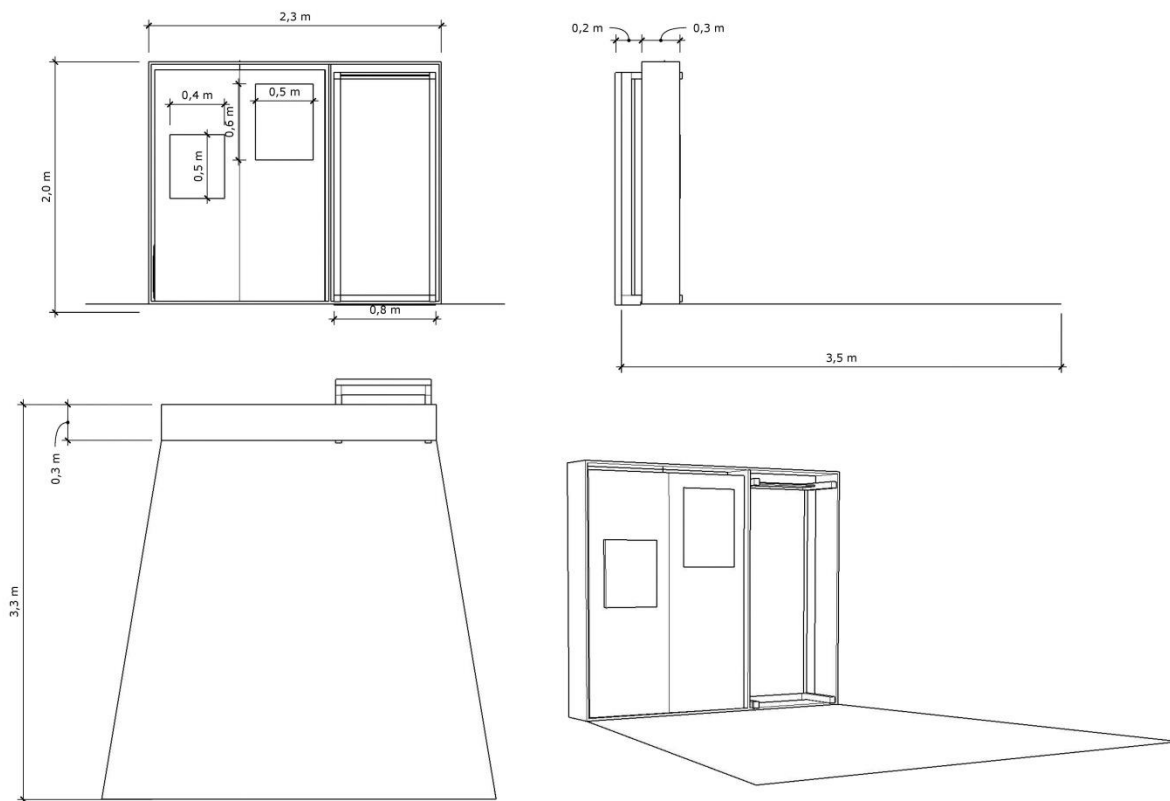
uspijevala sam prenijeti na publiku. Irenina muka koja se bazira na ideji „Kako je teško biti čovjek među ljudima“ rezultirala je izvođačkim užitkom.

Uvijek sam nastojala dati publici Tvrđim da dobra priprema, studiozan rad na tekstu, istraživački odnos prema glumačkim rješenjima mogu rezultirati modelom igre pred publikom, kao pred najboljim saveznicima u potrazi za osjećanjem istine i vjere u ljudskost i humanost.

"JEDNA OD SESTARA" - PROSTOR SOBE

Slika 1.: Tlocrt scenografije Irenine sobe, autor: Davor Molnar

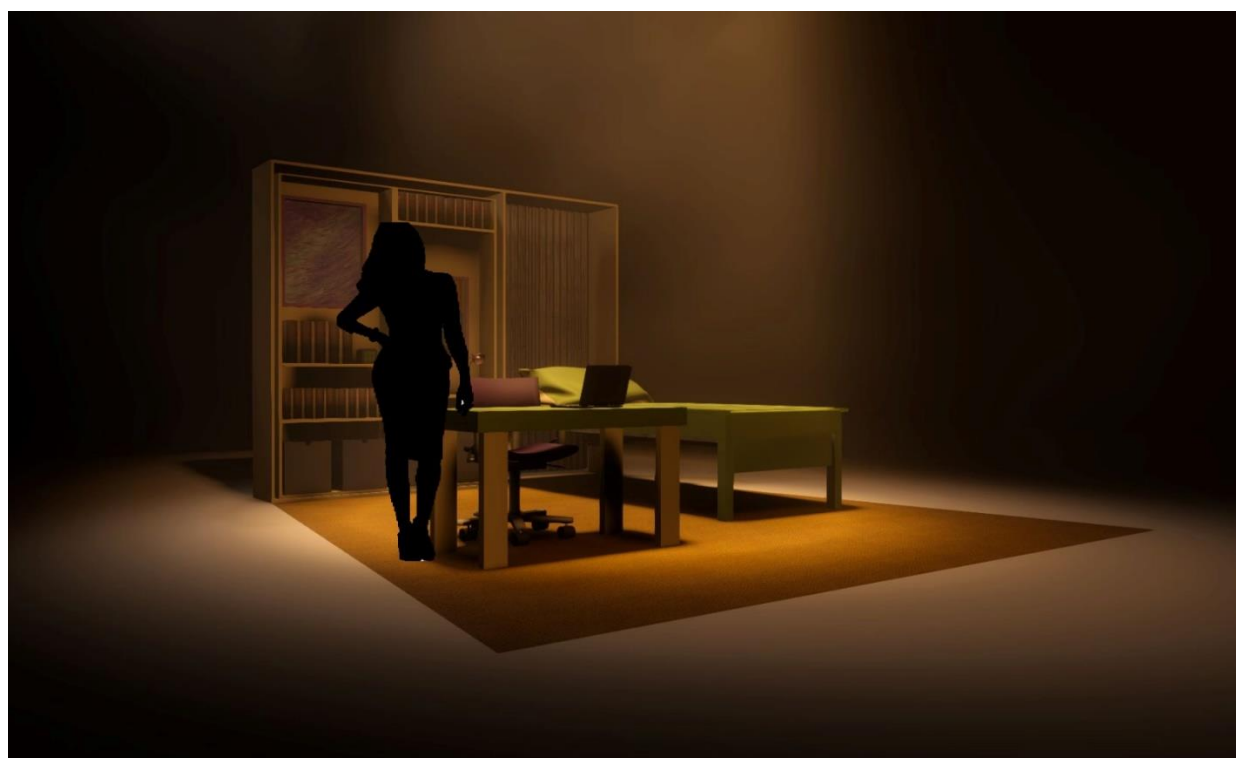

"JEDNA OD SESTAR" - OSTAVA

Slika 2.: Tlocrt scenografije nakon rotacije kulise i podizanja kreveta / interijer skladišta i završne scene / autor: Davor Molnar

Slika 3.: Digitalni model interijera Irenine sobe, autor: Davor Molnar

Slika 4.: Digitalni model scenografije Irenine studentske sobe, autor: Davor Molnar

Slika 5.: Digitalni model scenografije, scena „Mama”, autor: Davor Molnar

Slika 6.: Digitalni model scenografije za posljednju scenu – ambijent skladišta kafića, autor: Davor Molnar

4.4. ODNOSI

Odnos koji se uspostavlja, gradi i razvija između izvođača i publike, po Gavelli tvori suštinu i neiscrpan materijal živog stvaralaštva teatra. Izvedba uzbudljivog umjetničkog i kazališnog čina susret je živog čovjeka - glumca s čovjekom koji želi da se u njemu probude i preoblikuju emocije i misli. Gledatelj želi upiti u sebe aktivitet i vitalitet izvođača. Bez gledatelja nema teatra, a nema glumca, samim tim ni glume. Gluma, njezina svrha i cilj te glumačko stvaralaštvo se u tek u odnosu sa gledateljima realizira i ostvaruje. Tim je odnosom glumačko stvaralaštvo uvjetovano. Prema toj slojevitoj relaciji i prema modelima odnosa kazalište se razvijalo, mijenjalo, prilagođavalo i tražilo sadržaj i formu očitavajući duh i bit vremena u kojemu je djelovalo. Glumac se izdvojio i nametnuo sa scene pred publikom kako bi svojom izvođačkom i glumačkom sposobnošću svjedočio o vremenu i prostoru kroz kazališne priče koje mogu podučavati, zabavljati, rastužiti, nasmijavati, navoditi na razmišljanje, zadiviti, provocirati, izazivati, ali iznad svega snažno probuditi misli i osjećaje i vitalnu snagu u onima kojima su namijenjene, koji se u njima prepoznaju i kroz njih doživljavaju spoznaju. Gluma dobije svoj puni smisao tek u živom odrazu koji se zrcali na svim razinama ljudskog bića, kako u izvođaču tako i u gledatelju. Tijekom izvedbe protagonist je izložen i transparentno otvoren publici koja prati njegov aktivitet i djelovanje. Ako je glumačka igra satkana i oblikovana od isplaniranih, motiviranih i svrsishodnih odabira, te i od svjesnog i ciljanog pojačavanja „psihofizičkih rezonanca“ temeljenih na organskosti svake glumačke osobnosti, dakako vezanih za konkretan sadržajni doživljaj, onda bi se ona posljedično trebala odraziti i očitovati u gledatelju, izazvati u njemu psihofizičke promjene, te omogućiti mu i poseban estetski doživljaj.

Doživljaj se nastanjuje gledanjem i slušanjem i preoblikuje u biću gledatelja tijekom izvedbe, jer on slijedi njenu razvojnu, dinamičnu dramsku strukturu i sadržaj oblikovan u nepredvidivim ili očekivanim dramskim prizorima i situacijama. Gledatelj nije puki promatrač, koji registrira glumca tek gledanjem i slušanje. Optički i tonski podražaji vanjska su obilježja manifestacije glumačkog izraza, ali publika dolazi u kazalište radi uzbudljivih osjećajnih doživljaja. Glumačka akcija kao partitura brižljivo i logično isplaniranih mikro i makro radnji da bi bila transparentna gledatelju, što je „čista gluma“ u svojoj biti, mora objediniti unutarnje stvaralačke procese i njihovu vanjsku manifestaciju kao cjelovitu sliku i tek takva djeluje na i sve „organske elemente“ u gledatelju. Upravo to gledatelja, kao dionika veće grupe - publike, čini živim i važnim sudionikom teatarskog akta.

Svrhovito oblikovana i isplanirana radnja ispunjena bogato nijansiranim osjećajima koji su posljedica i rezultat glumačke angažiranosti, izrazi želja, htijenja, namjera i strasti provocirat će i aktivirati gledatelja da se suoči sa stavovima iz svih sfera ljudskog shvaćanja i prihvaćanja života (refleksivnih, filozofskih, socioloških, političkih..) kao oblika napetosti, neizvjesnosti, maglovitih ili jasnih uvida u smisao i svrhu postojanja i nastojanja da se čovjek ipak može usuglasiti sa okolinom, postići samo realizaciju, ili pak ako je tragedija u pitanju poništiti želju za životom baziranom na kompromisima, lažnim principima i trapljenju duše i tijela. Najpotpuniji doživljaj glumačke umjetnosti nastupa onda ako se u gledatelju aktiviraju kako vanjska, tako i unutarnja osjetila, kao i empatične i inteligibilne sposobnosti što istovremeno mijenjaju njegovu unutarnju kemiju i omogućuju mu doživjeti osjetilnu spoznaju u energetsom kotlu koji nastaje u interakciji između protagonista i publike. Glumci i publika dijele prostor i vrijeme izvedbe koja se uvijek događa, „sada i ovdje“. Frekvenciju prijenosa misli i osjećaja, koju je glumac oblikuje i kreira kroz akciju i scensko djelovanje ima za cilj probuditi najorganskije i najvitalnije funkcije u gledatelju, upravo te karakteristike i vrijednosti kazališnog čina Gavella imenuje suigrom – „Mitspiel“, i na tome gradi svoju Teoriju glume, te se gorljivo i nadahnuto zalaže za razumijevanje jedinstvenosti glumačkog stvaralaštva, opisujući i argumentirajući primjere iz svoje redateljske i pedagoške prakse. Otkrivajući značaj i suštinu glumčeva djelovanja koji tijekom izvedbe svojom kreativnom energijom i sposobnošću „oživljava“ čovjeka u publici Gavella glumca pozicionira kao svojevrsnog pokretača vitaliteta, inicijatora promjena stavova i uvjerenja, društveno i moralno angažiranog stvaratelja koji svoj kreativni čin nesebično dijeli u prisutnosti publike.

4.5. MODEL GLUME – GLUMAC PRED MIKROFONOM

Prvi put sam se okušala u kreiranju radio-drame kao studentica II. godine diplomskog studija glume i lutkarstva na kolegiju Umijeće javnog nastupa 2013./2014. akademske godine. Kolegij je vodio izv. prof. art. Goran Grgić, glumac, prvak drame Hrvatskog narodnog kazališta u Zagrebu. Profesor Grgić bio je prvi koji je mene i moje kolege upoznao s radijskim medijem, sa modelom glume pred mikrofonom. Pet narednih godina, sudjelovala sam na tom istom kolegiju kao asistent profesoru i to procesu stvaranja radio-drama u studiju Hrvatskog radija na Prisavlju 3 u Zagrebu. Radno vrijeme provedeno u radijskom studiju, podučavajući studente kako treba prilagođavati izvedbene glumačke alate za glumu pred mikrofonom, pružilo mi je uvid u zanimljivost i važnost oblikovanja umjetničke forme koja se uz pomoć radijskog medija reproducira - radio drame. Istraživanje modela glumačke igre pred mikrofonom, iskoristila sam kao svojevrsnu rekapitulaciju cjelokupnog procesa rada i kreiranja monodramske forme, te je osnovni cilj, propitivanje

umjetničkog identiteta dobio u produkciji i postprodukciji radio dramskog iskaza svoj akustički adekvat.

Proces snimanja radio-drame po tekstu *Jedna od sestara* dogodio se u trećoj fazi, nakon snimanja filma u VR-tehnologiji i nakon što sam dvadesetak puta pred publikom odigrala istoimenu predstavu. Dakle, nakon što sam iskušala modele igre pred kamerom i nakon što sam u svojoj glumačkoj igri bila izložena publici. Tokom glumačke igre pred mikrofonom je energija bila reduciranija, usmjerena na govornu radnju, a glavnu radnju sam igrala istražujući Ireninu potrebu za literarnim stvaralaštvom, kao svojevrsno uranjanje u samu bit njene raspričane i misaone osobnosti koja stvara sebe govoreći o bližnjima i o sebi. Radio-drama objedinjuje u sebi sve elemente, koji su potrebni svakoj drami – prije svega oblikovanu i osviještenu, gotovo iskomponiranu govornu radnju, kroz koju sam glumački iskazivala namjere, želje, htjenja, bojazni, strepnje, slutnje, očekivanja, razrješavala unutarnje i vanjske konflikte, ovisnosti i zavisnosti od autoriteta roditelja, starije sestre, a prikalanjala se duhovnim velikanima čije su misli strujale kroz muški duboki glas. Radio drama nosi u sebi velike mogućnosti igranja sa zvukovima, glasovima i sadrži u sebi fiktivni realitet. Igra pred mikrofonom zahtjeva prilagođenje govornog aparata usmjerenog ka tehničkom pomaganju koji bilježi svaki udah i izdah, svaki oblikovan glas, svaki šum. U procesu snimanja monodrame pred mikrofonom usmjerila sam svu svoju pažnju u oblikovanje misli kroz akustičku, artikuliranu govornu radnju. Nastojala sam da djeluje prirodno, jednostavno, a opet zvukovno plastično. Glumačka igra pred mikrofonom omogućila mi je da tu radnju sublimiram, a prema mikrofonu odnosila sam se kao prema partneru. Tokom snimanja u studiju Studentskog radija Osijek bila sam sama po nekoliko sati, snimajući i glumeći s mikrofonom, kasnije su u montaži dodani snimci muškog glasa koji je govorio dijelove teksta napisane za Irenine duhovne autoritete: Platona, pjesnika Arabija, Benjamina Brittena, Alberta Einsteina, Alexandra Popea. Bilo je nekog osjećaja samoće u tom stvaralačkom procesu, koji mi je omogućio da rekapituliram cjelokupni proces rada na umjetničkim dijelovima ove doktorske radnje. Miro Marotti napisao je u svom djelu *Radio drama i kazalište* kako je za razliku od filma ili predstave, koji se gledaju u publici, slušanje radio-drame uglavnom samotnički čin tokom kojeg se slušatelj nalazi u realnosti svog svakidašnjeg svijeta zajedno sa svojim radio prijemnikom, koji mu otvara drugi, zamišljeni svijet.

4.6. ODNOS PRIVATNOG I PROFESIONALNOG

Odnos privatnog i profesionalno glumačkog osvještavala sam i rješavala sam tijekom studiranja, a i danas razmišljam o tome koliko i na koji način gradim svoju osobnost, svoj umjetnički i glumački identitet, te kako se ta dva svijeta: svijet umjetnosti i svijet realnosti u meni susreću, isprepliću i nadopunjavaju. U tome mi je bitno pomogao i rad na monodrami *Jedna od sestara*, kako u modelu igre pred kamerom, pred publikom i pred mikrofonom, jer je temeljno pitanje tog teksta: tko sam ja, da li sam ja ono što o sebi mislim, da li sam ja ono što drugi o meni misle, i kako se da ostvarim svoje stvarno ja. Imam nekoliko bitnih životnih uloga: kćer sam svojim roditeljima, unuka sam svojoj baki, sestra starijem bratu i mlađoj sestri, nastojim biti pouzdana i odana partnerica svom voljenom partneru, susretljiva sam prijateljima i prijateljicama, a nadasve savjesno i predano obavljam posao docentice glume na Akademiji za umjetnost i kulturu, dodatno se educiram, pohađam glumačke radionice, otvorena sam za nova, drugačija iskustva, radoznalo čitam i studiram teoriju i povijest glume i kazališta, učim jezike (tečno govorim engleski i njemački, učim ruski jezik).

Gluma je za mene više od profesije, ona je moja strast, predmet mog obožavanja, zanosa, promišljanja o suštini života. Ona je posao koji neizmjerljivo volim, koji obogaćuje moje kako tjelesno, tako emotivno, psihološko, socijalno, teorijsko i duhovno biće. Kada glumim pripremam i igram predstave bolja sam kćer, savjesnija unuka, druželjubiva sestra, zadovoljnija partnerica, razgovorljiva prijateljica, docentica koja uživa igrati i pred svojim studentima, jer sve ono na što ih nagovaram da izazovu u sebi na satovima glume mogu im praktično kroz svoju glumu i demonstrirati emitirajući energiju kroz radost igre.

Glumac daje svoje tijelo, svoje emocije, svoj glas, svoje psihološko, socijalno biće da bi dosegao primjerenu razinu uvjerljivosti i vjerodostojnosti igrajući ulogu koja je utkana u strukturu dramske priče. Volim taj čin davanja, u tom činu izražavam i emitiram najbolje iz sebe, možda i najbolje za sebe. Sav uloženi trud, svo uloženo vrijeme, vraćaju se u trenucima kad igram na sceni pred publikom i na kraju budem nagrađena aplauzima. Događa se u tom činu nešto neizrecivo, uzbudljivo. Kad sam potpuno predana glumi osjećam se cjelovito i plemenito.

Zahvalna sam profesorima, starijim kolegama glumcima s kojima sam do sada radila na projektima i predstavama jer su mi pomogli razbiti predrasudu da se kao izvođač nužno moram identificirati, poistovjetiti sa ulogom koju igram. Svesrdno sam prihvatila Gavellinu ideju, koji i moji profesori zagovaraju, da se mogu sjediniti s ulogom i u tom sjedinjuju ispunjava me osjećaj

slobode i nesputanosti. Ipak sebe držim pod budnim okom unutarnjeg kontrolora da ne bih u igri pretjerivala, a ne daj bože afektirala i persiflirala, bila lažna, izvanjska. Želim u svom glumačkom radu doseći predio „čiste glume“, „prozirne“, „transparentne“ kako je govorio Gavelle, dati mogućnost publici da prati moja unutarnja gibanja tijekom vršenja dramske radnje, onu vrstu doživljaja koja će gledatelju dati uvidu to što sve ljudsko biće drži u sebi zapreteno, potisnuto, osujećeno a kroz igranje uloge može otkriti. Za sve što radim na sceni, pred kamerom tražim da imam duboko unutarnje pokriće, zato studiram okolnosti, motivacije, namjere, htjenja, želje koje su upisane u dramskom materijalu, kako bih utemeljila pokretače radnje. Uvijek si nanovo postavljam osnovna pitanja: tko sam, što sam, s kim sam, zašto i zbog čega radim, tj. glumim. Nakon izvedbe važno mi je ostaviti iza sebe ulogu. Izlazeći iz kostima izlazim iz kože uloge koja mi je bila povjerena da je savjesno i odgovorno prostudiram, oblikujem i igram. Uloge se glumcu dodjeljuju, drugi ih odabiru: redatelji, producenti, autori, direktori ili umjetnički voditelji teatra. Različiti faktori odlučuju da se dobije neka uloga: atraktivan izgled, popularnost, posebna boja glasa, afiniteti, poznanstava, ali ipak držim da su od presudnog značaja sposobnosti i vještine koje glumac ima, a one su odraz njegovog rada na izgradnji umjetničkog identiteta i integriteta koji je usko povezan sa njegovom tehničkom i normativnom glumačkom osobnošću. Redatelji se dobro raspituju o radnim navikama određenog glumca, o tome kasni li na pokuse, koliko je pouzdan, koliko je otvoren za suradnju i kakve su mu psiho-motoričke sposobnosti. Odlukom kojem će glumcu povjeriti određenu ulogu redatelj obavlja veliki dio svog posla, konkretizira ideje, iz maglovitih obrisa imaginarna lica dobivaju tijelo, lice, glasa, slika se izoštrava u konkretnog glumačkoj osobnosti. Toga sam svjesna, zato se ponašam u životu savjesno i odgovorno prema svemu ono što je bitno za vanjski i unutarnji izgled jedne glumice, uz to i docentice na Akademiji za umjetnost i kulturu u Osijeku. Redovito treniram i održavam kondiciju, članica sam i jahačkog kluba, negujem svoje tijelo, vodim pojačanu pažnju o njezi svoje duge kose. Odijevam se primjereno životnim situacijama i događajima. To je onaj vanjski dio koji svi zamjećuju, ali preko njega mogu nazrijeti i sve ono što se nalazi u mojoj nutрини. Osjećam da se na licu svakog čovjeka i u njegovim očima može vidjeti što je sve pročitao, koja je znanja stekao, koje je filmove gledao, a to se uostalom i može čuti kad se upustimo u dijalog. Iznad svega volim voditi kreativne dijaloge o umjetnosti, kazalištu, filmu, životu. Kad nemam sugovornika posegnem za djelima Didroa, Stanislavskog, Gavelle, Brooka, Boleslavskog, Meisnera, Lee Strasberga, Micahela Čehova, Zeamija, Artoisa, Brechta, Grotowskog, Bergmana, Violića... - proučavam i povijest osječkog glumišta, naročito su me zaintrigirale sudbine glumica: Ružice Lorković, Gite Šerman Kopljar, Grete Kraus Aranicki, Elize Gerner, Vlaste Ramljak ...

Zahvalna sam ih što su pisali i iznosili svoje objekcije o glumi, o kazalištu, o smislu života kad se živi od kazališta i za kazalište.

Je li mi moje teorijsko znanje o glumi ikad donijelo neku ulogu? Je li mi činjenica da uživam čitajući Dostojevskog ili Tolstoja, Andrića ili Krležu, donijela nešto glumačkog posla. Vjerujem da jest. Osjećam da svoj umjetnički identitet gradim u doticaju s drugim umjetnostima, upotpunjujem se slušajući glazbu, prateći recentnu likovnu scenu i performanse, strastveno gledam filmove, volim putovati i doživjeti čari prostora.

Zagovornica sam značaja opće teorije sustava, holističkog pristupa čovjeku. S druge strane, kad se glumcu ponudi uloga, ovaj je može i ne mora prihvatiti. Glumac mora dobro znati kad pročita dramski tekst je li može odigrati ulogu, treba iskreno sebi odgovoriti i jel želi kreirati tu ulogu najbolje što može. Čitajući dramski tekst ili filmski scenarij mi kao glumci moramo koristiti sposobnost prepoznavanja radnje te dobro razumjeti problematiku lika kojeg treba otjelotvoriti i prodrijeti u srž istine pisanog materijala. I moramo se odlučiti. Želimo ili ne želimo prihvatiti ulogu. Ako glumac prihvati ulogu, stvaralački proces mora biti mjesto gdje će iskušavati i isprobavati temeljito i predano svoje zadatke, za svaku probu se treba pripremiti kako bi bio ravnopravan partner u kreiranju predstave. Pokusi postaju mjestom susreta i kreativnog dijaloga. Glumac uveliko može dati svoj doprinos projektu, predstavi ili filmu i u konačnici umjetnosti. Studiranje mi je omogućilo da spoznam glumačke alate, tehniku glume, modele igre i način kako da zaštitim svoju privatnost i svoju osobnost, te da ne odustajem od svoje autentičnosti, jedinstvenosti, kao i da ne zanemarujem svoje društvene i obiteljske uloge, podjarmljujući ih elitnoj ulozi glumice ili umjetnice. Studirala sam, a potom i u praksi iskušavala i isprobavala kako da kroz sebe propuštam literarne - dramske sadržaje, kako da potičem svoju unutarnji osobni rast i da budem kreativno aktivna, te da stvaralaštvo glumačke igre za mene postane mjestom izraza slobode vlastite scenske prirodnosti koju uvijek nanovo otkrivam, kako u pripremama uloge, tako i tijekom izvedbe. U svom pedagoškom i umjetničkom angažmanu i dalje otkrivam, izgrađujem i usavršavam svoju tehničku glumačku osobnost, što mi omogućava da se disciplinirano odlijem od uzbudljivih i dojmljivih sadržaja koje promišljam, proživljavam i propuštam kroz sebe. Kazališni alati su mi u ne malo broju slučajeva pomogli da sebe olje upoznam, da nadržem i promijenim neka stečena uvjerenja i navike nekorisne za glumu i teatarski medij, pomogli su mi da izoštrim svoju percepciju, produbim moć opažanja i sposobnosti vezane za prepoznavanje, oblikovanje i opetovanje dramske radnje. Prema Gavelli, glumac umjetnu tehničku ličnost razvija kako bi nadržao automatizme koji sputavaju i ograničavaju njegovo tijelo. U tome procesu rada na sebi glumac otkriva nove mogućnosti svoga tijela, lik kojeg oblikuje nastanjuje se i sjedinjuje

s glumčevim tijelom koje se transformira prema zadatosti dramskog materijala. Tehnička ličnost zapravo je skup izvedbenih mogućnosti (tjelesnih, glasovnih, emocionalnih, psiholoških, duhovnih) koji omogućava uspostavu normativne glumačke osobnosti.

5.0. ANKETA O MODELIMA IGRE I USPOSTAVE KOMUNIKACIJE S PUBLIKOM

UPITNIK DOKTORSKOG ISTRAŽIVANJA „MODELI DRAMSKE IGRE I KOMUNIKACIJE KROZ KAZALIŠNI, FILMSKI I RADIJSKI MEDIJ“

SPOL : M Ž

DOB :

1. Koliko često gledate kazališne predstave?

- a) Nikad do sada nisam pogledao / pogledala kazališnu predstavu.
- b) Pogledam jednu do dvije predstave godišnje.
- c) Često gledam kazališne predstave.
- d) Svakog mjeseca pogledam bar jednu kazališnu predstavu.

2. Koliko Vam je gledanje kazališnih predstava važno u životu?

- a) Uopće mi nije važno.
- b) Malo mi je važno.
- c) Važno mi je.
- d) Jako mi je važno.

3. Kada gledate kazališnu predstavu, što Vam od navedenog najviše odgovara?

- a) Da je predstava na pozornici pod reflektorima, a ja sjedim u gledalištu u mraku.
- b) Kada glumci komuniciraju s publikom i uključuju nas u predstavu.
- c) Ne želim da me se išta pita ili da me se uključi u predstavu.

d) Kada glumci ne glume samo na pozornici već u cijelom prostoru i kada se ne prave da publika ne postoji.

4. Ova je predstava...

- a) komedija
- b) tragedija
- c) tragikomedija
- d) melodrama
- e) humorna monodrama

5. Jeste li ikada do sada pogledali monodramu (*dramsko djelo sa samo jednim likom*)?

- a) Nikada do sada.
- b) Pogledao / pogledala sam dvije monodrame.
- c) Pogledao / pogledala sam više od pet monodrama.
- d) Pretežito gledam monodrame.

6. Koji je od likova na Vas ostavio najjači dojam? (*moguće je odabrati više odgovora*)

- a) Irena
- b) Irenina majka
- c) Baka
- d) Baba
- e) časna Mihaela
- f) Korina
- g) Marta (Julijana)
- h) Maja

7. Možete li suosjećati s Ireninom potrebom da zadovolji potrebe i zahtjeve svoje obitelji, prijatelja, profesora i društva općenito?

- a) Mogu.
- b) Mogu razumjeti, ali osobno nemam takve potrebe.
- c) Imao / imala sam tu potrebu, ali sada više nemam.
- d) Donekle suosjećam jer ponekad imam potrebu odgovoriti na zahtjeve okoline.
- e) U potpunosti suosjećam, uvijek imam potrebu odgovoriti na sve zahtjeve svoje okoline.

8. Što mislite da Irenina okolina očekuju od nje? (moguće je zaokružiti više odgovora)

- a) Da se uda i da osnuje obitelj.
- b) Da udovolji njihovim željama jer oni joj ipak žele najbolje.
- c) Da ispuni njihova očekivanja jer svatko mora ispuniti svoju zadaću u obitelji.
- d) Da bude sretna i da ostvari sve ono što poželi i za što se potrudi.

9. Prema Vašem mišljenju, koja je najveća Irenina želja?

- a) Da ju obitelj pusti na miru i da ju više ne zovu na mobitel.
- b) Da svi oko nje budu sretni.
- c) Da se ispiše s Pravnog fakulteta.
- d) Da nađe put do samoostvarenja i svrhu u životu.

10. Smatrate li da su samostalan odabir životnog puta i samoostvarenje bitne stavke u životu?

- a) Nebitne su.

b) Donekle su bitne.

c) Poprilično su bitne.

d) Jako su bitne.

11. Je li glumica uspjela vjerno dočarati svih osam različitih ženskih likova?

a) Nije.

b) Donekle je uspjela.

c) Poprilično je dobro uspjela.

d) U potpunosti je uspjela.

12. Koji je trenutak u predstavi na Vas ostavio najveći dojam? Molimo Vas, kratko napišite i zašto.

5.1. METODOLOGIJA ISTRAŽIVANJA

Metodologija istraživanja predstavlja opis primjenjivanih istraživačkih metoda u provedbi istraživanja i podrazumijeva sveukupnost metodoloških postupaka koje istraživač primjenjuje u istraživanju.¹⁵ Metodološki okvir istraživačkog procesa temelji se na “prethodnim istraživanjima i izučavanju literature, odabiru metodologije istraživačkog rada, prikupljanju podataka i analizi podataka i tumačenju rezultata.”¹⁶

Poglavlje o metodologiji istraživanja podijeljeno je na četiri dijela te otpočinje opisom metodologije prikupljanja podatka (4.1.1.) i opisom uzorka i upitnika (4.1.2.). Primjena prikladnih metoda analize podataka opisana je u 4.1.3. poglavlju doktorskoga rada.

5.1.1. METODA PRIKUPLJANJA PODATAKA

Istraživački proces višeslojan je te se provodio u nekoliko istraživačkih faza. Prikupljanje primarnih podataka uslijedilo je nakon odigrane predstave koja je osmišljena za potrebe doktorskog rada. Predstava *Jedna od sestara* humorna je monodrama koja je u svrhu doktorskog istraživanja izvedena 11 puta u deset različitih gradova, pred publikom različite dobi, spola i u specifičnim i nespecifičnim kazališnim uvjetima - sve kako bi se ispitali modeli glumačke igre i suigra glumice i publike tijekom stvaranja predstave. Budući da je predstava započinjala već samim ulaskom publike u prostor igranja predstave, glumica je neposredno prilazila publici i svakog zamolila da nakon odgledane predstave ispuni anketu. Svakom su ispitaniku predani upitnik i kemijska olovka. Svaka izvedba monodrame ovisi o suigri glumice i publike te je svaka izvedba jedinstvena i neponovljiva tako da su podatci morali biti prikupljeni neposredno nakon svake izvedbe, na licu mjesta. Podatci su prikupljeni metodom „olovka i papir“, u istraživanju je ispitanicima osigurana anonimnost, a ispunjen upitnik nakon odigrane predstave ispitanici su odložili u kutiju predviđenu za odlaganje upitnika nakon njegova ispunjavanja.

¹⁵ Žugaj, M. (2006.) Temelji znanstvenoistraživačkog rada (metodologija i metodika), Varaždin:TIVA

¹⁶ Horvat, J. i Mijoč. J. (2019.) Istraživački SPaSS, Naklada Ljevak d.o.o., Sveučilište Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku, Ekonomski fakultet u Osijeku

5.1.2. OPIS UZORKA I UPITNIKA

Provedeno je kvantitativno istraživanje tijekom rujna 2021. godine gdje je na 11 predstava podijeljeno 330 upitnika, od kojih je 272 upotrijebljeno u analizi podataka jer su zabilježili potpune odgovore, odnosno ispunjenost veću od 90 % upitnika. Predstave su kao mjesto i subjekt prikupljanja podataka odigrane u deset hrvatskih gradova, a opis mjesta prikupljanja podataka nalazi se u tablici 1.

Tablica 1. Mjesta prikupljanja podataka

	Broj ispitanika	% ispitanika
Bale	14	5,1
Draguzeti	31	11,4
Đakovo	27	9,9
Medulin	12	4,4
Osijek	60	22,1
Požega	29	10,7
Pula	29	10,7
Rovinj	21	7,7
Slatina	25	9,2
Vodnjan	24	8,8
Ukupno	272	100,0

Podatci su prikupljeni na 11 lokacija u deset gradova jer u gradu Osijeku bila određena dva mjesta za prikupljanje podataka. Sukladno navedenom, najveći broj ispitanika dolazi iz Osijeka (22,1 %), ostali su gradovi ujednačeni u udjelu broja ispitanika (od 4,4 % do 11,4 %).

Jedna od osnovnih obilježja ispitanika jesu spol i dob te su podatci navedenih varijabla analizirani u nastavku.

Tablica 2. Spol ispitanika

	Broj ispitanika	% ispitanika
muškarci	62	22,8
žene	210	77,2
Ukupno	272	100,0

Prema podacima iz tablice 2. vidljivo je da su ispitanici najčešće ženskog roda jer je u uzorku prisutno 22,8 % muškaraca, a 77,2 % žena.

Raspon starosti ispitanika nalazi se u intervalu od 16 do 78 godina, a prosječna je dob ispitanika 39,06 godina (standardna devijacija iznosi 18,726).

Za prikupljanje podataka upotrijebljen je upitnik koji predstavlja korisnu metodu prikupljanja podataka kada je u fokusu interesa istraživača velik broj ispitanika (Horvat, 2011). Upitnik se sastoji od 14 pitanja i izjava od kojih je 13 zatvorenog tipa, a jedno je pitanje otvorenoga tipa. Pitanja upitnika usmjerena su ispitivanju stajališta i zadovoljstva odigranom predstavom, a cjeloviti se upitnik nalazi u prilogu 1.

5.1.3. METODOLOGIJA ANALIZE PODATAKA

Postavljene hipoteze rada provjeravaju se umjetničkom izvedbom i analizom primarnih podataka, a podatci prikupljeni kvantitativnim istraživanj potpora su tezama postavljenim u umjetničkom dijelu doktorata. Prikupljeni podatci analiziraju se primjenom univarijatnih statističkih metoda (mjere središnje tendencije, mjere disperzije, mjere asimetrije i mjera zaobljenosti) te bivarijatnim statističkim metodama (korelacijska analiza primjenom Pearsonova ili Spearmanova koeficijenta korelacije te hi-kvadrat testom neovisnosti).

5.2. REZULTATI ISTRAŽIVANJA I RASPRAVA

Rezultati istraživanja prikazuju se od primjene jednostavnijih statističkih metoda (2.1.) prema složenijim metodama (2.2.). U poglavlju deskriptivne statistike opisuje se analiza zasebnih varijabla, a bivarijatna statistika donosi usporedbu povezanosti i razlika između dviju varijabla.

5.2.1. OPIS VARIJABLA

Analiza podataka primarnog istraživanja započinje opisom varijabla upitnika. „Deskriptivna statistika opisuje prikupljene statističke podatke i pritom se služi broječanim i grafičkim metodama kako bi se podatci prikazali na razumljiv i pregledan način krajnjem korisniku“ (Horvat i Mijoč, 2019:152). Drugi naziv za deskriptivnu statistiku jest i univarijatna statistika jer se analizira samo jedna varijabla. U nastavku je pregled tabličnih i grafičkih prikaza za svaku varijablu zasebno.

Ispitanici su ocjenjivali učestalost gledanja kazališnih predstava pri čemu je svaki ispitanik mogao odabrati samo jedan odgovor koji ga najbolje opisuje.

Tablica 3. Učestalost gledanja kazališnih predstava

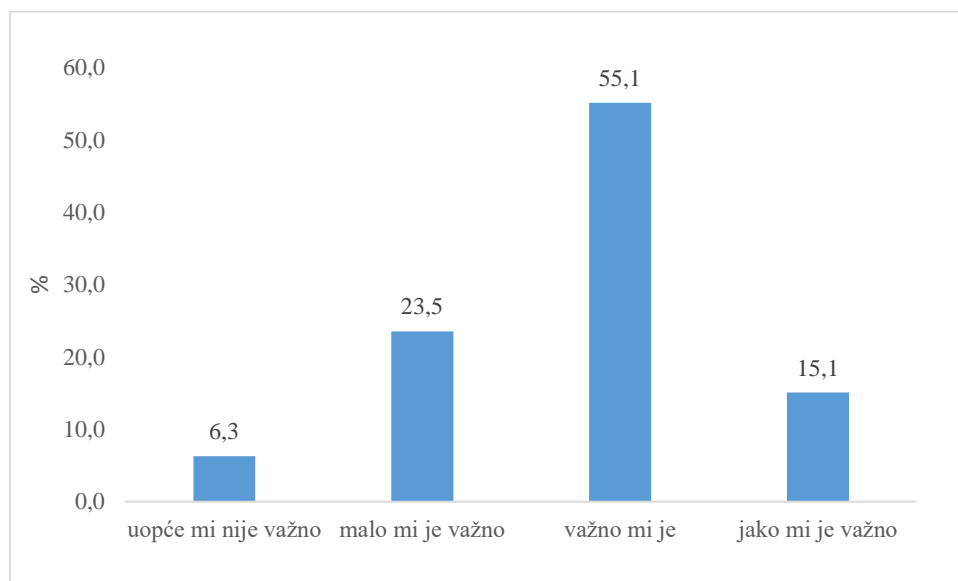
	Broj ispitanika	% ispitanika
Nikad do sada nisam pogledao / pogledala kazališnu predstavu.	4	1,5
Pogledam jednu do dvije predstave godišnje.	150	55,1
Često gledam kazališne predstave.	98	36,0
Svakog mjeseca pogledam bar jednu kazališnu predstavu.	20	7,4
Ukupno	272	100,0

Ispitanici se mogu odrediti kao posjetitelji kazališta jer se 98,5 % ispitanika izjašnjava kao gledatelji kazališnih predstava, odnosno njihova učestalost prisutna je bar jednom na godišnjoj razini. Ipak, najučestaliji je odgovor *Pogledam jednu do dvije predstave godišnje.* koji je odabralo

55,1 % ispitanika, nakon čega slijedi odgovor *Često gledam kazališne predstave*. s 36 % učestalosti odgovora ispitanika.

Ispitanici su vrjednovali kolika je važnost gledanja kazališnih predstava prema osobnom afinitetu i potrebama čime se dobiva uvid u važnost prikazanog sadržaja za ispitanike.

Grafikon 1. Ocjena važnosti gledanja kazališnih predstava

Većini ispitanika (55,1 %) gledanje kazališnih predstava predstavlja važnu sastavnicu, njih je 23,5 % odgovorilo da im je gledanje kazališnih predstava malo važno, a za 15,1 % ispitanika gledanje kazališnih predstava predstavlja jako važnu životnu sastavnicu. Promatrano kumulativno, 70,2 % ispitanika gledanje kazališnih predstava smatra važnim (važno mi je i jako mi je važno) što upućuje na zaključak o nužnosti kazališnih predstava u slobodnom vremenu ispitanika.

Ispitanici su ocjenjivali koja im konvencija igranja kazališne predstave najviše odgovara pri čemu je svaki ispitanik mogao odabrati samo jedan odgovor koji ga najbolje opisuje. Analiziranim se pitanjem namjeravalo ispitati potrebu za interaktivnosti u kazališnim predstavama koja je u dosadašnjoj kazališnoj praksi minimalno zastupljena.

Tablica 4. Opis konvencija igranja kazališne predstave

	Broj ispitanika	% ispitanika
Predstava je na pozornici pod reflektorima, a ja sjedim u gledalištu u mraku.	78	28,7
Glumci komuniciraju s publikom i uključuju nas u predstavu.	32	11,8
Ne želim da me se išta pita ili da me se uključi u predstavu.	35	12,9
Glumci ne glume samo na pozornici, već u cijelom prostoru i kada se ne prave da publika ne postoji.	127	46,7
Ukupno	272	100,0

Ispitanicima najviše odgovara nekonvencionalni model igranja predstave (46,7 %) u kojem se kao prostor igre tretira i prostor izvan pozornice i u kojem glumci igraju predstavu tako da i publiku prihvaćaju kao relevantnog sudionika u predstavi. Njih se 28,7 % najbolje osjeća tijekom tradicionalnog izvođenja predstave, tj. *da je predstava na pozornici pod reflektorima, a ja sjedim u gledalištu u mraku*. Najmanji broj ispitanika, njih 11,8 %, želi komunicirati s glumcima za vrijeme predstave i biti dijelom kazališnoga čina.

Ispitanici su određivali kojeg je žanra, prema njihovu mišljenju, odigrana monodrama *Jedna od sestara*.

Tablica 5. Žanrovsko određenje predstave

	Broj ispitanika	% ispitanika
Komedija	23	8,5
Tragedija	2	,7
Tragikomedija	10	3,7
Melodrama	9	3,3
Humorna monodrama	228	83,8
Ukupno	272	100,0

Većina ispitanika, njih 83,8 %, ispravno je prepoznalo da je prikazani sadržaj humorna monodrama čime se dobiva uvid u uspješnost komunikacijskog koda između izvođača i publike tijekom igranja kazališne predstave.

Ispitanici su odgovarali na pitanje jesu li ikada do gledanja monodrame Jedna od sestara pogledali koju drugu monodramu te je objašnjeno da je monodrama dramsko djelo sa samo jednim likom.

Tablica 6. Zastupljenost gledanja žanra monodrame kao kazališnog žanra

	Broj ispitanika	% ispitanika
Nikada do sada.	87	32,0
Pogledao / pogledala sam dvije monodrame.	89	32,7
Pogledao / pogledala sam više od pet monodrama.	94	34,6
Pretežito gledam monodrame.	2	,7
Ukupno	272	100,0

Većina je ispitanika (34,6 %) pogledala više od pet monodrama do sada, njih 32,0 % odgovorilo je da nikada do sada nisu pogledali monodramu, a 32,7 % ispitanika pogledalo je više od dvije monodrame. Promatrano kumulativno, 67,3 % ispitanika relativno je dobro upoznato s

monodramom kao žanrom (*Pogledao/pogledala sam dvije monodrame. i Pogledao / pogledala sam više od pet monodrama.*) što upućuje na zaključak o dobroj zastupljenosti monodrame kao žanra u kazališnoj ponudi hrvatskog glumišta. Ispitanici su odgovarali na pitanje koji je od osam ženskih likova na njih ostavio najjači dojam. Bilo im je ponuđeno da odaberu više od jednoga odgovora.

Tablica 7. Koji je lik ostavio najjači dojam

	Odgovori		% ispitanika
	n	%	
Irena	172	39,9 %	63,2 %
Irenina majka	45	10,4 %	16,5 %
Baka	83	19,3 %	30,5 %
Baba	83	19,3 %	30,5 %
časna Mihaela	19	4,4 %	7,0 %
Korina	5	1,2 %	1,8 %
Marta (Julijana)	16	3,7 %	5,9 %
Maja	8	1,9 %	2,9 %
Ukupno	431	100,0 %	158,5 %

39,9 % ispitanika odabralo je lik Irene kao najdojmljiviji lik u monodrami, a budući da je to pitanje bilo pitanje s mogućim višestrukim odabirom, vidljivo je da je 172 ispitanika, od njih 431 koliko ih je odgovorilo na to pitanje, odabralo lik Irene koji je ujedno i središnji lik monodrame i lik s najvećom pokretačkom silom u radnji monodrame. Jednak udio ispitanika (19,3 %) odabrao je lik Bake i lik Babe kao najdojmljiviji lik što je vrlo korisna povratna informacija izvođaču (glumici) koja igra monodramu jer ta su dva lika u najvećem dobnom odmaku od lika Irene te je za utjelovljenje lika Bake i Babe bila potrebna najsloženija glumačka transformacija. Ispitanici su vrjednovali do koje su mjere suosjećali ili nisu suosjećali s potrebom glavnog lika Irene da zadovolji potrebe i zahtjeve svoje bliže i šire okoline.

Tablica 7. Suosjećam s Ireninom potrebom da zadovolji potrebe i zahtjeve svoje obitelji, prijatelja, profesora i društva općenito

	Broj ispitanika	% ispitanika
Ne suosjećam.	7	2,6 %
Mogu razumjeti, ali ja osobno nemam takve potrebe.	55	20,2 %
Imao / imala sam tu potrebu, ali sada više nemam.	29	10,7 %
Donekle suosjećam, i ja ponekad imam potrebu odgovoriti na zahtjeve okoline.	100	36,8 %
U potpunosti suosjećam, uvijek imam potrebu odgovoriti na sve zahtjeve svoje okoline.	81	29,8 %
Ukupno	272	100,0 %

Podatci pokazuju da je 20,2 % ispitanika odgovorilo da mogu razumjeti Ireninu potrebu da zadovolji potrebe i zahtjeve svoje obitelji i okoline, ali da osobno nemaju takve potrebe. Njih 36,8 % odgovorilo je da donekle suosjećaju s Irenom i da ponekad imaju potrebu odgovoriti na zahtjeve okoline, a 29,8 % ispitanika u potpunosti suosjeća s Irenom i uvijek ima potrebu odgovoriti na sve zahtjeve svoje okoline. Promatrano kumulativno, 86,8 % ispitanika razumije Ireninu potrebu da zadovolji potrebe okoline, a njih 66,6 % povremeno ili uvijek osjeća potrebu da zadovolji potrebe i očekivanja okoline. Može se zaključiti da je većina publike sa zanimanjem pratila monodramu jer je kod većine publike došlo do trenutka prepoznavanja između njihovih vlastitih postupaka i postupaka glavnog lika u monodrami.

Ispitanici su odgovarali na pitanje koja su, prema njihovu mišljenju, očekivanja Irenine okoline.

Tablica 8. Očekivanja okoline od Irene

Odgovori	% ispitanika		
	n	%	
– da se uda i da osnuje obitelj	112	27,1 %	41,2 %
– da udovolji njihovim željama jer oni joj ipak žele najbolje	147	35,5 %	54,0 %
– da ispunji njihova očekivanja jer svatko mora ispuniti svoju zadaću u obitelji	121	29,2 %	44,5 %
– da bude sretna i da ostvari sve ono što poželi i za što se potruđi	34	8,2 %	12,5 %
Ukupno	414	100,0 %	152,2 %

Većina je ispitanika (35,5 %) odgovorila da okolina od Irene očekuje da udovolji njihovim željama jer oni joj ipak žele najbolje, a 29,2 % odgovorilo je da očekuju da Irena ispunji njihova očekivanja jer svatko mora ispuniti svoju zadaću u obitelji. Zaključuje se da je većina publike prepoznala radnju monodrame i dramske sile koje se suprotstavljaju glavnoj radnji lika Irene.

Od ispitanika se tražilo da odrede koja je, prema njihovu mišljenju, najveća Irenina želja.

Tablica 9. Najveća Irenina želja

	Odgovori		% ispitanika
	n	%	
– da ju obitelj pusti na miru i da ju više ne zovu na mobitel	18	6,3 %	6,6 %
– da svi oko nje budu sretni	20	6,9 %	7,4 %
– da se ispiše s Pravnog fakulteta	21	7,3 %	7,7 %
– da nađe put do samoostvarenja i svrhu u životu	229	79,5 %	84,5 %
Ukupno	288	100,0 %	106,3 %

Većina ispitanika (79,5 %) prepoznala je da je Irenina najveća želja pronaći put do samoostvarenja i svrhu u životu. Zaključuje se da je većina ispitanika prepoznala glavnu motivaciju glavnog lika koja ga pokreće da poduzima aktivnosti koje ga vode k ostvarenju glavnog cilja u monodrami.

Ispitanici su ocjenjivali važnost koju za njih ima samostalan odabir životnog puta i samoostvarenje u životu.

Tablica 10. Samostalan odabir životnog puta i samoostvarenje bitne su životne stavke

	Broj ispitanika	% ispitanika
Nebitno je.	1	,4 %
Donekle je bitno.	10	3,7 %
Poprilično je bitno.	61	22,4 %
Jako je bitno.	199	73,2 %
Ukupno	271	99,6 %
Nedostajuće vrijednosti	1	,4 %
Ukupno	272	100,0 %

Većina ispitanika (73,2 %) smatra da je samostalan odabir životnog puta i samoostvarenje bitna stavka u životu (*Jako je bitno.*). Zaključuje se da je tema monodrame relevantna i da komunicira s potrebama publike koja je osjetljiva i prijemčiva za monodramu koja pak obrađuje tematiku pojedinca koji traži svoje pravo na samostalan odabir životnog puta i ostvarenje svojih potreba i životnih želja.

Ispitanici su odgovarali na pitanje koje je postavljeno u svrhu vrjednovanja glumačke izvedbe i sposobnosti brze glumačke transformacije u formi monodrame.

Tablica 11. Je li glumica uspjela vjerno dočarati svih osam različitih ženskih likova?

	Broj ispitanika	% ispitanika
Nije.	1	0,4 %
Donekle je uspjela.	12	4,4 %
Poprilično je dobro uspjela.	58	21,3 %
U potpunosti je uspjela.	201	73,9 %
Ukupno	272	100,0 %

Većina ispitanika (73,9 %) smatra da je glumica uspjela vjerno dočarati svih osam različitih ženskih likova. Budući da je publika (ispitanici) u ovom obliku monodrame postavljena u poziciju izvedbenog partnera (kora) glumici, koja u suigri s publikom kao korifej tijekom svake izvedbe stvara predstavu, zaključuje se da je glumica uspjela ostvariti prijenos misli, dojma i osjećaja na publiku te time ostvarila svoj glumački zadatak.

Analiza ključnog trenutka u predstavi koji je ostavio na publiku najveći dojam mjerena je otvorenim pitanjem kojim su ispitanici zamoljeni za upis vlastita odgovora na pitanje:

Koji je trenutak u predstavi na Vas ostavio najveći dojam?

Molimo Vas, kratko napišite i zašto.

Kako je riječ o otvorenom pitanju, svi odgovori publike navode se u tablici 13. bez intervencije u njihov smisao i zapis.

Tablica 12. Trenutak u predstavi s najvećim dojmom na publiku

Odgovor	Oznaka
„Anastazija“	
„Ovo je savršen trenutak“	*
„Savršen trenutak!“	*
„Savršen trenutak“, razgovor s ocem i nakon konačne odluke i odabira svog načina života.	* !
Baba	∞
Baba – prolaznost života!	!∞
Baba kada je govorila o svrsi života i prolaznosti istoga.	∞
Baba Legenda / Savršen trenutak.	*
Baba, iskreno i puno emocija.	∞
Baba, zbog mudrosti.	∞
Babin govor o starosti i prolaznosti života.	∞
Babino prebiranje života!	∞
Baka – zato što govori o prolaznosti.	∞
Baka i kraj!	∞ *
Baka i njezin stav!	∞
Baka koja zove unuku u posjet.	∞
Baka – njezina želja da vidi unuku i razgovara s njom, strah od smrti, prolaznosti života...	∞
Baka.	!
Bake su tako istinite i dirljive.	∞
Bakin i mamin lik jer su dočarali današnje društvo na zabavan način, ali su ga istovremeno kritizirali.	∞
Bakina priča. Nikad ne znamo što se može dogoditi sutra. Trebali bismo posvetiti vrijeme bližnjima.	∞
Baš sam se nasmijala! Hvala na predstavi!	
Bilo ih je više, nastup bake!	∞

Bravo!	
Brz prelazak iz lika u lik.	!
Časna sestra!	
Da je krenula po svome.	!
Da slijedi svoj cilj!	!
Definitivno kraj!	*
Dio Irenina načina borbe te kraj kada nalazi ono što zaista želi. Konačan uspjeh najveća je nagrada.	!
Dobro je glumila babu i časnu. Dobar kontakt s publikom!	∞
Dojam Irenine majke da joj djeca nisu ispala kako je željela.	
Dolazak babe jer je bilo smiješno.	
Energija glume kroz predstavu bila je jaka i teško je izdvojiti trenutak koji je bio najbolji.	
Finale u skladištu, suočenje s ocem i odluka o vlastitu odabiru životnog puta.	!
Govor bakice. Mark Knopfler.	∞
Hrabrost da napusti faks, radi ono što voli! Glazba je dobro odabrana!	!
I mene izludi mobitel!	
Incident Anastazija <3, smiješno.	
Interakcija s publikom, lik babe (zorno prikazano, glumici stoje sve ove uloge i vidi se da uživa u svom poslu).	
Irena na kraju predstave jer je doista sretna.	*
Irena očekuje da obitelj poštuje njezine želje.	!
Irenin razgovor s ocem.	
Irenina borba – zbog mog osobnog životnog iskustva.	!
Irenina pobuna – odustajanje od faksa i osamostaljenje jer je najizražajniiji trenutak u predstavi.	
Irenina spoznaja da mora/želi udovoljiti sebi, ne zadovoljavati formu.	!
Irenine svađe s ocem koji na kraju ipak nije toliko loš.	
Ispis s Pravnog fakulteta.	!

Izlazak Irenine majke!	
Izražavanje emocija.	
Ja sam kao i ta majka! hahaha	
Jako lijepo i puno emocije!	#
Jako mi se svidjelo!	#
Jasan odnos s partnerom – odlučno prekida kad joj dosadi nezrelo nadmetanje.	!
Kad je Irena spakirala stvari i odlučila da više neće studirati pravo – oduševila me je njezina hrabrost.	!
Kad je Irenina mama govorila o svojim kćerkama i o tome da neće imati unučad. Dojmilo me se jer je to česta situacija u današnjem svijetu.	
Kad je ostvarila svoj izbor.	!
Kad je postala samostalna.	!
Kad je pričala o Anastaziji jer je to bilo smiješno.	
Kad je riješila suprotstaviti se ocu.	!
Kad je upisala faks koji želi. Jer tako mora biti!	!
Kad ju je tata nazvao. Nesuglasja su ipak sretno završila.	
Kad mi nije dala piti vino.	
Kada baba posjeti Irenu, bilo je dirljivih trenutaka, kao i sam kraj predstave jer je Irena sretna i uspjela je ostvariti svoje težnje.	∞ !
Kada Irena odabire svoj put i odluči raditi u životu ono što je najviše veseli. Zato što smo više manje svi na istom putu. Hvala na predstavi!	!
Kada je baka pričala o smrti jer je bilo izrazito emocionalno.	∞
Kada je glumica govorila da moramo slijediti svoje želje i snove.	
Kada je glumila lik babe jer sam u tom liku vidjela obje svoje bake.	∞
Kada je Irena odlučila ispisati s Pravnog fakulteta.	!
Kada je Irena postala neovisna jer je to prvi korak k samoostvarenju.	!
Kada je Irenin otac pustio da radi ono što želi.	!
Kada je meditirala i pronašla mir.	!
Kada je odlučila što je njezin životni put.	!

Kada je ostavila dečka.	!
Kada je spomenula otmicu (Anastazija).	
Kada napravi što želi!	!
Kada otac prihvati želju svoje kćerke Irene.	
Kada promijeni uloge npr. Irena – baba.	
Koja energija i gluma! Svaka čast!	
Kolači. :-)	
Komunikacija s gledateljima, gluma u cijelom prostoru. Kolači :-) Zanimljivije je jer gledatelj suosjeća, a i sudjeluje u predstavi.	
Komunikacija s publikom!	
Komunikacija s bakom i bakin monolog.	
Kosača, odnos s tatom.	
Kraj.	
Kraj Babina nastupa – tužna je starost ako (p)ostaneš usamljen.	∞
Kraj mi je ostavio najveći dojam. Naučila me je da pratim svoje snove.	*
Kraj monodrame u kojem je glumica konačno doživjela oslobođenje kojim se uputilo na svjetlo u njezinu životu.	*
Kraj predstave jer je Irena ostvarila svoj životni cilj!	*
Kraj predstave!	*
Kraj pun emocije!	*
Kraj – kada Irena odlučuje slijediti svoj put i pronalazi mir! Super je bilo! Hvala i sretno!	*
Kraj – kada je odlučila slijediti svoj san.	*
Kraj – ovo je savršen trenutak!	*
Kraj – poučno, inspirativno i dirljivo!	*
Kraj – jer je Irena pronašla svoj put!	*
Kraj – jer je išla za svojim putem!	*
Kraj – jer je našla mir i samoostvarenje.	*
Kraj – jer se Irena odlučila zauzeti za sebe.	*

Kraj – kad je Irena napokon opuštена, mirna i sretna.	*
Kraj – kada se ispisala s faksa i pronašla svoj savršen trenutak.	*
Kraj – kada se smirila i stavila osmijeh na lice.	*
Kraj – rasplakala me.	*
Kraj!	*
Kraj! <3	*
Kraj – jer je ostvarila ono što je željela – imala je svoje „JA“.	*!
Kraj.	*
Kraj. Irena osjeća olakšanje kada razgovara s ocem.	*
Kraj. Zbog sažetosti esencije cijele predstave.	*
Likovi i događaji su mi bili podjednako zanimljivi i efektni – dobro odglumljeno! Bravo!	1
Majčin monolog.	
Majčino zahtijevanje popravka Irenine prehrane jer sam jako suosjećala.	
Majka. Podsjeća me na mene.	
Meni je bilo sve odlično!	#
Babin monolog, pokazao je tešku stranu prolaznosti života.	∞
Babin monolog. Trebamo provesti što više vremena s ljudima kojima je iskreno stalo do nas. Nisam uspjela posljednje trenutke provesti sa svojom pa znam da je jako bitno i sve bih dala da to mogu promijeniti.	∞
Monolog između Irene i Branka.	
Na kraju jer je posebna! <3	*
Na mene je najveći dojam ostavio kraj predstave kada Irena shvati što želi i što je njezin životni put i da je to zato pravi put.	*
Najemotivniji mi je bio kraj koji otvara njezinu perspektivu.	*
Najveći je dojam na mene ostavio trenutak kada je glumila Martu zbog brzine pričanja i strasti s kojom glumi. Vidi se da uživa u tome.	
Najveći je dojam ostavila baka zbog njezina napadnog, ali i snažnog karaktera.	
Najveći mi je dojam ostavio babin monolog. Jednostavno me pogodio u dušu.	∞
Ni jedan.	

Nije dala svoje vino. Nasmijala sam se. Izrazila je svoju volju... sve je bilo dobro.	!
Ni jedna scena nije na meni nužno ostavila dojam, no s prvom Ireninom scenom te bakinom scenom mogao sam najviše suosjećati jer sam to osjetio.	∞
Njezino osvješćivanje i trenutak kada prestaje biti poslušna da ispunjava tuđe želje.	!
Odabir najboljeg kolača, mama u prozoru koja u deset sekundi kaže sve što mame govore, Branko u stolcu, baka u tramvaju, mail obitelji. :-)	
Odabir samostalnosti!	!
Odlična!	#
Odluka da nastavi svojim putem.	!
Opći dojam odličan!	#
Opći dojam savršen!	#
Opisivanje članova obitelji jer pomaže u boljem shvaćanju monodrame.	
Ovo je savršen trenutak! <3	*
Početak predstave kada Irena priča o očekivanjima.	
Pojavljivanje Irenine majke jer je takav opis majke skoro pa univerzalan.	
Pomirenje s ocem!	*
Poseban trenutak na kraju predstave.	*
Poziv oca na kraju predstave.	*
Prekid s Brankom jer je najteže biti svoj u životu.	
Priča o Anastaziji jer je bilo smiješno.	
Prijelazi iz lika u lik.	1
Prikaz babe jer ja sam baba i suosjećam s babom. P. S. Glumica je super!	∞
Prizor s Ireninom majkom kao uvid u Ireninu „alternativnu budućnost“.	
Razgovor Irene i oca jer u tome se najviše pronalazim.	
Razgovor s tatom na kraju predstave, bilo je dirljivo i zanimljivo. Svaka čast. <3	*
Razgovor sa starom babom.	∞
Sama glumica, prekrasna je!	
Scena gdje Irenina mama priča o svojim očekivanjima od Irene jer me podsjeća na vlastitu majku.	

Spoznaja da čovjek treba biti svoj, a ne ispunjavati tuđe obrasce !	
Starost, prolaznost života.	∞
Super gluma!	#
Svaki je lik na mene ostavio neki dojam. U nekim trenutcima mogla sam se zamisliti i to me pogodilo.	#
Svaki mi se trenutak jako svidio i glumica je bila odlična. :-)	#
Svaki trenutak u predstavi. Glumica se jako potrudila.	#
Sve. <3	#
Sve je bilo fenomenalno!	#
Sve je puno istine!	#
Sve mi je bilo superiška.	#
Sve mi se sviđa!	#
Sve scene s majkom i bakama.	
Sve super!	#
Sve jer je iskazala mnoge životne istine.	#
Sve!	#
SVE!	#
Sve.	#
Tatin poziv na kraju jer je bio najuvjerljiviji.	*
Tijek je radnje prilično ujednačen, bez posebnih iskakanja.	
Transformacija minimalnim fizičkim sredstvima u različite uloge!	1
Transformacije u više likova jer to je jako zahtjevan glumački posao.	1
Trenutak kad je donijela svoju konačnu odluku.	
Trenutak kad je ostvarila snove.	!
Trenutak kada Irena govori o tome kako zadovoljava svoje roditelje. Zato što sam i sama bila u takvoj situaciji.	
Trenutak kada je baba pričala kako ju Irena ne posjećuje i kako će ubrzo umrijeti jer suosjećam s njom (Irenom). Također, kada je podijelila mađarice.	

Trenutak na samome početku kada je Irena govorila o „pritisku“ okoline i kako se od nje očekuje da ispuni svačija očekivanja. Najviše mi se to svidjelo jer sam se mogla poistovjetiti s tim „problemom“.	
Trenutak u kojem je Irena pronašla svoj mir!	
Upornost u ostvarivanju svojih ciljeva.	!
Uvjerljiva interpretacija svih likova i odličan izbor glazbe.	1
Uzimanje stvari, odnosno života u svoje ruke s obzirom na to da se teško natjerati na to kada si okružen cijeli život s ljudima koji od tebe očekuju!	
Veći ste od svih velikih!	
VRH!	
Zadnja slika!	*
Zadnji, kad je odlučila napraviti što želi.	*
Zamisli se čovjek nad sobom i odnosima u obitelji.	*
Završetak predstave.	*
Završetak predstave! Postaje dio publike!	*
Završetak, kraj predstave.	*

Sadržajnom analizom odgovora utvrđeno je da se učestalo ponavlja pet tema u odgovorima te su sukladno tomu kodirani njihovi odgovori kako bi se prebrojila učestalost.

Tablica 13. Najveći dojam na publiku

Impresija	Oznaka	Broj ispitanika
Posljednja scena	*	45
Sve	#	20
Transparentne transformacije iz lika u lik	1	7
Lik Babe	∞	28
Irenina odluka da sama donosi svoje životne odluke	!	37

Sukladno rezultatima vidljivo je da je na većinu ispitanika koji su odgovorili na pitanje *Koji je trenutak u predstavi na Vas ostavio najveći dojam? Molimo kratko napišite i zašto.* najveći dojam ostvarila posljednja scena u kojoj Irena, nakon što je smogla hrabrosti izboriti se za svoje životne izbore, pronašla mir i pomirila se s ocem, tako da je na kraju ostvarila afirmaciju svojih afiniteta i podršku obitelji. Odmah nakon samog kraja ispitanici su odgovorili da je lik Babe na njih ostavio najveći dojam i to zbog toga što ih je podsjetio na starije osobe koje i sami poznaju ili se možda i sami nalaze u sličnoj životnoj situaciji kao i lik Babe.

5.3. PROVEDBA BIVARIJANTNE STATISTIČKE ANALIZE

Inferencijalnom statističkom analizom ispituju se povezanosti i razlike među varijablama. „U ispitivanju odnosa između statističkih varijabla upotrebljava se inferencijalna statistika. Metode inferencijalne statistike dijele se na parametrijske i neparametrijske metode, a parametrijske se metode upotrebljavaju za: a. istraživanje razlika između varijabla i b. istraživanje povezanosti između varijabla”¹⁷

Analiziraju se ovisnost između prepoznavanja žanra predstave i spola ispitanika, odnosno namjera je doznati prepoznaje li određena skupina ispitanika više ili manje žanr predstave.

Tablica 14. Usporedba povezanosti spola i prepoznatosti žanra predstave

Spol		Prepoznat žanr predstave			Ukupno
		Ne	Da		
	Muškarac	n	17	45	62
		%	27,4 %	72,6 %	100,0 %
	Žena	n	27	183	210
		%	12,9 %	87,1 %	100,0 %
Ukupno		n	44	228	272
		%	16,2 %	83,8 %	100,0 %

¹⁷ Horvat, J. i Mijoč. J. (2019.) Istraživački SPaSS, Naklada Ljevak d.o.o., Sveučilište Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku, Ekonomski fakultet u Osijeku, str. 334

Rezultati hi-kvadrat testa neovisnosti upućuju na postojanje statistički značajne ovisnosti između dviju promatranih varijabli ($\chi^2 = 7,486$, $df = 1$, $p = 0,006$). Ispitanice u većoj mjeri prepoznaju žanr odigrane predstave (87,1 %) nego ispitanici (72,6 %).

Osim dobne starosti, ispitanike u posjećivanju kazališnih predstava određuju i druge demografske odrednice poput dobi i obrazovanja. Provedena je korelacijska analiza kojom se nastojala ispitati povezanost između varijable godine starosti i varijabla povezanih s kazališnom predstavom.

Tablica 15. Korelacijska analiza

Spearman's rho		Godine starosti	(1)	(2)	(3)	(4)
(1) Važnost gledanja kazališnih predstava	Spearmanov koeficijent korelacije	,368**	1,000			
	p	,000				
	n	272	272			
(2) Gledanje monodrame	Spearmanov koeficijent korelacije	,588**	,492**	1,000		
	p	,000	,000	.		
	n	272	272	272		
(3) Suosjećam s Ireninom potrebom da zadovolji potrebe i zahtjeve svoje obitelji, prijatelja, profesora i društva općenito	Spearmanov koeficijent korelacije	,037	,197**	,022	1,000	
	p	.548	.001	.718	.	
	n	272	272	272	272	
(4) Glumica je uspjela vjerno dočarati svih osam različitih ženskih likova	Spearmanov koeficijent korelacije	-,024	,073	-,104	,194**	1,000
	p	,696	,229	,087	,001	.
	n	272	272	272	272	272

Spearmanov koeficijent korelacije potvrdio je pozitivnu povezanost između dobne starosti i važnosti gledanja kazališnih predstava ($r_s = 0,368$, $p < 0,001$) te dobne starosti i učestalosti gledanja žanra monodrame ($r_s = 0,588$, $p < 0,001$). Povećanjem dobne starosti ispitanice postupno osvještavaju važnost gledanja kazališnih predstava, a posebice se ističe učestalost odabira žanra monodrame.

Za iste varijable provedeno je ispitivanje razlika u prosječnim ocjenama između muškaraca i žena. Provedi se t-test nezavisnih uzoraka kako bi ispitala ocjena važnosti gledanja kazališnih predstava, gledanja monodrame, suosjećanja s Ireninom potrebom da zadovolji želje bližnjih te važnost samoostvarenosti u životu s obzirom na spol ispitanika, odnosno gledatelja predstave.

Tablica 16. T-test nezavisnih uzoraka

	Spol	n	Aritmetička sredina	Standardna devijacija	Standardna pogreška aritmetičke sredine	t-test nezavisnih uzoraka
Važnost gledanja kazališnih predstava	muškarac	62	2,56	,802	,102	t = 2,655, df = 270, p = 0,008
	žena	210	2,86	,750	,052	
Gledanje monodrame	muškarac	62	2,05	,818	,104	t = 0,085, df = 270, p > 0,05
	žena	210	2,04	,841	,058	
Suosjećam s Ireninom potrebom da zadovolji potrebe i zahtjeve svoje obitelji, prijatelja, profesora i društva općenito.	muškarac	62	3,48	1,302	,165	t = 1,601, df = 270, p > 0,05
	žena	210	3,78	1,121	,077	
Samostalan odabir životnog puta i samoostvarenje bitna su stavka u životu.	muškarac	61	3,54	,647	,083	t = 2,128, df = 269, p = 0,036
	žena	210	3,73	,523	,036	

Rezultati t-testa nezavisnih uzoraka upućuju na statistički značajnu razliku između muškaraca i žena s obzirom na ocjenu važnosti gledanja kazališnih predstava ($t = 2,655$, $df = 270$, $p = 0,008$) pri čemu žene daju statistički značajno veću ocjenu (2,86) za važnost gledanja kazališnih predstava od muškaraca (2,56). Ispitivanjem su uspoređene prosječne ocjene muškaraca i žena s obzirom na stajalište o samostalnom odabiru životnog puta i samoostvarenju kao bitnih stavki u životu pri čemu su žene dodjeljivale statistički značajno ($t = 2,128$, $df = 269$, $p = 0,036$) veće prosječne ocjene (3,73) nego muškarcima (3,54). Rezultati zapisani u tablici 17. upućuju i na podjednaku ocjenu muškaraca i žena na izjavu o gledanju monodrame te kako podjednako suosjećaju s Ireninom potrebom da zadovolji potrebe okružja ($p > 0,05$).

S obzirom na to da su predstave izvođene na 11 lokacija, moguće ih je promatrati kao one koje su izvođene u kazališnim i nekazališnim uvjetima. Predstave koje su izvedene u svrhu ovog istraživanja, a smatraju se predstavama izvedenim u nekazališnim uvjetima, jesu one izvedene u Draguzetima, Puli i Osijeku. Te su se izvedbe predstave odvijale u dvorištu obiteljskog imanja (Draguzeti), dvorištu Gimnazije Pula te dvije izvedbe za srednjoškolsku publiku u prostoru kina Urania u Osijeku. Te izvedbe nisu izvedene u kazališnim prostorima i kazališnim uvjetima (gdje je publika odvojena od gledališta, gdje postoji mogućnost kontrole vanjskih uvjeta i zvukova i gdje je pozornost gledatelja usmjerena isključivo na radnju predstave i glumca). Slijedom navedenog izgrađena je nova varijabla, a broj ispitanika koji su ocjenjivali predstave prema vrsti kazališnih uvjeta nalazi se u tablici 18.

Tablica 17. Ispitanici prema posjećenosti predstave

Izvedba predstave		n	%
	Kazališni uvjeti	162	59,6 %
	Nekazališni uvjeti	110	40,4 %
	Ukupno	272	100,0 %

Ako se promotre ispitanici prema sudjelovanju na vrsti izvedbe, tada je moguće zaključiti da je gotovo 60 % ispitanika bilo prisutno na monodrami prikladnoj za kazališne uvjete, a 40,4 % ispitanika na predstavi u nekazališnim uvjetima. Dvije skupine ispitanika prema prisutnosti na vrsti predstave uspoređene su s obzirom na ocjenu da ukoliko od Irene očekuje da udovolji njihovim željama jer joj žele najbolje. S namjerom ispitivanja spomenutih varijabla proveden je hi-kvadrat test neovisnosti.

Tablica 18. Hi-kvadrat test neovisnosti (očekivanja od Irene)

			Izvedba predstave		Ukupno
			Kazališni uvjeti	Nekazališni uvjeti	
Od Irene se očekuje da udovolji željama svih iz okružja jer joj žele najbolje.	Ne	n	83	42	125
		%	51,2 %	38,2 %	46,0 %
	Da	n	79	68	147
		%	48,8 %	61,8 %	54,0 %
Ukupno		n	162	110	272
		%	100,0 %	100,0 %	100,0 %

Rezultati upućuju na statistički značajnu ovisnost promatranih varijabli ($\chi^2 = 4,4946$, $df = 1$, $p = 0,034$). Ispitanici prisutni na predstavi u nekazališnim uvjetima u većoj su mjeri potvrdili da se od Irene očekuje da udovolji željama onih iz njezina okružja jer joj žele najbolje (61,8 %) nego oni ispitanici koji su bili prisutni u kazališnim uvjetima (48,8 %).

U konačnici uspoređeni su načini izvedbe predstave sukladno potrebi za interakcijom u predstavi te je kreirana nova dihotomna varijabla sa zapisanim opisom kategorija.

Tablica 19. Potreba publike za interakcijom s glumcem

Interakcija na predstavi	n	%	Valjani %
Publika koja želi sjediti i ne sudjelovati te ne želi interakciju.	205	75,4	85,4 %
Želi interakciju s glumcima.	35	12,9	14,6 %
Ukupno	240	88,2	100,0 %
Nedostajuće vrijednosti	32	11,8	
Ukupno	272	100,0	

Ispitanici su izrazili veću sklonost prema pasivnom sudjelovanju u izvedbi kazališne predstave, odnosno 75,4 % ispitanika ne želi sudjelovati i ne želi interakciju, već samo želi sjediti i gledati predstavu. Potreba za interakcijom uspoređena je sa sudjelovanjem na izvedbi predstave u kazališnim i nekazališnim uvjetima.

Tablica 20. Hi-kvadrat test neovisnosti (Potreba publike za interakcijom s glumcem)

			Izvedba predstave		Ukupno
			Kazališni uvjeti	Nekazališni uvjeti	
Potreba publike za interakcijom s glumcem	Da	n	129	76	205
		%	62,9 %	37,1 %	100,0 %
	Ne	n	14	21	35
		%	40,0 %	60,0 %	100,0 %
Ukupno		n	143	97	240
		%	59,6 %	40,4 %	100,0 %

Ispitanici prisutni u kazališnim uvjetima izrazili su veću spremnost (62,9 %) za interakcijom s glumcem za vrijeme predstave ($\chi^2 = 6,525$, $df = 1$, $p = 0,011$), dok ispitanici s prisutnosti u predstavama koje opisujemo kao one u nekazališnim uvjetima pokazuju da nemaju sklonost interakciji s glumcem za vrijeme predstave (60,0 %).

6. ZAKLJUČAK

Gluma je ravnopravna umjetnost sa svim drugim umjetnostima i doprinosi razumijevanju čovjeka u svim njegovim životnim fazama. Životna faza koju sam proučavala jest pravo na osobni odabir profesionalnog životnog puta mlade ženske osobe. To je prijelomni životni trenutak u kojem biće odabirom posla odabire i svoju sudbinu, za što treba imati hrabrosti, odvažnosti i volje. Sudbinu određuje karakter osobe, tvrdi Aristotel, koja se iz svake krize izdiže snagom svoje pameti, odlučnosti i pomirenjem sa samim sobom i pristajanjem na različitost. Unutarnji i vanjski svijet osobe tako dolaze do cjelovitosti, uspostavlja se ravnoteža i harmonija, a samim tim slavi život kao najveća ljudska vrijednost.

Specifičnost glume kao umjetnosti koja se stvara, kreira i dijeli s drugima, pred drugima i za druge može se realizirati u različitim medijima za koje se treba prilagoditi i osmisliti različita izražajna sredstva. Ali u svojoj biti gluma je jedna jedina, nedjeljiva. Kriteriji su kojima se može mjeriti njezina učinkovitost, svrhovitost i opravdanost u svakom mediju isti: prepoznaje se maštovit, emotivan, uvjerljiv i iskren, tehnički osposobljen, artikuliran, fleksibilan, opušten, angažiran i posvećen glumac. Umjetnik se može specijalizirati za određeni model igre koji odgovara njegovoj izvođačkoj prirodi, ali ako želi biti ravnopravan sudionik u procesu stvaralaštva, treba ovladati alatima i tehnikom glume koji mu olakšavaju procese priprema i pokusa za realizaciju i manifestaciju željenog glumačkog umijeća.

Osobno želim razvijati i istraživati različite modele igre: i pred kamerom i pred publikom i pred mikrofonom, te tako mogu svjedočiti o važnosti utjecaja dramske umjetnosti na život. Svojim znanjem kao i željom za stjecanjem znanja želim podržati ta tri osnovna modela igre koja su potaknula u meni u istraživačkom procesu kreiranje ovog doktorskog projekta sposobnosti sinteze i analize kao i sposobnost objektiviziranja svojih izvođačkih manjkavosti i vrlina, sposobnost prilagođavanja uvjetima u kojima se stvara i izvodi umjetnički glumački čin, a sve u cilju uspostave suigre s publikom koja nagrađuje već svojom nazočnošću i pozornošću umjetnika i njegovu potrebu da se izrazi.

7. POPIS LITERATURE

1. Artaud, A. (2000.): Kazalište i njegov dvojnik, Zagreb: Hrvatski centar ITI – UNESCO
2. Brecht, B.; (1966.) : Dijalektika u teatru, Beograd: Biblioteka Sazvežđa, NOLIT
3. Brook, P. (1972.) : Prazni prostor, Split: Nakladni zavod Marko Marulić
4. Čehov, M. (2019) : GLUMCU o tehnici glume, Zagreb: Hrvatski centar ITI
5. Gavella B. (2005.) :Teorija glume, Zagreb: CDU – Centar za dramsku umjetnost
6. Grotowski, J. (2020.) : O kazalištu i glumi, Zagreb: Srednja Europa
7. Hrvatska enciklopedija, mrežno izdanje. Leksikografski zavod Miroslav Krleža, 2021.
Pristupljeno 27. 10. 2022. <<http://www.enciklopedija.hr/Natuknica.aspx?ID=64795>>.
8. Lukić, D. (2013.) : Uvod u antropologiju izvedbe, Zagreb : Leykam International
9. Marotti, M. (2003.) : Novostvorena glumačka osobnost, Zagreb : Naklada Artresor
10. Meisner, S., Longwell, D. (1990.) : On acting, Random House USA Inc.
10. Pavis, P.(2004.): Pojmovnik teatra, Zagreb: Izdanja Antibarbarus d.o.o.
11. Pfister, M. (1998.): DRAMA teorija i analiza, Zagreb : Hrvatski centar ITI
12. Pudovkin, V.I. , (1950.): Glumac u filmu, Zagreb: DRŽAVNO IZDAVAČKO
PODUZEĆE HRVATSKE
13. Stanislavski, K.S. (1988.) Rad glumca na sebi, Zagreb: Biblioteka Prolog, OKC
14. Stanislavski, K. S. (2005.) Pozorišna etika: Umetnost glumca i reditelja, Beograd:
Medijska knjižara KRUG – Radoslav Lazić
15. Stanislavski, K.S. (1955.) Moj život u umjetnosti, Sarajevo: Izdavačko poduzeće
NARODNA PROSVJETA
16. Stjepanović, B. (2014.): GLUMA I-III Rad na sebi, Radnja, Igra : IVPE
17. Ubersfeld, A. (1982.) : Čitanje pozorišta, Beograd: Biblioteka Vuk Karadžić

8. ŽIVOTOPIS AUTORICE

Katica Šubarić, magistra kazališne umjetnosti (akademska glumica i lutkarica), rođena je 30.11.1989. godine. 2020. na doktorskom studiju Doktorske škole društveno - humanističkih znanosti, informacija i komunikacija u kulturi obranila temu pod nazivom *Modeli dramske igre i komunikacije kroz kazališni, filmski i radijski medij*.

2013. magistrirala je na Umjetničkoj akademiji u Osijeku te je iste godine zaposlena na istoj instituciji kao asistent (od 2013. do 2019. godine). Trenutno je zaposlena kao docentica na katedri glume, Kazališnog odsjeka. Nositeljica je kolegija *Gluma: rad glumca na sebi, Gluma: rad glumca s partnerom* i *Umijeće javnog nastupa*. Uz svoje sudjelovanje na predavanjima, sudjeluje i u brojnim projektima i produkcijama UAOS-a, kao glumica i kao voditeljica projekata, te je 2014. godine dobila priznanje za najboljeg asistenta Kazališnog odsjeka za naročiti angažman u umjetničkom i nastavnom radu. Četiri je godine bila umjetnička voditeljica i koordinatorica međunarodnog festivala kazališnih akademija **Dioniz** . Umjetnička je voditeljica i koordinatorica međunarodnog Festivala Mladog teatra / Young theatre Festival u Balama, Istra, održanog pod temom *Renesansa (2018.)*, *Personality (2019.)*, *U blizini udaljeni (2021.)* i *Čarolija putovanja, ljubavi i vina 2022. godine* . Trinaest godina bila je voditeljica **Dramskog studija** Umjetničke akademije u Osijeku. Idejna je nositeljica i organizatorica udruge **Kazalište S.O.S. (Scena Osječkih Studenata)**. Godine 2018. i 2019. vodila je radionicu glume u sklopu programa *Ruksak (pun) kulture* , u organizaciji Ministarstva kulture, kao i brojne stručne radionice za studente glume i radionice umijeća javnog nastupa u sklopu međunarodnih festivala *Dioniz*, *Festivala mladog teatra* i Festivala *LabLinz* (Anton Bruckner Privatuniversitat, Linz). 2016. godine (od 21 do 25. studenog) sudjelovala u *Erasmus + programu mobilnosti*, u sklopu kojeg je održala seminare glume i lutkarstva na *Leeds Beckett University, Leeds, UK*.

Sudjelovala je na brojnim radionicama i usavršavanjima u Hrvatskoj i inozemstvu:

2018.- Sudjelovala na **Next Generation Rezidencijalnom programu** u Novom Sadu pod nazivom *Ograničenja i izazovi u izvođačkim umetnostima za decu i mlade* u organizaciji Assiteja Srbija pod vodstvom redateljica Vigdis Jakobsdotir (Island), Nina Hajjianni (Engleska) i Jovane Rakić (Srbija).

2018. - Pohađala radionicu *Communion with the audience* profesora Teda Puga (USA), Dawn Arnold(USA) i Ulricha Mayer – Horscha (DE) u organizaciji Michael Chekhov International Summer Academy in Grožnjan.

2017. – Pohađala radionicu *Emotivno pamćenje*, u organizaciji Plesne udruge Liberdance Zagreb i Umjetničke akademije u Osijeku i pod vodstvom Igora Pavlovića i Roberta Raponje u Premanturi, Istra.

2016. – Pohađala radionicu glumačke metode Michela Chekhova *The moving space (Focus-dynamic space, Objective Atmosphere)* u organizaciji udruge MICHAEL CHEKHOV EUROPE TRAINING, pod vodstvom izv. prof. art. Ulrich Mayer – Horsch.

2016. - Pohađala radionicu *Masterclass Viktora Rižakova* (MHAT),u sklopu Dubrovnik Art Foruma.

2015. – Pohađala radionicu *Michael Chekhov Master Class- the cherry orchard is mine*, pod vodstvom američkog glumca Scotta Fiedlinga u Beogradu, FDU.

2015. - Pohađala seminare i radionice na međunarodnom skupu *Polska new theatre* u Bydgoszczu (Poljska), u organizaciji ureda za javnu i kulturnu diplomaciju Ministarstva vanjskih poslova u Poljskoj, Kazališnog instituta Zbigniew Raszewski, Varšava.

Dosada je glumila u slijedećim produkcijama:

2022. Jean Racine *Fedra*, uloga **Aricija** (sporedna uloga) u režiji Roberta Raponje i produkciji HNK u Osijeku.

2022. Antun Šoljan, *Romanca o tri ljubavi*, uloga **Gospa** (glavna uloga) u produkciji Gradskog kazališta Požega i režiji Roberta Raponje.

2022. Johnna Adams, *Gidionov čvor*, uloga **Korina** (glavna uloga) u produkciji Teatra Fort Forno i režiji Roberta Raponje, za koju je nagrađena kao najbolja glumica na susretu profesionalnih kazališta za djecu i mlade Hrvatskog centra Assitej.

2020.- Dina Vukelić, *Ako kažeš, gotov si!*, uloga: **profesorica** (sporedna uloga) ,red. Stephanie Jamnicky. Produkcija: dramski program HR-a.

2020. Kordelija Paladin, *Jedna od sestara*, uloga: **Irena** (glavna uloga), red. Robert Raponja, produkcija: Teatar Fort Forno

2019. – Friedrich Schiller, *Marija Stuart*, uloga: **gofica Auberspine** (sporedna uloga), red. Tamara Damjanović produkcija: HNK Osijek.

2019.- Boris Senker, *Sanjari budućnosti*, uloga: **Paula Preradović** (sporedna uloga), red. Robert Raponja, produkcija: Kazalište Fort Forno, Istra.

2018. - Boris Senker, *Istarske priče*, uloga: **Helga** (glavna uloga), red. Robert Raponja, produkcija : Kazalište Fort Forno, Istra.

2018. - Dubravko Habek, *Bijela kuga*, uloga: **Elizabetha Schwarz** (glavna uloga),red. Robert Raponja, produkcija: Kazalište Virovitica.

2017. – A.B.Ruzzante, *Mušica*, uloga: **Betija** (glavna uloga), red. Robert Raponja, produkcija: UAOS i udruga Lošinj events.

2017. – A.P.Čehov, *Medvjed*, uloga: **Udovica Popova** (glavna uloga),red. Robert Raponja, , produkcija; Slavonski Brodvej.

2016.- W.Shakespeare, *Hamlet*, uloga: *Ofelija* (sporedna uloga), red. Nicole Fendesack, produkcija: Stadtheater Modling, Beč, Austrija.

2016.– Ivan Viripaev, *Iluzije*, uloga: *Margarita* (glavna uloga),red. Robert Raponja, produkcija : UAOS.

2015. – Stanislaw I.Witkiewicz, *Majka*, uloga: *Zofja Plejtus* (sporedna uloga), red. Jasmin Novljaković, , produkcija: HNK Osijek, UAOS, Poljsko kulturno društvo Nikolaj Kopernik Zagreb.

2015. - Kalman Mesarić, *I u našem gradu*, uloga: *Mira Grom* (glavna uloga), red. Robert Raponja, produkcija: Gradsko kazalište mladih Split.

2015. - William Shakespeare, *Antonius und Cleopatra*, uloga: *Karmijana* (sporedna uloga), red. Nick Allen, produkcija: Theater Murau, Graz,Austrija.

2015. - Želimir Periš, *Četiri priče: žene*, uloga: *Lidija* (glavna uloga),red. Robert Raponja, produkcija: Gradsko kazalište Joza Ivakić, Vinkovci.

2015. - Pavo Marinković, *Disamena`s Ehre*, uloga: *Eriethea* (sporedna uloga),red. Marius Schiener, produkcija: HNK Zagreb i Theater Herbst Wien, Austria.

9. PRILOZI

9.1. PRILOG A

Glas Istre:

Glas Istre

GLAZBA FILM KAZALIŠTE IZLOŽBE KNJIŽEVNOST

TEATAR FORT FORNO

"Jedna od sestara" Kordelije Paladin na istarskoj turneji: SVEČANA PREMIJERA U ČETVRTAK U BALAMA

Čak sedam uloga igra mlada osječka glumica Katica Šubarić, kojoj je to doktorski umjetnički praktični rad pod mentorstvom Roberta Raponje

31.08.2021 06:18 | Autor: Bojana ČUSTIĆ JURAGA

Katica Šubarić u prizoru iz predstave (Foto Osječko ljeto kulture)

Humorna monodrama Kordelije Paladin "Jedna od sestara" u kojoj igra mlada osječka glumica Katica Šubarić, a kojoj je to doktorski umjetnički praktični rad pod mentorstvom Roberta Raponje, ovaj tjedan kreće na istarsku turneju, a na programu je svečana premijerna izvedba predstave u Balama na Bembo Festu - Prvom festivalu malih formi u četvrtak, 2. rujna u 20.30 sati.

Slavonska turneja

Predstava u režiji Roberta Raponje, iz produkcije Teatra Fort Forno, za koju je vizualni identitet oblikovao Davor Molnar svoju istarsku turneju počinje u Medulinu, u Arheološkom parku Vižula u srijedu, 1. rujna u 20 sati, a nakon Bala, slijedi izvedba u petak, 3. rujna u Vodnjanu u 21 sat. U Rovinju u Kazalištu Gandusio, na programu je u subotu 4. rujna u 20.30 sati, a u nedjelju 5. rujna igra u Draguzetima također u 20.30 sati. Istarska turneja bit će zaključena 6. rujna u Puli u Gimnaziji u 11 sati.

Nakon istarske, slijedi slavonska turneja, a "Jedna od sestara" igra u Đakovu, Požegi, Slatini, Belom Manastiru i Županji. Predstava je praizvedena je u Virovitici na Virovitičkom ljetu kulture 2020. godine, a igrala je na Vukovarskom kulturnom ljetu - Dani smijeha, Osječkom ljetu kulture, Kazališnoj manifestaciji KLIK Hrvatskog narodnog kazališta u Osijeku, pred studentskom publikom na Građevinskom i arhitektonskom fakultetu u Osijeku, te u Studentskom centru Osječkog sveučilišta.

- Humorna monodrama otkriva priču o nemirnoj, razigranoj, živahnoj studentici prava Ireni koja se odlučuje suprotstaviti ustaljenim viđenjima svijeta, pa i same sebe te živjeti

"Zašto smo zbog ljudi kojima je nepojmljivo naše biće osuđeni skrivati svoje unutarnje svjetove, istinu o sebi? Čemu strah od toga da nećemo uspjeti zadovoljiti potrebe drugih ljudi, da nećemo ispuniti očekivanja onih do kojih nam je nam je jako stalo?", samo su neka od pitanja za čijim odgovorima traga studentica Irena u humornoj monodrami "Jedna od sestara" Kordelije Paladin.

Dodajmo i da će premijera u Balama biti na Trgu Tomaso Bembo, a u slučaju kiše u kinu u Balama, uz degustaciju baranjskih vina proizvođača Kolara i donacija umjetničkog fotografa Marija Romulića.

drugačije. Irenin je najveći problem što je u očima svojih roditelja prikazana kao prosječna, a takvom se i osjeća, kao "samo jedna od sestara", budući da je jedna od četiri sestre u obitelji koja je željela same sinove. Kroz radnju, Irena shvaća da je sve samo ne prosječna i odlučuje živjeti kako si je sama zamislila, bez ograničenja, ističe se u najavi predstave u kojoj Katica Šubarić, glavna glumica, utjelovljuje sedam uloga, žena, te promišlja o temama poput ženske ravnopravnosti ili jednakosti i postizanja ciljeva koji su pred nama.

Unutarnji svjetovi

"Zašto smo zbog ljudi kojima je nepojmljivo naše biće osuđeni skrivati svoje unutarnje svjetove, istinu o sebi? Čemu strah od toga da nećemo uspjeti zadovoljiti potrebe drugih ljudi, da nećemo ispuniti očekivanja onih do kojih nam je nam je jako stalo?", samo su neka od pitanja za čijim odgovorima traga studentica Irena u humornoj monodrami "Jedna od sestara" Kordelije Paladin.

Dodajmo i da će premijera u Balama biti na Trgu Tomaso Bembo, a u slučaju kiše u kinu u Balama, uz degustaciju baranjskih vina proizvođača Kolara i donacija umjetničkog fotografa Marija Romulića.

9.2. PRILOG B

Glas Istre:

Glas Istre

GLAZBA FILM KAZALIŠTE IZLOŽBE KNJIŽEVNOST

SVEČANA PREMIJERA

"Jedna od sestara" Kordelije Paladin u režiji Roberta Raponje na Bembo Festu: SAVRŠEN TRENUTAK S KATICOM ŠUBARIĆ NA TRGU TOMASO BEMBO

Katica Šubarić je u jednosatnoj monodrami "Jedna od sestara", a koja je dio njenog doktorskog rada, kroz čak sedam likova na sceni oživjela pametan, duhovit, iznimno živ i aktualan tekst Kordelije Paladin, odnosno Tatjane Šuput Raponja, koji obiluje citatima iz književnih i filozofskih djela, a napisan je upravo za nju. Lice, tijelo, stav, cijelo glumačko biće Katice Šubarić zračilo je ljepotom umjetničkog stvaranja, a publika je to itekako osjetila i njenu glumačku izvedbu na Bembo Festu - Prvom kazališnom festivalu malih formi u Balama, nagradila dugim i iskrenim aplauzom

04.09.2021 07:25 | Autor: Bojana ČUSTIĆ JURAGA

Katica Šubarić u prizoru iz predstave (Foto: Osječko ljeto kulture)

Irena, Mama, Baba Legenda, Baka...

Katica Šubarić je u jednosatnoj monodrami, a koja je dio njenog doktorskog rada, kroz čak sedam likova na sceni oživjela pametan, duhovit, iznimno živ i aktualan tekst Kordelije Paladin, odnosno Tatjane Šuput Raponja, koji obiluje citatima iz književnih i filozofskih djela, a napisan je upravo za nju. Ovo dramsko djelo u 25 slika tematizira pravo svakog pojedinca na vlastiti izbor puta k sreći, odnosno pravo na "samoostvarenje kroz vlastiti izbor zanimanja i životnog puta". Ovdje je riječ o mladoj ženi studentici Ireni. Ona studira, zapravo trebala bi studirati pravo - jer od nje to očekuje otac, a žudi za svijetom umjetnosti i književnosti. Uz to, ima i glupog, bezveznog tipa. Njena je majka razočarana jer njena kći još nije zasnovala obitelj i postala majka. Ima Irena, "čije ime znači mir, a sve je samo ne mirna" i sestre - a svaka je u svom filmu, i mlađeg brata. Tu su i dvije živopisne bake - u stvari Baba koja ne želi da je zovu baba već Legenda i tankočutna, nježna Baka koja je bila knjižničaraka. U ulogama Bake i Babe Katica Šubarić je naprosto briljirala, a kroz cijelu predstavu pokazala vrsno umijeće glumačke transformacije.

Slavlje glumca i dramskog teksta

Kao i uvijek redateljska ruka Roberta Raponje - redatelja, sveučilišnog profesora i dramskog pedagoga iz Pule s osječkom adresom, koji je i mentor Katice Šubarić u doktorskome umjetničko praktičnom radu - nenametljiva je, ali prepoznatljiva. On i ovaj put na sceni i oko nje slavi predanog glumca i angažiran dramski tekst - na radost kazališne publike.

"Zašto smo zbog ljudi kojima je nepojmljivo naše biće osuđeni skrivati svoje unutarnje svjetove, istinu o sebi? Čemu strah od toga da nećemo uspjeti zadovoljiti potrebe drugih ljudi, da nećemo ispuniti očekivanja onih do kojih nam je nam je jako stalo?", samo su neka od pitanja za čijim odgovorima traga studentica Irena u humornoj monodrami "Jedna od sestara" Kordelije Paladin i na svom putu nalazi rješenje.

Podsjetimo i da domaća kazališna publika Katicu Šubarić, njen glumački talent, znanje i dojmljivu osobnost, već dobro poznaje iz predstava "Istarske priče" i "Sanjari budućnosti" Teatra Fort Forno, a u čijoj je produkciji nastala i predstava "Jedna od sestara". Nakon svečane premijerne izvedbe predstave preksinoć u Balama na Bembo Festu "Jedna od

"Ovo je bio savršen trenutak." Kada je te riječi mlada osječka glumica Katica Šubarić preksinoć izgovorila na kraju humorne monodrame "Jedna od sestara" Kordelije Paladin u režiji Roberta Raponje, na svečanoj premijeri u Balama dogodila se čarolija kazališta: ona nevidljiva a snažno prisutna emotivna i misaona povezanost između glumice, umjetničkog djela i publike. Lice, tijelo, stav, cijelo glumačko biće Katice Šubarić zračilo je ljepotom umjetničkog stvaranja, a publika je to itekako osjetila i njenu glumačku izvedbu na Bembo Festu - Prvom kazališnom festivalu malih formi u Balama, nagradila dugim i iskrenim aplauzom.

sestara", a za koju je vizualni identitet oblikovao Davor Molnar, a prekrasnu glazbu izabrala Tatjana Šuput Raponja, sinoć je na programu bila u Vodnjanu. U sklopu istarske turneje, koja je počela u Medulinu, danas igra u Rovinju u Kazalištu Gandusio s početkom u 20.30 sati. U nedjelju, 5. rujna igra u Draguzetima također u 20.30 sati, a istarska turneja bit će zaključena 6. rujna u Puli u Gimnaziji u 11 sati. Nakon istarske, slijedi slavonska turneja, a "Jedna od sestara" igra u Đakovu, Požegi, Slatini, Belom Manastiru i Županji.

Program tromjesečnog Bembo festa, nastavlja se u četvrtak na Trgu Tomaso Bembo u Balama, kada u 20.30 sati igra predstava Kazališta Virovitica "Audijencija" Vaclava Havela. Predstavu je režirao Dražen Ferenčina, igraju Goran Koši i Draško Zidar.

Bembo Fest se održava u organizaciji Teatra Fort Forno, Općine Bale i Turistička zajednice Općine Bale, a pod pokroviteljstvom Mon Perina d.d. i Glasa Istre. Festival je dio je Prvog art simpozija u Balama, a svakog četvrtka od sredine lipnja potvrđuje da su festivalske predstave "izabrane prema kriteriju da izvođači - glumci potiču u sebi i publici potrebu za avanturom, za istraživanjem novih, neotkrivenih prostora čovječnosti, ljepote i smisla."

9.3. PRILOG C

Slavonskihr

Slavonski.hr:

“JEDNA OD SESTARA” U POŽEGI – Doktorica kazališne čarolije zagrijala srca i užarila dlanove Požežana

Datum objave: 02. 10. 2021. | Kategorija: **Kultura**

POŽEGA – Humorna monodrama Kordelije Paladin „Jedna od sestara“, u kojoj igra mlada osječka glumica Katica Šubarić i kojoj je ovo doktorski umjetnički praktični rad, gostovala je u Gradskom kazalištu Požega.

Predstava u produkciji **Teatra Fort Forno** iz Bala, u režiji Roberta Raponje donosi priču o sedam žena, ali i priču o pravu na vlastite izbore, životne potrage i samoostvarenje. I sve to kroz jedan, umjetnički formiran, dah izvrsne Katicice Šubarić. Uz redateljsku podršku, Katica je strastvena glavna junakinja Irena, ali na krilima božice Thalije, koristeći umješno glumačka sredstva, pred nama se transformira fluidno i uvjerljivo u sve sestre, u majku i vremešne bake. Propituje pri tom životna pitanja, ona na površini i ona duboka, nasmijava nas, zavodi i uvjerljivo vodi kroz prostore koje može ponuditi samo čarobna simbioza – kvalitetan tekst, iskrena strast i zanatska izvrsnost. Sve to i više od toga požeška publika je vidjela, osjetila i konačno nagradila mladu doktoricu kazališne čarolije do ganuća dugim

pljeskom. Kako je riječ o doktorskom umjetničkom radu, svoje oduševljenje svi u publici imali smo priliku iskazati i na upitniku.

A što smo ispunjavali? "To je upitnik za publiku jer me zanima kako publika prihvaća i percipira ovu predstavu, kakvi su dojmovi, dali sam uspjela ono što sam htjela postići – da publiku učinim aktivnim čimbenikom u predstavi, da se uključi u cijeli ovaj proces razvoja mlade djevojke Irene, njene konačne odluke da se bavi onim što voli," kaže nam Katica.

Na pitanje zašto se odlučila postati – doktorica kazališne umjetnosti, odgovara u dahu. "Došlo je to iz potrebe da istražujem, da pišem o glumi, to sam radila u svoje slobodno vrijeme, ali bilo mi je izazovno istraživati dublje. Na ovaj način čovjek se natjera da ide još više u tom smjeru, da istražujem, da isprobavam još neke glumačke tehnike i elemente kroz samu predstavu. Nešto što je Brecht rekao da funkcionira, želim vidjeti kako doista funkcionira u praksi," kaže Katica. Veseli obnovljena suradnja Gradskog kazališta Požega s Katičinom Akademijom za umjetnost i kulturu u Osijeku pa ćemo mladu umjetnicu te njen rad sa studentima zasigurno češće vidjeti na požeškoj sceni.

"Znate, ispunila sam listić i dodala sam na kraju mladoj glumici – veći ste od najvećih" povjerala mi se jedna gospođa na izlasku nakon predstave. Bilo mi je tako drago... Zbog Irene. Zbog Katicice. Zbog kazališta.

